

THIS WORLD AND THE NEXT

Prepared by Ner Le'Elef

THIS WORLD AND THE NEXT

Prepared by Ner Le'Elef

Ner Le'Elef would like to thank Rabbi Hershel Brand for his significant contribution to this book. We highly recommend you read Rabbi Brand's book on Mashiach called "On Eagles Wings" published by Targum Press.

Publication date 13 June 2004

Permission is granted to reproduce in part or in whole.
Profits may not be gained from any such reproductions.
This book is updated with each edition and is produced several times a year.

Other Ner Le'Elef Booklets currently available:

**AMERICAN SOCIETY
BOOK OF QUOTATIONS
CHOSEN
EVOLUTION
HOLOCAUST
LEADERSHIP AND MANAGEMENT
ORAL LAW
PROOFS
QUESTION & ANSWERS
SCIENCE AND JUDAISM
SUFFERING
WOMEN'S ISSUES (Book One)
WOMEN'S ISSUES (Book Two)**

For information on how to order
additional booklets, please contact:

Ner Le'Elef
P.O. Box 14503
Jewish Quarter, Old City, Jerusalem 91145
Tel #: 972-02-651-0825
Fax #: 972-02-653-6229
E-mail: nerlelef@barak-online.net

TABLE OF CONTENTS

SECTION ONE - THIS WORLD AND THE NEXT	7
CHAPTER ONE: STAGES IN HISTORY AND THEIR PURPOSE	8
i - Summary of stages in the Two Worlds	10
ii - This World and the Next – Overview	11
iii - The Purpose of This World	14
iv - Man	17
v - Man Completes the World	18
vi - The Extent of Man’s Power as G-d’s Partner in the Creation	19
a. The Structure of the World	19
b. Man Completes the World	20
vii - This World	21
a. The Neshama in This World	21
b. Freedom of Choice	22
c. Five levels of the Neshama-Guf relationship	23
d. The First Man and Woman before the חטא – Mashiach by Shabbos	24
e. The אבות	27
f. מעמד הר סיני	27
g. The Beis Hamikdash and Golus	28
h. After חטא העגל until today	29
i. Death and Olam HaNeshamos	29
viii - The Messianic Era	33
a. The deeper purpose of the Messianic Era	35
b. The Messianic Era in the Torah	38
c. Hashem will never forsake the Jewish people	38
ix - Olam Haba and Techiyas HaMeisim	39
a. Two Resurrections	41
b. Mechanics of the resurrection	42
c. The Broader Perspective of the Resurrection	43
x - The One Thousand Year Destruction & The Reconstitution of The World	43
xi - The Yom HaDin HaGadol, Reward and Punishment	45
a. The Yom HaDin HaGadol	45
b. Reshaim	46
c. Reward is a Natural Outcome of the Person's Actions	49
xii - Why is Olam Haba/Techiyas HaMesim not mentioned in the Torah?	49
SECTION TWO - GOLUS AND GEULA	53
CHAPTER ONE: DEFINITION AND PURPOSE	54
i - Definition	55

ii - Purpose of Golus	55
iii - Golus and Geula	56
CHAPTER TWO: THE FOUR GALUYOS	58
i - Golus Anti-Semitism	59
ii - 4 exiles	61
iii - The Jewish Ten in the Heh – the opposite of the Daled	62
iv - The 4 th exile	67
SECTION THREE: THE MASHIACH	74
a. The obligation to believe in the coming of the Mashiach	75
b. The obligation to await the Mashiach, and to hope for his imminent arrival	75
CHAPTER ONE: THE MASHIACH	76
i - Qualities of the Mashiach	77
a. Righteousness	77
b. Prophecy	77
c. Insight	78
d. King David's Lineage	78
ii - What will the Mashiach do?	81
a. Gather the Jews into Israel	81
b. Rebuild the Beis Hamikdash	82
c. He will re-establish a Jewish Torah state	84
d. He will thereby unify the Jewish people	84
e. He will defeat the enemies of the Jewish people	84
f. He will re-establish the Sanhedrin	85
g. He will determine to which tribe every Jew belongs	85
h. The Mashiach will restore the practices of shmittah and yovel	85
i. The Mashiach will influence every nation to serve Hashem	85
iii - Will the Mashiach perform miracles?	85
CHAPTER TWO: THE PRE-MESSIANIC ERA	86
i - How Chazal viewed the generation preceding the Mashiach	87
ii - What will the world at large be like?	89
iii - What will the Jewish nation be like?	89
iv - Are we living in the era preceding the Mashiach?	90
a. The Chofetz Chaim	90
b. Rabbi Aryeh Kaplan	91
c. Statements of Chazal which seem to have come true in our generation	91
CHAPTER THREE: EXPECTING AND IDENTIFYING THE MASHIACH	93
i - When will the Mashiach arrive?	94
a. Problems inherent in contemplation of the date	94

b.	Difficulty of precise calculation	94
c.	Possible times of the arrival of the Mashiach	95
d.	Speeding the process of his arrival	97
ii -	How will the revelation of the Mashiach take place?	98
iii -	Unknown identity	99
iv -	In Eretz Yisroel	99
v -	In a sudden manner	100
vi -	How will we identify the Mashiach?	100
a.	Identification by lineage	100
b.	Identification by deed	101
c.	Identification by character	101
vii -	False Messiahs	101
a.	Identifying a false messiah	101
b.	Why does Hashem allow false messiahs to proliferate?	105

CHAPTER FOUR: WHAT WILL THE WORLD BE LIKE AFTER THE MASHIACH ARRIVES? **107**

i -	The nature of the world during the time of the Mashiach	108
a.	The Mashiach will not change the Torah	108
ii -	A description of the era of the Mashiach	109
a.	Acceptance of Hashem	109
b.	World peace and Harmony of Nature	110
c.	Return of <i>nevuah</i>	110
d.	Weakening of the evil inclination	111
e.	Financial prosperity	111
f.	Torah Study	112
iii -	The Non-Jews during the era of the Mashiach	112
a.	Acceptance of Hashem	112
b.	Non-Jewish attitude toward the Jews	112
c.	Converts during the time of the Mashiach	112

APPENDICES **114**

APPENDIX A: MISCELLANEOUS ISSUES REGARDING MASHIACH **115**

a.	The necessity of teshuvah	116
b.	The genealogy of the Mashiach	116
c.	The soul of the Mashiach	117
d.	<i>Midrashim</i> which seem to indicate that some <i>mitzvos</i> will be changed	117

APPENDIX B: BELIEF IN THE MASHIACH - A PRINCIPLE OF FAITH? **119**

APPENDIX C: THE WAR OF GOG U'MAGOG **121**

APPENDIX D: ELIYAHU HANAVI **124**

<u>APPENDIX E: THE TEN TRIBES</u>	126
<u>APPENDIX F: TWO MESSIAHS</u>	128
<u>APPENDIX G: THE NESHAMA</u>	131
<u>APPENDIX H: SOURCES</u>	135
i - Olam Hazeh VeOlam Haba	136
ii - Mashiach	136

SECTION ONE - THIS WORLD AND THE NEXT

CHAPTER ONE: STAGES IN HISTORY AND THEIR PURPOSE

- i. Summary of stages in the Two Worlds
- ii. This World and the Next – Overview
- iii. The Purpose of This World
- iv. Man
- v. Man Completes the World
- vi. The Extent of Man's Power as G-d's Partner in the Creation
 - a. The Structure of the World
 - b. Man Completes the World
- vii. This World
 - a. The Neshama in This World
 - b. Freedom of Choice
 - c. Five levels of the Neshama-Guf relationship:
 - d. The First Man and Women before the חטא – Mashiach by Shabbos:
 - e. The אבות
 - f. מעמד הר סיני
 - g. The Beis Hamikdash and Golus
 - h. After חטא העגל until today
 - i. Death and Olam HaNeshamos
- viii. The Messianic Era
 - a. The deeper purpose of the Messianic Era
 - b. The Messianic Era in the Torah:
 - c. Hashem will never forsake the Jewish people
- ix. Olam Haba and Techiyas HaMeisim
 - a. Two Resurrections
 - b. Mechanics of the resurrection
 - c. The Broader Perspective of the Resurrection
- x. The One Thousand Year Destruction & The Reconstitution of The World
- xi. The Yom HaDin HaGadol, Reward and Punishment
 - a. The Yom HaDin HaGadol
 - b. Reshaim
 - c. Reward is a Natural Outcome of the Person's Actions
- xii. Why is Olam Haba/Techiyas HaMesim not mentioned in the Torah?

CHAPTER ONE: STAGES IN HISTORY AND THEIR PURPOSE

NOTE CONCERNING DIFFERING OPINIONS:

Many of the issues below, in particular those which have to do with the Mashiach, are the subject of מחלוקת among the Rishonim and the Achronim. This is because, according to the Rambam, there was no clear מסורה on these issues¹. However, although we have often noted these differences, we have generally brought down one approach, as per the writings of the Ramchal, Rav Dessler, Rav Tzadok HaCohen and Rav Chaim Friedlander. These giants in Torah appear to have distilled the main-stream approach to these issues, based on the Zohar and other classic sources in Chazal. The three sefarim which we have relied on in particular are the דרך ד', the דעת תבונות of the רמח"ל, and the שפתי חיים of ר' חיים פרידלנדר.

It should be noted that, on one such issue, that of Techiyas HaMeisim, we have not followed the Rambam, whose view is that Techiyas HeMeisim is only an intermediate stage towards Olam HaBa². From the time of the Achronim, the emerging consensus appears to go against the Ramabam³.

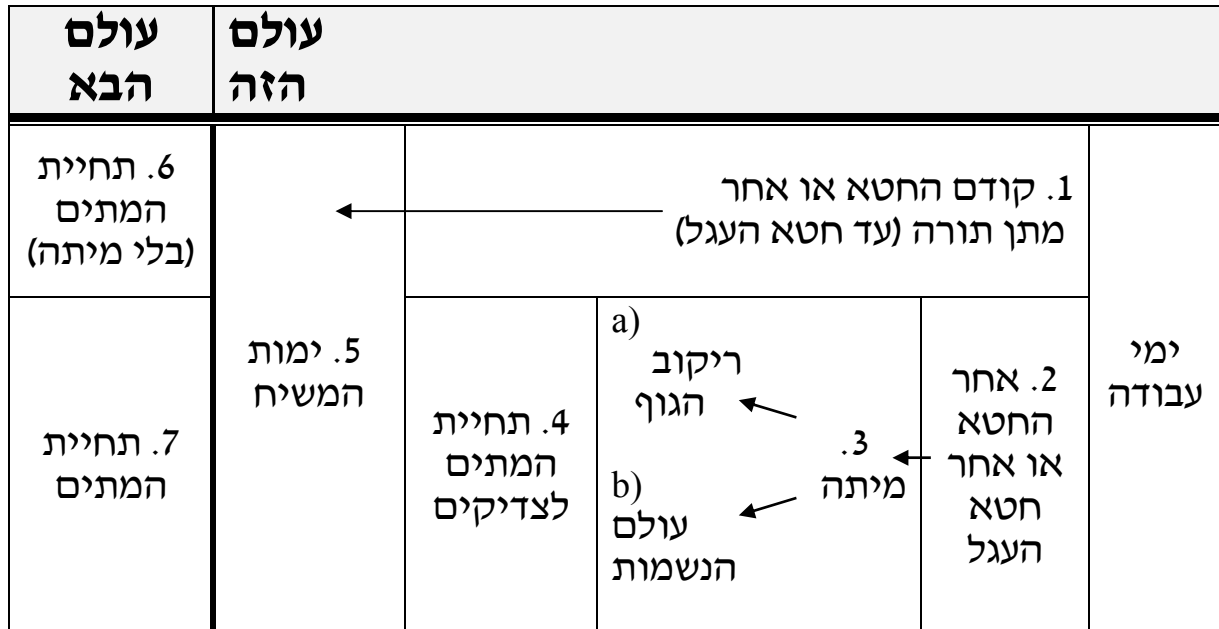
¹ הלכות מלכים פרק יב הל ב: וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו שדברים סתומין הן אצל הנביאים גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו

² הרמב"ם פ' ח מהלכות תשובה הל ב: העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת הואיל ואין בו גויות אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צריכין להן בעולם הזה ולא יארע דבר בו מן הדברים שמארעין לגופות בעולם הזה כגון ישיבה ועמידה ושינה ומיתה ועצב ושחוק וכיוצא בהן כך אמרו חכמים הראשונים העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא תשמיש אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה הרי נתברר לך שאין שם גוף לפי שאין שם אכילה ושתייה וזה שאמרו צדיקים יושבין דרך חידה אמרו כלומר הצדיקים מצויין שם בלא עמל ובלא יגיעה וכן זה שאמרו עטרותיהן בראשיהן כלומר דעת שידעו שבגללה זכו לחיי העולם הבא מצויה עמהן והיא העטרה שלהן כענין שאמר שלמה בעטרה שעטרה לו אמו והרי הוא אומר ושמחת עולם על ראשם ואין השמחה גוף כדי שתנוח על הראש כך עטרה שאמרו חכמים כאן היא הידיעה ומהו זה שאמרו נהנין מזיו שכינה שיודעים ומשיגין מאמתת הקב"ה מה שאינם יודעים והם בגוף האפל השפל. [השגת הראב"ד - העוה"ב אין בו גוף א"א דברי האיש הזה בעיני קרובים למי שאומר אין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד וחיי ראשי לא היה דעת חז"ל על זה שהרי אמרו כתובות (דף ק"א) עתידין צדיקים שיעמדו בלבושיהן ק"ו מחטה וכו' וכן היו מצוין לבניהם (שבת ק"ד) אל תקברוני בכלים לבנים ולא בשחורים שמא אזכה וכן אמרו (סנהדרין צ"ב) שלא ישובו הצדיקים לעפר אלא עומדין בגוייתם וכן אמרו (שם סנהדרין צ"א) במומם עומדין ומתרפאין וכל אלה מוכיחים כי בגוייתם הן עומדין חיים אבל אפשר שהבורא ישים גוייתם חזקות ובריאות כגוית המלאכים וכגוית אליהו זכור לטוב ויהיו העטרות כמשמען וכפשוטן ולא יהיה משל]:

והראב"ד השיג אליו שלא הזכיר תחיית המתים. אבל הנושא כלים כבר ביארו שהרמב"ם בודאי מאמין בתחיית המתים, וכן כתב הוא בעצמו בהל, תשובה פ' ג הל' ו שמי שאינו מאמין בתחיית המתים אין לו חלק לעולם הבא אלא שאין זה עיקר התכלית. וכן כתב בעצמו בפרק חלק ובמאמר תחיית המתים שאין תחיית המתים התכלית האחרונה שבתכלית זו, הנקראת עולם הבא, אין מציאות גופות וראייה לשיטת הרמב"ם במדרש הנעלם בזה"ק פ' תולדות (ציוני מהר"ן)

³ כן דעת הרמב"ן (שער הגמול), והר"ע מברטנורה (סנהדרין פ"י משנה א ד"ה כל) והרמח"ל (דעת תבונות), והרב חיים פרידלנדר ועוד

i - Summary of stages in the Two Worlds

1. Adam HaRishon before the חטא would have gone straight into ימות המשיח. We again reached this level after הר סיני when מעמד הנחש של הנהש but we lost it again with the חטא העגל.

2. After the חטא we were at the same level as after the חטא העגל. Now, to correct this situation, there is:

3. Death which leads to a separation of the body and the soul:

- a. The body goes into the ground where it rots, becomes a part of the dust, and thereby purifies itself, allowing it to be reconstituted in a pure form later.
- b. The soul goes to the עולם הנשמות/עדן where it continues to grow until it can be reunited with the body.

4. At the beginning of ימות המשיח, there is the first תחיית המתים, which is for the צדיקים so that they can experience the Messianic Era.

5. ימות המשיח, which now really comprises two stages of growth – returning to the level of אדם הראשון before the חטא, and then going on to the level of ימות המשיח proper.

6. At the end of ימות המשיח, there will be a יום הדין הגדול which will lead into the final stage of תחיית המתים. Had the first Man and Woman not sinned, there would still have been a stage equivalent to תחיית המתים, even though there would not have been מיתה. תחיית המתים in turn is divided into many stages.

ii - *This World and the Next – Overview*

According to Judaism, world history is divided into many phases. The two primary divisions comprise the history of the world from the beginning of the creation of the First Man until the Messianic Era, which we call This World, and the history of the world after the Messianic Era. The Messianic Era itself, is strictly a part of this world, though it forms an intermediary between This World and The Next. The former can be considered the means¹, and the latter the ends². These two divisions, This World and The Next, have two environments, each of which is perfectly tailored for the goals of that stage³. Both are a function of G-d's desire to give to man in the most perfect way possible⁴. In both worlds, the נשמה is there to purify the body⁵. Since we are currently in the first environment, we call this "the This World" (or just 'this world'), and we call the second environment 'the Coming World' or 'the Next World'⁶, even though the Next World already exists.

This world is a world of choice and effort, created by the הסתר פנים⁷. Hence, this world is known as עולם העבודה. However, at a certain point, we move from this type of

¹ מסילת ישרים (פ"א): שאם תכלית בריאת האדם היתה לצורך עולם הזה, לא היתה צרך מפני זה שתנופח בו נשמה כל כך חשובה ועליונה ... כל שכן שהיא אינה מוצאה שום נחת רוח מכל עינוגי זה העולם.

² In the morning davening (ובא לציון), עולם הבא is included as a part of ימות המשיח, (ובא לציון) יהי רצון ... שנשמור חוקיך בעולם הזה, ונזכה ונראה ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא

³ However, we will see later that these two environments are simply reflections of how much הארת פנים there is at that stage.

⁴ See below where we explain that both worlds rose out of the fact that G-d's perfect goodness led Him to give the maximum possible good to man. This World is necessary so that man not be merely a passive recipient of good, but an active creator of good. The Next World was necessary so that we be as close to G-d as possible with respect to all His other middos.

⁵ וכתב בדעת תבונות (דף נה) שבאמת משה רבינו זיכר את גופו בעולם הזה כל כך עד שהיה נראה הקרן אור של נשמתו על גופו וחונך ואליהו נתעלו לשמים בגופם ממש (דעת תבונות נה) ושם דף נז: כי עתה בעה"ז הנה הגוף גם וחשוך בעל החסרונות, ויש לנשמה להגביר עליו ההארה והקדושה לשכנו ולהזהירו

⁶ דרך ד' ח"א פ"ג ס' ד

However, we will see later on, that at a deeper level, both these environments are really more superficial and deeper perspectives of the same thing.

⁷ דעת תבונות במשך כל אורך הספר:

The הסתר פנים is created in two ways:

i-Limiting the Soul Inside of Man: The דרך השם explains that, since the נשמה of man is much closer to רוחניות than the גוף, therefore it is much more energetic. (It is much closer to the source of all life and energy.) Given free reign, the soul will always take over the body, completely control it, and drag it up to the highest point, which the body can go. However, then there would be no choice and no עולם הזה. G-d therefore chains the soul to a corner, so to speak, not allowing it full expression in this world. This gives the body a chance to express itself as well, giving man a balance between spirituality and physicality. However, it also

relating to G-d, to a world where there is no choice, where all we experience is spirituality. Since our starting point to experience this spirituality is the spiritual level we achieve in this world, עולם הגמול is called עולם הבא, the World of reward. The דרך השם sums this up as follows:

דרך ה' חלק א, פרק ג, א-ד :
 ואמנם גזר טובו יתברך שמו שיהיה גבול להשתדלות הזה המצטרך לאדם להשיג השלמות וכשהשלים
 השתדלותו ישיג שלמותו¹ וינוח בהנאתו לנצח נצחים על כן החקקו לו שני זמנים אחד זמן העבודה ואחד
 זמן קבול השכר וכו'
 ואמנם על כן נבראו שני העולמות עולם הזה ועולם הבא עולם הזה המקום והחקים הטבעיים שלו הם מה
 שראוי לאדם כל זמן ההשתדלות והעולם הבא המקום והחקים שלו הם מה שראוי לו בזמן קבול השכר
 וכו'

The Sages describe the World to Come as follows:

העולם הבא אין בו אכילה ושתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה²

Although the Rambam was of the opinion that עולם הבא refers to the spiritual world the soul enters after the death of the body³, the majority opinion is that עולם הבא refers to a new stage of this world which follows the final resurrection⁴. Therefore, people will exist in

means that, whenever a person looks deeply into himself, he will find that he is essentially spiritual.

ii-Hiding His face outside of Man: G-d is below the surface in this world. He is not readily seen unless we actively look for Him. This is known as הסתר פנים.

Klipos - קליפות results in a strengthening of טומאה. טומאה expresses itself in the קליפות, or shells which surround the נשמה. However, in ימות המשיח and onwards, the קליפה will also be in a state of קדושה:

רמח"ל מאמר על הגאולה ח"ב: והנה עתה היתה הקלפה טמאה ... אבל כשתעבור מן העולם ... הקלפה תהיה גם היא במדרגת קדושה ... בהיות הקלפה טמאה, אז היא מחשכת האור, ונשאר רק חשך ולא אור, אבל בהיות הקלפה סוד הגבורה לבד, הנה גם היא תאיר ולא תחשיך וכו'

¹ היינו שמטרת ההשתדלות היא להשיג את ההנאה אח"כ וכדאיתא אבות, פרק ד, כא רבי יעקב אומר העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין

² עיין הסברו של המהר"ל פרשת יתרו (דף קד) ד"ה מכאן שהנהנה

³ פ"ח מהל' תשובה הל' ב: העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת. וגו' ע"ש ועליו השיג הראב"ד ז"ל דברי האיש הזה בעיני קרובים למי שאומר שאין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד וגו' אבל ברור שהרמב"ם מונה תחיית המתים כאחד מ"ג עקרי התורה (הקדמה לפרק חלק) אלא נראה שאינו חושב שזה השלב האחרון

⁴ Passages that seem to contradict the concept of the resurrection:

In the words of the prophets, there are passages which seem to indicate the impossibility of resurrecting the dead. Among them are:

איוב יד, יד
 אם ימות גבר היחיה

מצוות with both body and soul¹. Since the body was involved in achieving the מצוות, it therefore must be involved with the Reward:

דעת תבונות ס' סח (דף נג): כי לא יתכן שיהיה הגוף עמל ולא לו, והרי אין הקב"ה מקפח שכר לכל בריה²

As we will explain in greater detail later, the נשמה will then purify the body¹.

איוב ז, ט
כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה

תהלים פח, יא
הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יודוך סלה

תהלים עח, לט
רוח הולך ולא ישוב

What is the meaning of these and similar passages? The Rambam explains that in general, the prophets spoke in terms of the natural, known order of the world. Accordingly, they spoke of human beings dying, never to return. However, this does not contradict miraculous events, such as the resurrection, which are mentioned elsewhere:

רמב"ם, איגרת תחיית המתים, ד
ואמר במענה השאלה הראשונה שדברי הנביאים ולשון הספרים אמנם במספרים טבע המציאות הנהוג הנודע וידוע שטבע זאת המציאות הוא התחבר נקבות בעלי חיים וזכריהם והולידם הדומה וצמיחת הנולד מעט מעט עד שימות האיש ההוא. ואין מן הטבע שישבו האיש ההוא ויתהוה שנית אחר מותו... אבל יכלו ויתכו מעט מעט עד שישבו אל היסודות וכו'
זהו אשר בטבע וכפי הענין ההוא באו הפסוקים ההם כלם ואין הפרש בין אומרם (איוב יד, יד) "אם ימות גבר היחיה" או אומרם (במדבר כ, י) "המן הסלע הזה נוציא לכם מים" שאין זה בטבע אבל נמנע בו אלא שכבר יצאו מים מן הסלע ההוא במופת, כן תחית המתים אמנם היא מן המופתים.

R' Saadyah Gaon explains that these passages are only an indication of *man's* inability to rise from the dead on his own. השם, however, is certainly able to resurrect the dead.

רס"ג, אמונות ודעות מאמר השביעי, ג
אין כוונת החסידים בדברים אלו שאין הבורא יכול להחיות את המתים והיאך יתכן שיתפלל לפניו בזה והוא יודע שהוא יכול על כל אלא כוונתם בכך תיאור קוצר יכולת האדם אחר ירידתו לקבר וחולשתו מלהקים את עצמו או להתעורר משנתו או לחזור לביתו וכו'

¹רס"ג, אמונות ודעות, המאמר התשיעי, ה
הגמול והעונש על הגוף והנפש יחד כי הם פועל אחד

רמב"ן שער הגמול, סימן שמו
תחיית המתים הוא השכר הכולל הגוף והנפש והוא העיקר הגדול שהוא תקות כל מקוה להקב"ה והוא העולם הבא שבו ישוב הגוף כמו נפש

²וכן ביד רמה סנהדרין צ. ד"ה וענין:
והרי ביארנו ממשטן של פסוקים וכח המשניות והמשמעות שהעה"ב שמשלמין בו שכר לצדיקים ונפרעין בו מן הרשעים אי אפשר בלא גוף וכן קבלה פשוטה ביד כל ישראל איש מפי איש הלכה למשה מסיני וכו"כ רבינו סעדיה ז"ל בספר האמונות וכן כתבו כל הגאונים בספריהם וכן הדעת נוטה לכך שכשם שמדת הדין נותנת לשלם שכר לנפש על ישרה וליפרע הימנה על מעלה כך מדת הדין נותנת לשלם שכר לגויה על ישרה וליפרע מעלה וכו' עיין שם

iii - *The Purpose of This World*

We explained above that the purpose of creation was that G-d, being perfectly good, wanted to share that goodness with others², “a perfect act of altruism and love³”.

דעת תבונות (ס' יח דף ד):
מחוק הטוב הוא להטיב⁴

In His desire not only to give, but to give as perfect as possible⁵, G-d created the world in such a way, that we could get as close to Him as possible⁶. Getting close to G-d is the greatest possible pleasure which man could possibly experience:

מסילת ישרים פ"א:
האדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא⁷.

This required that G-d create a two stage process, This World and The Next:

מסילת ישרים שם:
ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא

For, had G-d simply created man as spiritual as possible to begin with, man would be very far from G-d in one respect: G-d would be an active bestower of good, whereas man

¹ רמח"ל, דרך ה', חלק א, פרק ג, י'
והנה לפי שרש זה זמן הגמול האמתי דהיינו זמן קבול השכר שזכרנו למעלה ומקומו הוא אחר התחיה בעולם שיתחדש והאדם יהנה בו בגופו ובנשמתו בהיות גופו מזכך על ידי נשמתו ומוכן על ידה להיות נהנה בטוב ההוא

² דרך ד' א ב א: חפצו ית"ש להטיב לזולתו

³ R. Aryeh Kaplan, Handbook of Jewish Thought, 3:4

⁴ עיין בעיונים של הרב חיים פרידלנדר הארה 2

⁵ דרך ד' שם: לא יספיק לו בהיותו מטיב קצת טוב ... בהיותו מטיב תכלית הטוב שאפשר לברואים שיקבלו

⁶ דרך ד' שם: בהיותו הוא לבדו ית"ש הטוב האמיתי, לא יסתפק חפצו הטוב אלא בהיותו מהנה לזולתו בטוב ההוא עצמו שהוא ית"ש מצד עצמו, שהוא הטוב השלם והאמיתי

⁷ לשון המלא של המסילת ישרים שם הוא: יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. והנה מה שהורנו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא

would be a passive recipient of good¹. G-d would be a giver, and man would be a taker, getting his reward as a handout like charity to a pauper. Man would be far away from G-d on this vital point².

In order to overcome this, G-d had to create man in such a way that he, man, could be an active creator of goodness in his own right³, a giver and not a taker, someone who earns his reward⁴. Or put differently, the creation had to be structured in such a way that man could earn his reward⁵. Man is therefore created a certain distance away from G-d, and given the choice to do good or evil⁶. For this person, evil had to be created in a special act by G-d⁷. By choosing to do good, i.e. by choosing to do G-d's Will, man creates good in his own right, thereby imitating G-d also in this respect⁸. G-d creates an environment which is perfect for this, עולם הזה. Once man has acquired this trait of being a "creator" of good, he is now ready to leave this environment and enter a second environment, one perfect for getting close to all of G-d's other attributes.

¹ דרך ד' א ב ב: ואולם גזרה חכמתו, שלהיות הטוב שלם, ראוי שיהיה הנהנה בו, בעל הטוב ההוא; פירוש מי שיקנה הטוב בעצמו, ולא מי שיתלוה לו הטוב בדרך מקרה.

² It is important to understand that not everything a person gets in the World to Come is acquired in This World. Only the one (though vital) attribute of being a creator of good is acquired through This World. Even without This World, though, we would have been close to G-d with respect to all His other attributes.

³ דרך ד' חלק א, פרק ג, א-ד
כבר זכרנו היות האדם אותה הבריה הנבראת לדבק בו יתברך שמו והיא המטלת בין השלמות והחסרונות והיכלת בידו לקנות השלמות... על כן נברא האדם ביצר טוב וביצר רע והבחירה בידו להטות עצמו לצד שהוא רוצה וכו'

⁴ דעת תבונות יח: שראוי שיהיו המקבלים אותה – מקבלים אותה ביגיע כפם, כי אז יהיו הם בעלי הטוב ההוא, ולא ישאר להם בושט פנים בקבלם הטוב

⁵ דרך ד' א ב ב

⁶ דרך ד' א ב ב: ועל כן גזר וסידר שיבראו עניני שלמות ועניני חסרון, ותברא בריה שיהיה בה האפשרות לשני הענינים בשוה, ויתנו לבריה אמצעים שעל ידם תקנה לעצמה את השלמות וגו'

⁷ אור גדליהו, פרשת מקץ סי' א ד"ה במדרש: בחושך כתיב לשון בריה שהוא ברית הדבר יש מאין, ואצל אור כתיב רק יצירה שהיא דבר יש מיש, כי חושך הוא בריאה של הסתר המכזה את האור ... וכמו שכתוב ... ובורא את הרע .. והרה"ק ר' צדוק הכהן מביא קושיא בשם המגיד הרבי ר' בער שבכל ששת חמח הבריה לא מצינו בקרא בריאת הרע כלל, והאיך כתיב בורא את הרע, ומתרץ שם כי הפסוק מכוון לבריאת החושך.

⁸ Such imitation of G-d is perforce imperfect, but this is as far as a created being can go:

דרך ד' א ב ב: ותראה שזה נקרא קצת התדמות, בשעור שאפשר, אל שלמותו ית"ש. כי הנה הוא ית"ש שלם בעצמו, ולא במקרה. אלא מצד אמיתת ענינו מוכרח בו השלמות ומשוללים ממנו החסרונות בהכרח. ואולם זה אי אפשר שימצא בזולתו, שיהיה אמיתותו מכרחת לו השלמות ומעדרת ממנו החסרונות.

"Although some may stray through their own choice, this is the price that must be paid so that the reward for those who choose good will be maximized" (R. Aryeh Kaplan, Handbook of Jewish Thought, pg. 26)

So G-d delays His great desire to give to man as much as possible, because this way He can give to man even more. Even man's pure נשמה, prior to going into the body, is no better than a מלאך, taking its enjoyment of the זיו השכינה as a handout¹. "G-d has this enormous love for His creations; He just wants to shower them with good. But, He restrains Himself; He forces Himself to not shower them with all the good He can now, so that He will be able to give them a greater good later. He could give us more pleasure than we can possibly imagine right now. But, if He were to do that, it would not be the most enjoyable level of pleasure possible, which is earned pleasure. Because of this, G-d puts Himself in the strange position of waiting for us to do His will, so that He, in turn, can exercise His will, which is to do good for us²."

הסתר פנים

In short man needed two things:

- a-Moral and spiritual autonomy;
- b-A (seemingly balanced) choice between good and evil.

To effect this, G-d 'limited Himself' (צמצום), He created an 'empty space'³ in which He could create a world in which He would be so limited⁴. This allowed not only the 'space' for a creation, but also the possibility of hiding Himself to various degrees (הסתר פנים), a factor vital to our freedom of choice. He then proceeded to create beings 'in His image' with qualities that were similar to His own, i.e., the ability to create and destroy.

The mechanism which G-d uses to create choice in this world, is הסתר פנים, a hiding of His Face. עולם הזה is a state of הסתר פנים, while עולם הבא is a state of הארת פנים⁵. (There are actually many degrees of הסתר פנים and הארת פנים.) When there is הסתר פנים, it is hard to see that everything ultimately reflects G-d's unique Oneness; things seem to be material, having independent existence, each one with its own identity⁶. This applies to our body as well (though not to our soul)⁷. In reality, G-d is only hidden, not absent, and it is this which allows us to use the very materials which seem so distant from G-d to actually get close to Him¹.

¹ דעת תבונות דף קסח: והנה הנשמות עצמן טרם רדתן לגוף אינו אלא ככל שאר הנבראים – תלויים בבורא יתברך, לפי שאין להם שם עבודה ובחירה. רק אחר רדתן לגוף אז ניתן להם הבחירה, ואז בדבר הזה תלויות בעצמן

² Penina Raice, Moreshet, 1998

³ It is important to note that the צמצום, or the empty space that He created is what allows Him to be so limited. Outside of this space, He is not so limited. So, despite the fact that we do have some control over Him, and can weaken Him, that is only within the context of our world. If we do not do His will, and thereby do not allow Him to do good for us, the world would self-destruct. (This is what is meant by the midrash which says that if Bnei Yisroel had not accepted the Torah, the world would revert to תוהו.)

⁴ The Aryeh Kaplan Reader, Paradoxes, pg. 133

⁵ דעת תבונות באורך כל הספר

⁶ דרך ד' א ד ג: והמקום אשר הוא בתוכו, גם הוא חמרי וחשוך, וכל הנמצאים שבו חמריים

⁷ דרך ד' א ג ב: ...האדם מורכב משני הפכים, שהיינו מנשמה שכלית זכה – וגוף ארצי ועכור

From the time of the Moshiach, begins successive degrees of גילוי יחודו. At that stage we will see that all of history contributed to that revelation of His Oneness and that, even when and where He seemed hidden, G-d was in fact completely behind all that happened and existed.

iv - Man

In order to allow man to become a creator of good, G-d needed to endow man with considerable spiritual strength with which he can control his own actions and the world around him. On the other hand, in order to maintain the choice to make this good his own achievement, he had to have a self-dimension which was quite removed from the spiritual. Hence man is a mysterious synthesis of body and soul. But man's body is not there just to equalize things out and to give him choice. The only way that man can really influence with this world and sanctify it, is if the soul makes a partnership with the body².

Man's body and soul are integrated such that our consciousness about ourselves combines both these elements. But these two components, body and soul, are not each mono-dimensional. G-d created man in such a way that he has within him the full range of material and spiritual gradations that exist in the world around him. For this reason man is called the עולם הגדול while the world outside of man is called the עולם הקטן. Man is called a world because he truly is a parallel of the עולם הגדול we see outside of ourselves. The Man has five levels of soul³. Each one of these exists at a level of one of the worlds or universes described above⁴. (Two of these levels of soul are so elevated that they cannot be contained by the body and are therefore connected to but above the body.) Therefore man's spirituality truly extends through all of reality⁵.

If we were to make a graph of the עולם הגדול (see below), we would be able to place each created being at a specific point on the graph. Minerals and earth would be low down, then plants, then animals. High up would be different kinds of מלאכים such as שרפים, אופנים and חיות הקודש. The instinct would be to place man in the middle, above the animals but

¹ דרך ד' א ד ד: ... האדם ... יוכל מתוך החומר עצמו והעסק הגופני השיג את השלמות וגו'

² נפש החיים שער א פ' יב: הנפש, רוח נשמה (נר"ן) של האדם אין ביכלתם לקשר העולמות עד רדתם למטה בגוף האדם כנ"ל. כי לתקן עולם העשייה הוצרכו בהכרח להתלבש בגוף העולם המעשה

³ נפש, רוח, נשמה, חיה ויחידה (דרך ד')
 עיין בנפש החיים שער א פ' טו - יח להסבר של הנפש, הרוח והנשמה ושם (פ' יז) כתב שבחינה הנמוכה של הנשמה (מלכות) נעשה הפנימיות של הבחינה העליונה (כתר) של הרוח וכן בנוגע לרוח ונשמה ושם (פ' יח) כתב שכשהאדם חוטא, אינו נפגם כלל הנשמה שלו

⁴ Thus the נפש exists at a level of העולם המעשה, the רוח at a level of העולם היצירה, the נשמה at a level of העולם הבריאה, the חיה at a level of העולם האצילות. The יחידה exists at a level above these four levels, a level known as אדם הקדמון.

⁵ נפש החיים שער א פ"ו: וזה כל האדם שכל כח פרטי שבו מסידור נגד עולם וכח אחד פרטי מסוד השעור קומה של כלל הכחות והעולמות ע"ש ובהג"ה שם שמבאר שם שקומת האדם מן העולם עד סוף העולם היינו כל העולמות

below the angels. But this is a mistake. According to what we have been saying, man is not a point on the graph. Man is a line, as long as the entire graph of עולם הגדול.

עולם הגדול – The World	Man – עולם הקטן
	יחידה
עולם האצילות	חיה
עולם הבריאה	נשמה
עולם היצירה	רוח
עולם המעשה	נפש

v - *Man Completes the World*

When G-d created the world, He created it incomplete and imperfect¹. He then gave man the power and the mandate to be able to complete the world which G-d had begun. Man was given the job to finish creating the world, to bring the world to its perfect state². By doing so, man becomes a partner with G-d in the creation³.

He then proceeded to give us all the details necessary to finish, or perfect the world⁴. He gave us the Torah, which teaches us the מצוות, which affect the perfection of the world (תקון עולם), and He gave us the spiritual power that comes as a result of doing those מצוות⁵. So, He has allowed us to earn our reward, in the truest sense and to thereby have an unusually intimate relationship with G-d⁶.

What emerges is that, while in this world, man is able not only to make himself holy and thereby prepare himself for the world to come, but, he is able to sanctify the world

¹ This is known from one of the names of G-d, Sha-dai, which means, the One who told the world to stop. Our Rabbis explain that He did not let the world reach the ultimate state of perfection, but rather stopped it in the middle, and left it to man to do עולם תקון.

² דעת תבונות דף קסח: כי באמת חלק היניחו ל[צדיקים] בתיקונו של עולם ובשכלול הבריאה ... עד שנמצא תיקון הבריאה, כביכול מחולק בין הקב"ה והצדיקים, שאינו נשלם אלא בשניהם.

³ דעת תבונות דף קסח: ותראי כמה כבוד גדול חלק הבורא ב"ה אל הצדיקים שחשבם לשותפים אליו, וכמו שאמרו ז"ל (זהר ח"א, ה.) עמי (Ami) אתה – עימי (Imi) אתה.

⁴ דעת תבונות ס' כב דף ו: אמר השכל: ... אמנם השלמות נוכל להבין אותו עתה בכלל, ולא בפרט, אלא שבדעתנו אותו בכלל, נבין למפרע החסרונות בפרט, כי על כל פנים כל חסרון הוא העדר השלמות ההוא

⁵ דעת תבונות דף קע: כח עבודה אינה ניתן [לכלל ישראל] אלא מידו יתברך, וזה מה שנתן להם בשעת מתן תורה, ומה שמקיים ומחדש לכל אחד ואחד תמיד. ותראי שזהו ההפרש שבין המצווה ועושה למי שאינו מצווה ועושה, כי האדם המצווה יש כח בידו, מסור ממנו יתברך, שיתקן במעשיו התיקונים המצטרפים בבריאה, מה שאינו כן שאינו מצווה. וראיה לדבר: הכהונה – שהכהן העובד מתקן כל העולם, וזר שעבר חילל וגו'

⁶ דעת תבונות דף קסח: והנה, כביכול, כנסת ישראל לבו גס בהקב"ה כאשה לבעלה, וזה מצד שיש לה פתחון פה לפניו ויכולה להרים ראש, אשר לא "כמאן דאכיל דלאו דיליה דבהית לאסתוכלי באפיה" (ירושלמי פאה פ"א ה"ג), אלא נהנים מזיו השכינה מתוך שמחה והרמת ראש.

around him as well¹. Hence, he is able to translate the environment of this world into the environment of the next. Stated in this way, the world to come is not simply the reward of this world². It is reward only in the sense that the starting point in the next world is predicated upon the achievements in this world.

When we do G-d's Will by sanctifying the world around us, we actually 'make place' for G-d in the world³. G-d set up This World in such a way that His Will is to respond to our actions, rather to initiate. Although "He wants a dwelling place in the lower worlds", He leaves this to us to create. We do this through every act of holiness we perform. By choosing to do what He asks of us, we are 'allowing' Him to be with us. This is the greatest type of giving possible. Of course, He does not need this. But He wills it to be so.

One example (and the most literal way) in which we do this is by the building of the Temple. Despite the fact that He gave us the blueprints, exact details of how to build it for Him, we are nevertheless giving to Him in the way that He willed it to be so, as we are the ones who build it.

Within this home that we have built for Him, we are capable of further giving back to Him, again through prescribed methods. When He describes and details the sacrifices we are to bring, He says, "for a pleasant smell before Me". He tells us (because without Him telling us explicitly, we would have no basis for such knowledge), what will give Him pleasure. He enables us to give back to Him⁴.

vi - The Extent of Man's Power as G-d's Partner in the Creation

a. The Structure of the World

In order to appreciate the full glory of man and what he does in the world, we have to briefly explain the structure of the world. The material world we see around us is only a small part of the total structure of the world. Above this ^{עולם המעשה}⁵, are another three worlds⁶,

¹ All men, Jews and non-Jews, are capable of using the physical world as an instrument for their own spirituality. However, there is another level, which can only be achieved through the Torah. This is the level of sanctifying the spiritual, מקדש הגשמיות. When a Jew uses the physical world, he not only affects himself, but he affects the world he uses as well. Thereby, he is able to מתקן העולם, to sanctify the world and to connect it back to G-d. This is the main difference between a Jew and a non-Jew:

דרך ה': חלק שני - פרק ד' ס"ט:
ואולם במעשיהם של ישראל תלה האדון ב"ה תקון כל הבריאה ועלוייה... אך מעשה האמות לא יוסיפו ולא יגרעו במציאות הבריאה ובגלוי ית"ש או בהסתרו...

² In fact, we did not use the word reward in our explanation at all.

³ What we are really doing is revealing His presence which was always there, albeit in a more hidden form.

⁴ Selections of the above paragraphs are taken from Penina Raice, Moreshet essay, 1998

⁵ נפש החיים שער א פ' יג בהגה: לכן נקרא עשייה המורה על תקון הדבר מלשון ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו

⁶ These worlds are in turn divided each into 10 Sefiros.

and above that there are other huge expanses of spirituality¹. These worlds, עולם היצירה, עולם הבריאה and עולם האצילות are parallels of each other (as they are of המעשה). Each one replicates the other at a higher spiritual level and level of completeness². They are also linked so that generally an effect in one of these worlds will transmit that effect to the worlds above and below it. The מלאכים, the כוכבים and other forces and beings, each exists at a certain level, i.e. in a certain world. Their primary role is to transmit forces from a higher world to lower ones.

In general, the world might be affected by G-d manifesting His will at a very high level which then 'chains down' (משתלשל) through all the worlds until it reaches the עולם המעשה. Or it may work in the opposite direction. Man may do something in the עולם המעשה which then affects all the worlds above Him. This structure is vital for man to be able to take his place as the center of the creation. It explains how man, though he may seem like an insignificant speck in the cosmos, is really its primary mover and shaker.

b. Man Completes the World

Above (a) we showed that there are many parallel and linked worlds, one more spiritual than the other. When we talk of man's power to affect holiness in this world, we need to understand that this includes all of these worlds³. Man's actions, even the smallest gestures, turn out to have cosmic implications⁴. Man can relate to all of the cosmos and to elevate it because there is something inside of him which is the parallel to all that is outside of himself⁵.

The world has 3 primary dimensions: time, space and the spiritual, i.e. man's soul. Each one of these is in parallel to the other. Each has its core holiness radiating out. Thus man's heart, for example, is the equivalent in soul to the Holy of Holies in the Temple in the dimension of time⁶. But it is in fact man's spirituality, that whole world of the עולם הקטן, that

¹ אמנם א"א לנו לייחס אפילו במופשט לשום דבר מעל עולם האצילות וכמו שכתב הנפש החיים שער א פ' יד בהגה: ועולם הראשון ... אשר אנו יכולים לכנותו בשם נקרא אצילות ... כי עולם האצילות הוא הכל אלוקות גמור

² נפש החיים שער א פ"ו: שלא כל העולמות שוו בשעורן בענין הפגם והקלקול. שבתחתון הוא הריסה וחורבן ר"ל, ולמעלה מניעה האור, ובעליון יותר ממנו גורם רק התמעטות השפעת אורו או הקטנתו, וביותר גבוה ונעלם וגו' ע"ש

³ נפש החיים שער א פ"ג: כן בדמיון זה כביכול, ברא הוא יתברך את האדם והשליטו על רבי רבוון כחות ועולמות אין מספר. ומסרן בידו שיהא הוא המדבר והמנהיג אותם עפ"י כל פרטי תנועות מעשיו ודבוריו ומחשבותיו ... בכל העולמות

⁴ נפש החיים שער א פ"ו: שכל מעשי המצוות שעושה האדם למטה גורמים תקונים גדולים בעולמות עליונים

⁵ נפש החיים שער א פ"ו: ובעשות האדם רצון קונו ית"ש באחת ממצות ד', התיקון נוגע לאותו עולם וכח העליון המקבילו לתקנו או להעלותו שם פ' יד: והדבור הוא מבחינת רוח כמ"ש (שמואל ב כג) רוח ד' דבר בי, (ישעיה יא) וברוח שפתיו, וכמו שתרגם אונקלוס על הפסוק (בראשית ב) ויהי האדם לנפש חיה. לרוח ממללא

⁶ נפש החיים שער א פ"ד: והלב של האדם ... נגד הבית ק"ק ... ורמזוהו ז"ל במשנה פ' תפלת השחר יכוין את לבו כנגד בית קה"ק

sustains the other two dimensions¹. This is because the soul of man ultimately reaches higher than these worlds², and is therefore closer to the Source of spiritual energy. Every action and word³, in fact every thought of man⁴, impacts on all of these worlds.

Once man is informed that this is the extent of his power, he has a responsibility to actualize this potential and will be held accountable if he does not⁵.

vii - *This World*

All of world history (in this world) can be understood as an attempt to reach the Messianic Era:

a. **The Neshama in This World**

מדרש רבה ואתחנן פרשה ב :

לז) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך מהו בכל לבבך ובכל נפשך בכל נפש ונפש שברא בך אמר ר' מאיר על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה חייב לקלס את יוצרו מנין שנאמר (תהלים קג) כל הנשמה תהלל יה א"ר סימון חמשה שמות נקראו לנפש ואלו הן רוח נפש נשמה חיה יחידה רבנן אמרי בוא וראה הקב"ה ממלא את עולמו והנפש הזו ממלאה את הגוף הקב"ה סובל את עולמו והנפש הזו סובלת את הגוף הקב"ה יחיד בעולמו והנפש יחידה בגוף הקב"ה אין לפניו שינה והנפש אינה ישינה הקב"ה טהור בעולמו והנפש הזו טהורה בגוף הקב"ה רואה ואינו נראה והנפש הזו רואה ואינה נראית תבא הנפש שהיא רואה ואינה נראית ותקלס להקדוש ב"ה שהוא רואה ואינו נראה אמרו ישראל רבש"ע הנפש הזו שמקלסת אותך עד מתי היא נתונה בעפר (שם מד) כי שחה לעפר נפשנו אמר להן הקב"ה חייכם יגיע הקץ ונפשתיכם שמחות לפיכך ישעיה מנחם אותן ואומר (ישעיה כא) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי אמר ר' ברכיה בעשרה מקומות קרא הקב"ה לישראל כלה ואלו הן (שיר ד) אתי מלבנון כלה (שם ה) באתי לגני אחותי כלה (שם ז) לבתני אחותי כלה מה יפו דודיך אחותי כלה נופת תטופנה שפתותיך כלה כמשוש חתן על כלה קול חתן וקול כלה כי כולם כעדי תלבשי ותקשרים ככלה וככלה תעדה כליה וכנגדן ישראל מעטרים את הקדוש ב"ה בעשרה לבושין ואלו הן (איוב כט) צדק לבשתי וילבשני הרי שנים (ישעיה נט) וילבש צדקה כשריון (שם) וילבש בגדי נקם תלבושת הרי חמשה (דניאל ז) לבושיה כתלג חיור (ישעיה סג) מדוע אדום ללבושך (תהלים צג) ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז התאזר (שם קד) הוד והדר לבשת הרי יי ד"א שוש אשיש בה' למה"ד לאשה שהלך בעלה ובנה וחתנה למה"י כו' כדכתיב בפסיקתא עד שוש אשיש :

¹ נפש החיים שער א פ"ד: ויפח באדם נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה ... ויהי באדם לא כתיב, אלא ויהי האדם ... שהאדם בנשמת החיים שבתוכו, הוא נעשה נפש חיה לרבו עולמות אין מספר.

² נפש החיים שער א פ"ה: כאשר נופח באפיו הנשמת חיים שהיא גבוה מהעולמות ופנימיותיה, אז ויהי האדם לנפש חיה להעולמות.

³ נפש החיים שער א פ' יג: מגיד לאדם מה שיחו ... מגיד לו סוד רזא דמלתא מה שגרם שיחו למעלה בעולמות העליונים

⁴ נפש החיים שער א פ' יב: שמעת שעולה על טוהר מחשבת האדם לעשות מצוה, תיכף נעשה רשמו למעלה, בשרשו העליון

⁵ נפש החיים שער א פ' יב: וכן קהלת אמר 'כי את כל מעשה האלוקים יביא במשפט על כל העלם' וגו' והיינו ... בעת עמוד האדם למשפט ... יחשבו גם כל מה שגרם וסובב ע"י מעשיו אם טוב ואם רע בכל הכחות והעולמות. זהו אמר מעשה האלוקים

Prior to the נשמה being put into the גוף, the נשמה was no different to any other created being – a complete taker of השם's goodness¹ with all the shame that implies². However, after being placed in the body, it can now become an active force for good³. In this way, man⁴ shares with G-d the task of bringing the world to completion, becoming His partner in creation⁵. This partnership facilitates a type of intimacy with G-d which is a source of great joy⁶.

The fact that the נשמה combines with the גוף in an integrated being is a פלא, which we do not fully understand⁷. The integration of the נשמה with the גוף requires that the expression of the נשמה be limited in this world, as we will explain in the section below.

b. Freedom of Choice

Choice in this world is a function of two things:

- I -The capacity of the human being to choose
- II -The הסתר פנים of הקב"ה which creates an environment where evil has the appearance of being a real alternative to goodness. The נשמה is so powerful, that even under such circumstances, it would naturally take over the body and energize it with pure spirituality. Therefore, as a part of the הסתר פנים, הקב"ה limits the operation of the soul in this world⁸.
- III – G-d willed that there be an aspect of Creation which we would call the Psolet, or left over of creation. It is this which

¹דעת תבונות דף קסח: והנה הנשמות עצמן טרם רדתן לגוף אינן אלא כשאר הנבראים – תלויים בבורא יתברך, לפי שאין להם שם עבודה ובחירה.

²דעת תבונות שם: בבושת מקבל הצדקה

³דעת תבונות שם: רק אחר רדתן לגוף אז ניתן להם הבחירה, ואז בדבר זה הם תלויים בעצמן, ולא בבורא יתברך

⁴היינו הצדיקים (שם)

⁵דעת תבונות שם: ותראי כמה כבוד גדול חלק הבורא ב"ה אל הצדיקים שחשבם לשותפים אליו, וכמו שארז"ל (זוהר ח"א ה): עמי אתה (אם פתח) – עימי אתה. (ע"ש באורך)

⁶דעת תבונות שם: והנה כביכול, כנסת ישראל לבה גס בהקב"ה כאשה לבעלה, וזה מצד היות לה חלק בתיקון העולם עצמו, ... [ננהנים מזיו השכינה] [לא מתוך בושא אלא] מתוך שמחה והרמת ראש (ע"ש)

⁷רמ"א או"ח סוף ס"א: שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו וקושרו דבר רוחני בדבר גשמי ובאבני אליהו המובא בסידור הגר"א: ומפליא לעשות – שיש פליאה באדם שהרי הנשמה אינה צריכה לאכול אלא הגוף אעפ"כ אם לא היה אוכל ד' או ה' ימים היתה נשמתו יוצאת ממנו הרי זה פליאה גדולה וכי מאי איכפת לנשמה שהגוף אינו אוכל אלא הקב"ה זיווגם יחד שתרגיש הנשמה בצרכי הגוף

⁸דרך ד' ח"א פ"ג ס' יג: גזרתו יתב"ש כובשת אותה, ומעלמת כחה וממעטת זוהרה, באופן שלא ימשך ענין זה.

Although animals can also choose, they can only make petty choices, such as discreet decisions whether to sleep or hunt, turn left or right, attack or purr¹. Only a human being can exercise choice between the inner essence of something and its outer superficiality². This choice operates at different levels for different people, called by Rav Dessler, the threshold of choice³.

In ימות המשיח, although we will still maintain our capacity to choose (and therefore to choose evil), there will no longer be הסתר פנים. Since we will see things clearly⁴, evil will no longer appear as a reality for us and we will no longer have a יצר הרע⁵. Therefore, our natural instinct will be to choose good:

רמב"ן (דברים ל ו) ד"ה ומל ד' אלו קיד את לבבך : בימות המשיח תהיה הבחירה בטוב להם טבע... לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו מעשה הראוי

In עולם הבא (and עולם הנשמות), although we will no longer have choice, nevertheless we will still continue to grow. However, we will still continue to grow, getting ever closer to the רבונו של עולם forever. There is a significant difference between growth as a result of choice, and "choiceless" growth. Growth from choice can be revolutionary in nature, leading to dramatic changes in an instant. Choiceless growth, however, begins with an immediate purification of the body by the soul⁶, after which it can only be evolutionary⁷, following very definite spiritual (scientific) laws, which the קב"ה determined for the World to Come.

c. **Five levels of the Neshama-Guf relationship:**

The Ramchal describes the soul as a result of being created through פניו ית', whereas the body is a result of being created through הסתר פניו ית'. The various stages of history can then be described as stages of the נשמה getting increasingly powerful relative to

¹ ז"ל הרמב"ן בראשית א כט: בעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם נדמו בה לבעלי נפש המשכלת, ויש להם בחירה בטובתם ומזוניהם, ויברחו מן הצער והמיתה

² שמעתי מהרב ראובן לויכטר שליט"א

³ מכתב מאליהו, קונטרס הבחירה עיין שם באורך

⁴ ביטול היצר לעתיד לבא יהיה ע"י ריבוי הדעת (ר חיים פרידלנדר הארה 136 בדעת תבונות)

⁵ אמנם בדעת תבונות (דף נח) כתב הרמח"ל שלא ישלוט היצר הרע כלל בנוגע לתחיית המתים

⁶ דרך ד' ח"א פ"ג ס' יג: מיד תזכר את הגוף זכור גדול, ולא יצטרך לו הגידול מעט מעט... זכור ראשון

⁷ דרך ד' ח"א פ' ג' יג: ואח"כ יתעלו שניהם עלוים

the body¹. The דעת תבונות describes five such levels,² from This World until well after תחיית המתים³:

- i - The time of עבודה during the 6 thousand years: The body is in control, be it directed towards sanctity or profanity.
- ii - האלף השביעי: a preparation for חידוש העולם: All body faculties are present, but not necessarily operative.
- iii - האלף השמיני: Limited control of the body with respect to some details - חידוש העולם והפיכתו לעולם רוחני זך בו יהיה הגוף בטל, טפל לנשמה כך שיכלו שניהם ביחד לקבל את השכר הרוחני.
- iv - אלף התשיעי- עוד עליה בקבלת השכר ע-י התבטלות נוספת של הגוף והנשמה: Some expression of the body proportionately limiting the שלימות of the נשמה.
- v - הגוף בטל לגמרי להנשמה, מאז והלאה גוף ונשמה יתענגו יחד בשלמות על –אלף העשירי: השייט: No control exerted by the body at all – total completion of the נשמה and total control of the body by the נשמה.

This process then continues forever:

d. **The First Man and Woman before the חטא – Mashiach by Shabbos:**

Before the חטא, the גשמיות of אדם הראשון was like our רוחנית today⁴. His spirituality was so concentrated that he and חוה were able to achieve through one מצוה, i.e. לעבדה, and one negative מצוה, i.e. לשמרה, all that was needed for the תקון of this world⁵. Although there

¹ (and for the environment of the soul to become increasingly compatible and in harmony with it)

² דף עט – פ ובעיונים 23 דף פב

³ עיונים של הרב פרידלנדר 21 דף עה שכתב שם שחוץ מן המדרגה התחתונה הן מדרגות של עלייה בעולם הבא אחרי העלייה

⁴ דעת תבונות דף קי: ותראי כי גופניות של אדם הראשון קודם חטאו היה כערך הרוחניות אשר לו עתה. צא וחשוב הרוחניות שלו איך היה, והתולדות של המעשים ההם עד היכן היה מגיע וכו' כי כמו שאנחנו רואים שהגפניות שלו של אז הוא כרוחניות של עתה, נוכל להקיש מזה הרוחניות שלו אם היה מתעלה, היה יכול להיות כערך הרוחניות של אז, כי כן הדברים מתעלים מעלוי לעלוי.

⁵ רמח"ל מאמר הגאולה ח"ב: בראשית ב טו: "ויניחיהו בגן לעבדה ולשמרה" ואמרו (זהר בראשית כז א): לעבדה – אלו מצוות עשה, ולשמרה – אלו מצוות לא תעשה וגו' אולם בהמשך כתב: כתוב (בראשית ב טז) מכל עץ הגן אכל תאכל, והוא מצות עשה לתקן הבנין, כמו שאמרתי, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל (בראשית ב יז), הוא לא תעשה וגו' משמע שלעבדה היא נתבטאת על ידי מכל עץ ... אכל תאכל ולשמרה נתבטאת על ידי מעץ הדעת ... לא תאכל.

The Ramchal then proceeds to explain why the order is first the positive mitzvah and then the negative mitzvah, whereas it says for us סור מרע ועשה טוב. Similarly at Sinai, the order is first the positive, נעשה ושמע. The Ramchal explains that at Adam HaRishon's level, when the תומאה and the קדושה were already separated, what was needed was for the first man to

was the possibility of חטא even before the חטא of אדם הראשון, חטא did not exist as a tangible reality. Before the חטא, man identified himself with the good and saw the יצר הרע as something outside of himself¹. Good and evil existed in two opposing and separate domains².

Choosing good would have been the more natural of the two choices between good and evil³. The Nefesh Hachaim compares the choice of doing evil at this time with the choice of our putting our hand in fire today⁴. We are certainly capable of choosing to put our hand in the fire, but we would be mad to make such a choice. However, after the חטא, the חול and the קדש were now mixed⁵. Man began to identify his "I" with his Yetzer Hara, whereas he saw goodness as something outside of himself, an ought or ethical imperative to aspire to⁶.

Had the First Man and Woman not done what they did, their נשמות would have purified their bodies in continuing successive stages⁷, until the soul would have completely purified the body⁸. They would have brought in the Messianic Era by Shabbos (5 hours later)⁹. The First Man would have been the Mashiach, there would have been no תושבע"פ¹⁰

achieve the necessary positive level of קדושה (לעבדה) and then to maintain it (לשמרה). (This was a similar level to Sinai.) However, after the חטא, when we now have a situation where the קדושה is mixed with the טומאה, we need to first separate ourselves from the טומאה (סור) (עשה טוב) and then engage in the קדושה (מרע).

¹רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: והיצר הרע מתחלה לא היה רע באדם, ונעשה רע אח"כ נפש החיים שער א, פ"ו וכחות הרע היו עומדים לצד וענין בפ"ע חוץ ממנו ... ולכן כשרצה הס"א להחטיאו הוצרך הנחש לבא מבחוץ לפתות, לא כמו שהוא עתה שהיצר המפתה את האדם הוא בתוך האדם עצמו ועיין מכתב מאליהו ח"ב עמ' 138

²רמח"ל, מאמר הגאולה ח"ב: כי לא היו מדבקות הקדושה והטומאה זו בזו כלל, רק הקלפה עומדת נוכח הקדושה ותאונה להדבק, אך לא ניתן לה רשות, כי חוק הושם עליה ולא תעברנה.

³דרך ד' ח"א פ"ג ס' ח: כי בתחלה היה נקל לו לצאת מן החסרון שכך הוטבע ביצירתו

⁴נפש החיים, שער א, פ"ו: והיה בעל בחירה ליכנס אל כחות הרע ח"ו כמו שהאדם הוא בעל בחירה ליכנס אל תוך האש.

⁵רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: וכאשר חטא האדם, אז נתערב החול בקדש

⁶ מכתב מאליהו ח"ב מאמר חטא אדם הראשון.

As a mashal, let us consider someone on diet, where a piece of cake becomes the forbidden food. Before the חטא, the person would have said, "I don't want the cake" although there is something outside of me telling me that I ought to have it. After the חטא, the person would say, "I want the cake, even though I know that I shouldn't be eating it."

⁷דרך ד' ח"א פ"ג ס' ז

⁸ ר' חיים פרידלנדר, שפתי חיים, פרקי אמונה ובחירה ח"ב דף ריט: ואלולי חטא אדם הראשון היה בכח הנשמה לזכך את הגוף זיכוך מוחלט

⁹דרך ד', ח"א פ"ג ס' ו: והנה היה ראוי לו שיבחר בטוב ... ואז היה משתלם מיד, ונח בשלמות לנצח (וכן שם בס' ח), ואיתא בפסיקתא נמצא אומר בר"ה נברא אדם הראשון שעה ראשונה עלה במחשבה, שנייה נתייעץ עם מלאכי השרת, בשלשה כנס עפרו, בד' גבלו, בה' רקמו, בו' עשאו גולם, בד' זרק בו נשמה, בח' הכניסו לגן עדן בתשיעית נצטווה, בעשירית סרח, באחת עשרה נידון, בשתיים עשרה יצא בדימוס.

¹⁰ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 9-118 ע"ש באריכות
25 of 136

and the Messianic Era would have taken place in ארץ ישראל¹ rather than in ארץ אדן. All of the rest of mankind would have been born into the Messianic Era. All of mankind would have comprised the concept כלל ישראל². There would have been no distinction between Jew and non-Jew.

Prior to the sin, all of the Neshamos to ever exist were concentrated in the first man and women and when he sinned they were all effected³. In addition, prior to the sin, man's physicality was as spiritual as our spirituality is today – his spirituality was much more spiritual in turn⁴. Had he continued to grow, his physicality in turn would have reached the level of the spirituality that he started out with, and so on.

However, after the חטא it meant that משיח had to be reached in a much more difficult, two stage process:

i-First we have to get back to the level of אדם and חוה before the חטא⁵;

ii-Only then can we get to the level of the Messianic Era⁶.

But the נשמה was no longer powerful enough to purify the body as much as the body needed⁷.

This, in turn, prevented the נשמה from fully expressing itself⁸. Therefore, death was now

¹ שם

² כנ"ל דמוכרח להיות שיהיה מושג של כלל ישראל דבשביל ראשית הנקרא כלל ישראל נברא העולם. ורק המושג של נכרי לא יהודי הוי חידוש (היינו טעות – רב ראובן לויכטר) בעולם.

³ אור החיים, פרשת קרח: ד' דע כי כשברא ה' את האדם, ברא נטע אחד שבו כלולים כל ענפי הקדושה, וכחטא ונפגם נפגמו כל הנשמות שהיו תלויים בו, וכל שיצאו ממנו פגומים היו

⁴ דעת תבונות דף קיג: ותראי כי הגופניות של אדה"ר קודם חטאו היה כערך הרוחניות אשר לו עתה ... [ו]הגופניות שלו אם היה מתעלה, היה יכול להיות כערך הרוחניות של אז, כי כן הדברים מתעלים מעילוי לעילוי

⁵ Although I have written that we have to return to the level of החטא קודם הראשון אדם prior to the Messianic Era, in practice we may go into the early stages of the Messianic Era first and only then be מתקן the חטא, before going on to higher levels of the Messianic Era.

⁶ דרך ד' שם סוף ס' ח

However, the destruction of the world, necessitated by the sin, occurs only at the end of the Messianic Era. (Therefore, it would seem that the stage of Adam HaRishon before the Chet is achieved only much later, just before Techiyas HaMeisim. (Michtav MeEliyahu, Chelek Dalet, Daf 151, Derech HaSh-m, ibid.))

⁷ דעת תבונות דף סא: אין עילוייה [של הנשמה] מגיע שתוכל לשנות הגוף שיהיה זכוכו נראה לעיניים

⁸ דרך ד' (א ג יב): הנשמה, כל זמן היותה בגוף בעוה"ז ... תהיה גם היא חשוכה ועמומה, ואע"פ שעל ידי המעשים הטובים שהאדם עושה קונה היא בעצמה שלימות ויקר ... הכל נשאר כבושה בעצמה

necessitated to purify the body¹, and to allow the נשמה to express itself fully in עולם נשמות, a process paralleled in the macro world².

e. **The אבות**

The beginning of the תקון of the הראשון אדם חטא began with אברהם אבינו. He succeeded in re-creating a separate domain for קדושה from the טומאה, at least within his own personage. But the קדושה domain he created was still weak, and the טומאה still very strong. This process of separation and strengthening the קדושה continued with יצחק and יעקב on the one hand, and the separation of ישמעאל and עשו on the other³. The end of this purification process was יציאת מצרים⁴.

f. **מעמד הר סיני**

After the חטא, there were many attempts to correct the impurity caused by it. One of them, in fact was completely successful, מעמד הר סיני when we finally returned to the level of אדם הראשון קודם החטא⁵. We were then in a position to go immediately into Eretz Yisroel⁶ and to bring in the Mashiach, who would have been Moshe Rabbeinu. However, this attempt was destroyed by the חטא העגל. חטא העגל had the same effect on us as did the חטא of אדם הראשון. On the one hand, this was a devastating end to the cumulative efforts that began with

¹ דרך ד' שם ס' ט: גזרה מדת דינו שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע השלמות – עודם בצורה שנתקלקלה, דהיינו הצורה שיש להם עכשיו, שבה נתרבה הרע, אלא יצטרך להם בהכרח עבור מעבר ההפסד, דהיינו המיתה לאדם, וההפסד לכל שאר הווים שנתקלקלו עמו, ולא תוכל הנשמה לזכך הגוף, אלא לאחר שתצא ממנו תחלה וימות והגוף יפסד, ואז יחזור ויבנה בבין חדש ...

² דרך ד' שם: ועל העולם שיחבר ויחזור ויחודש, והוא ענין מה שאמרו חכמינו ז"ל: "שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב ולסוף אלף שנה הקב"ה חוזר ומחדש את עולמן" (סנהדרין צז)

³ אור החיים פרשת קרח: דע כי כשברא ה' את האדם, ברא נטע אחד שבו כלולים כל ענפי הקדושה, וכשחטא ונפגם נפגמו כל הנשמות שהיו תלויים בו, וכל שיצאו ממנו פגומים היו, עד שיצתה נפש אברהם אבינו ונתלבנה, באמצעות עשר נסיונות, ונתברר הפסולת בישמעאל, ויצתה נשמת יצחק ונתלבנה בעקדה, ונתברר הפסולת בתגבורת האש הוא עשו, ויצתה נשמת יעקב בלא שום דופי, והוא מה שהעירונו רבותינו ז"ל במאמרם (זוה"ק ח"ג שו:): שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה עד כאן, פירוש שלא היה בו פסולת כאדם קודם שחטא. נמצינו אומרים שהאילן הוא יעקב, ויצאו ממנו י"ב ענפים

⁴ רמח"ל, מאמר הגאולה: ועל כן גם דורות נח לא הצליחו, אלא שבסופם לא הצרכו כלייה. אבל שם נעשה ענין הפלגה, והוא כי נתן מקום וגזע מיוחד, והוא שרש אברהם אבינו, עליו השלום, ועדיין היתה מתפשטת בשאר העולם בערבוביא. ובצאת עשו וישמעאל אז גם נסדרו, ושה היה תקון לעולם להיותם מתחלקים אלו לזאת ואלו לכאן ... אך צד הקדושה לא נתחזק עדיין, וצד החל שלט הרבה ... וסוף טהרתם היה במצרים כור הברזל ששם נטהרו.

⁵ פסקה זוהמתא של הנחש

⁶ רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: ואז נטלה השליטה מן האומות, ובראשון עשו וישמעאל, כמו שנתבאר, ... וזהו שאמר (דברים לג ב): "ד' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתא מרבבות קדש". ואז לא די שלא שלטו האמות בישראל, אלא שישראל לקחו הם הממשלה, אם לא שחטאו

Avraham Avinu. Death was once more introduced into the scheme of things, necessitating תחיית המתים¹ (even for those who would be alive at the time of the resurrection²). On the other hand, we were still better off than after the original חטא. For we now had the Torah, which we have never lost³.

g. The Beis Hamikdash and Golus

No subsequent effort ever resolved the legacy of חטא העגל⁴. This may only be resolved as an immediate precursor to the Messianic Era⁵. We came oh so close to total purification during the period of Shlomo HaMelech, at the time of the first Temple⁶.

¹ דרך ד' חלק א, פרק ג, ט

ואולם מלבד כל זה, גזרה מדת דינו יתברך שמו שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע אל השלמות עודם בצורה שנתקלקלה, דהינו הצורה שיש להם עכשיו שבה נתרבה הרע, אלא יצטרך להם בהכרח עבור מעבר ההפסד דהינו המיתה לאדם...ולא תוכל הנשמה לזכר הגוף אלא אחר שתצא ממנו תחלה וימות הגוף ויפסד ואז יחזר ויבנה בנין חדש ותכנס בו הנשמה ותזכנה...ועל כן נגזר על האדם שימות ויחזר ויחיה, והוא ענין תחית המתים וכו'

² Those who are alive during the time of the resurrection will also die and be immediately resurrected, in order that they pass through this stage of destruction.

רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה

ואמנם החיים כולם צריך שימותו ויחזרו לעפר לפחות שעה אחת קדם תחית המתים ואחר כן ישובו ויחיו אותם הראויים לקום בתחיה

³ רמח"ל דעת תבונות

did get broken, and there was a need for לוחות שניות which were not at the same level as לוחות ראשונות, since the first ones were מעשה אלוקים whereas the second were prepared by משה רבינו (i.e. the actual לוחות not the words on them). Still, there were many things we acquired from Sinai which remained with us. This included the original revelation which authenticated the Divinity of the Torah as well as G-d's speaking all of the 10 הדברות (בדבור אחד) which, although we did not understand it, did mean that at the deepest levels of our נשמה there was a רשימה of this דבור and all of the Torah which it contained. The original Sinai experience also represented the transition to being able to be מקדש הגשמיות, whereas prior to Sinai we could only use the world to effect ourselves but not the world. (Pachad Yitzchak) (Put differently, prior to Sinai there was no such thing as a מצוה של מצוה – Avnei Nezer) And, although the original, Bris got weakened and had to be strengthened with the Bris at Har Grizim and Har Eibal (Ramban), still, the essential relationship that was forged between HaKadosh Baruch Hu and Klal Yisrael remained. Therefore, we continue to celebrate שבעות on לוחות ראשונות as the day when the Torah was given, even though we only celebrate סוכות after the ענני הכבוד returned after יום כפור (Gra).

⁴ רמח"ל, מאמר הגאולה ח"ב: והאמת שזה הרע שחזר ונדבק עדיין לא טהרנו ממנו, וזה נמטט וחסר או חזר ונתגבר, אך לא יצא לגמרי, וגו'

⁵ This would get us back to the level of Adam Harishon before the חטא. (See דרך ד' ח"א פ"ג (סוף ס' ח' ח' ח'). However, with respect to the necessity of death and all that entails, the legacy of the חטא will only be resolved once תחיית המתים will take place. (שם ס' ט)

⁶ רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: בזמן שלמה עמדו בתקון ובבנה הבית, ונאמר (מלכים א ה'): "אין שטן ואין פגע רע." ובאמת, אלמלא בת פרעה היה הרע מסתלק וכלה, אלא שעל ידה עוד נשאר לפנינו, אלא שמעט היה וחזר ונתגבר עד שהחריב את הבית

However, we lost this level and fell so far that we have found ourselves, with one brief respite (בית שני), under the cultural control of exile civilizations¹.

h. After חטא העגל until today

However, every day that goes by brings us closer not only in absolute time to the Messianic era, but also in the state of completion necessary for this to happen². Under the surface history of events which are visible, there is a deeper, hidden history, G-d's tying up of all events in a fabric that will lead to revelation of His Unity in the Messianic Era³. This process is occurring even during the darkest times of history⁴. The consensus of the contemporary sages is that we are in a period immediately prior to the Messianic Era, called עקבתא דמשיחא⁵. This period represents the beginning of the transition from the world as we know it to the Messianic era⁶.

i. Death and Olam HaNeshamos

בראשית ב ז : וייצר ד' אלוקים עפר מן האדמה
רש"י : שתי יצירות : יצירה לעולם הזה ויצירה לתחיית המתים

Death itself was a result of the חטא of הראשון⁷, for the נשמה could no longer purify the body as fully as it needs to without the body being first broken down and

¹ רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"ב: וחזר ונתגבר עד שהחריב את הבית, ועמדו בגלות שבעים שנה חפי הכן שקבלה הקלפה. וכאשר הניחתם מעט חזרו ובנו את הבית, אך לא נסתלק אלא נמעט ונחלש, ועל כן היה להם לישראל מקום להתחזק, אבל לא עמדו הרבה עד שחזרו ונחשך להם אור חשך לגמרי, ועמדו בחשכות עד עמוד לכסא משיח צדק

² דעת תבונות עמ' מ: כל יום ויום שעובר, נמצא העולם קרוב יותר לשלימותו

³ דעת תבונות עמ' מא-מב: ואמנם הנהגת השכר ועונש הוא המגולית ונראית תמיד לעיני הכל, אך הגלגול שהוא מגלגל הכל לטובה – עמוק עמוק הוא, ולא עבידא לאיגלויי כי אם לבסוף, אבל מתגלגל הוא והולך בכל עת ובכל שעה ודאי ואינו פוסק (עיין שם עמ' מז בסיכום)

⁴ רב חיים פרידלנדר (עיונים 30 & 32 עמ' קכג-ד בדעת תבונות): כל פי' הפסוק (ישעי' סא יא): כארץ תוציא צמחה וכנגה זרועיה תצמיח, כן אדני אלוקים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים – הגאולה נמשלה לצמיחה מתוך הזרע שנשאר מן הצמח שנבל, וכאשר קרוב הוא לרקבון בתוך האדמה – נובט ממנו צמח חדש.

⁵ זלפי הרי"ה קוק אנו בשלב אפילו מאוחר מזה הנקרא אתחלתא דגאולה. אמנם זה דעת יחיד.

Below, we will make a comparison of our generation to that of דמשיחא described in חז"ל.

⁶ דעת תבונות עמ' מ: כי ודאי אין הקב"ה רוצה לאחוז בדרך הטוב ורע כל כך זמן, ואחר כך לעזבה ולתפוס בדרך הממשלה והיחוד ברגע אחד כאדם המתחרט ומתנחם וגו' וכתב רב חיים פרידלנדר בעיונים שם (14): אפילו בהנהגת בעתו – כשיבא משיח בהנהגת דור שכולו חייב – לא יהיה שינוי שרירותי מדרך שכר ועונש להנהגת השלימות וגו' ומשמע שכל האירועים של עוה"ז הם חלק מהמעבר לימות המשיח

⁷ דרך ד' ח"א פ"ג ס' ט

reconstituted in a purer form¹. However, exceptional people, like Chanoch and Eliyahu, were able to reach **עולם הבא** spirituality without dying. In general, death for Tzadikim represents a continuation rather than a disruption of growth² and the separation of their soul from their body in the act of dying is a minimally painful process³.

Should an individual die prior to the coming of the **משיח**, then his body and soul separate, a process which takes a year and a month in several stages⁴. His soul goes to **עולם הנשמות** also referred to as *Gan Eden*⁵, whereas his body rots in the ground⁶. It returns to dust, its most elemental form⁷, in order to be reconstituted at a higher level. Death is therefore beneficial for the body. It is also beneficial for the soul⁸, which can now catch up on all the growth it lost on as a result of the **חטא** of **אדם הראשון**⁹. However, the starting point for this new phase of growth will be the spiritual achievements of the person during **הזה**¹⁰.

¹ שם והיינו המיתה והרקבון הם כדי לנקות את הגוף מזהמתו של חטא אדם הראשון (ר' חיים פרידלנדר הארה 132 בדעת תבונות) והגמ' בבא בתרא יז. כתב שבנימין, עמרם, ישי וכלאב בן דוד לא הוסיפו שום עכירות לגופם על ידי מעשיהם. אולם הוצרכו למות, כי לא יוכלו אפילו ע"י רוב מעשיהם הטובים לזכך את גופם מהפגם שנגרם ע"י חטא עץ הדעת, היינו שמתו בעטיו של נחש, לתקן פגם זה. (רב חיים פרידלנדר הארה 127 בדעת תבונות)

² ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 9-138: ומיתת משה ר' ע"ה באדר לא הי"ל כלל מצד חטא באותו עת, רק לפי שבו נולד והקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום (ר"ה יא ע"א), לפי שמיתתם אינו עונש רק התעלותם למדרגה יותר גבוה ולעולמות יותר עליונים ... ויום המות טוב מיום הולדו שהוא יום התנצלות אור אותו נפש וגו'

³ ברכות ח ע"א: תשע מאות ושלושה מיני מיתה נבראו בעולם ... קשה בכולן אסכרא ניחא שבכולן נשיקה ע"כ ובדברים רבה פי"א שזהו היתה מיתה של משה רבינו ובבבא בתרא יז ע"א מבואר דגם אהרון ומרים מתו בנשיקה. משמע שצדיקים אחרים לא מתו בנשיקה.

⁴ בגשר החיים ח"ב פ' כז מסביר שיש שבעה שלבים בפטירת האדם המתחיל שלושים יום לפני הפטירה כשמתחילה הנשמה להפרד מהגוף עד יב חודש אחרי הפטירה שאז אין לה עוד קשר עם עולם הגשמי.

⁵ רמב"ן שער הגמול, סימן שמו עכשיו ביארנו כונתנו בשכרי המצות וענשן ונחזור בקצרה כי שכר הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו "גן עדן" ופעמים קורין אותו "עליה" ו"ישיבה של מעלה" ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה ובסופן יהא יום הדין

⁶ כי עפר אתה ואל עפר תשוב

⁷ והנה הגוף צריך שיחזור ליסודו ותפרד הרכבתו ותפסד צורתו

⁸ עיין שני קטעים למטה בגוף הטקסט

⁹ דרך ד' (א ג יב): אמנם בצאת הנשמה מהגוף ולכתה אל עולם הנשמות, הנה שם מתפשטת ומזדהרת בזירה, כפי מה שראוי לה על פי מעשיה, ובמה שהיא משגת שם כל זמן היותה שם – מתחזקת ממה שנחלשה בגוף, ומזדמנת יותר למה שראוי שתעשה בזמן התחייה, עד שכשתשוב בזמן הראוי, תוכל לפעול בו הפעולה הנאותה לה

¹⁰ שם: כפי מה שראוי לה על פי מעשיה

This will last until תחיית המתים when the two will be recombined. The soul will then be the instrument for purifying the body¹. This is the true reward², when the soul itself will finally reach its full potential both by doing what it was created to do and by turning from being a taker of goodness to being a giver of goodness to the body³. As well, it will then fully take over and control the body, purifying it to the maximum extent possible⁴. Both soul and body will then continue to grow towards ultimate spirituality forever⁵.

Although עולם נשמות is essentially a place where the נשמות have an appropriate environment until they can be recombine with their bodies, עולם נשמות is not simply a resting place for the נשמות. Being that this is a purely spiritual environment, the נשמה is also able to grow during this time⁶. (In fact, even in this world, the נשמה grows a little⁷.) The amount of growth of the נשמה in עולם נשמות is in proportion to the amount of Torah and מצוות the person did in this world. This in turn influences the degree to which the נשמה can influence the body when they recombine at *Techiyas HaMesim*⁸.

Not everyone experience death in the same way. There are differences not only in the act of separation between body and soul, but also in their relationship afterwards. The Sages tell us that Yaakov Avinu did not die. Since the verse says ויגוע יעקוב⁹ and not וימות, the Sages understand that:

יעקוב אבינו לא מת¹⁰

¹ דעת תבונות (דף נז): אז כשישוב [הגוף] ויבנה – תרד בו הנשמה בכל תוקף מעשיה הטובים וזיו אור העליון שנהנית ממנו בגן עדן כפי מעשיה, ותאיר בו בגופה אור גדול, שבו יזדכך לגמרי

² דרך ד' ח"א פ"ג ס' י

³ דרך ד' ח"א פ"ג ס' יב

⁴ דרך ד' ח"א פ"ג ס' י

⁵ ר' חיים פרידלנדר הארה 133 בדעת תבונות

⁶ דרך השם ח"א פ"ג סוף ס' יא וס' יב: גם מעלתו בעולם הנשמות ודאי שתמדד לפי המעשים שעשה, ... בעולם הזה ... [אין הנשמה] פעולת הפעולה הראויה לה שהיא זיכור הגוף

The דרך השם (ס' יא) explains another aspect of this growth. Since the soul's true role is not only to achieve completion, but also to purify the body, the soul suffers in this world. For since the soul cannot do in this world what it was designed to do, it now runs below its own potential, not doing fully what it was created to do. In addition, by not purifying the body, it also remains attached to a body which is in turn attached to the impurities of the physical world. This association, although it does not effect the essence of the soul, dirties it, so to speak. This (external) blemish is removed during the stay of the נשמה in עולם נשמות. However, the purer the נשמה gets to עולם נשמות, the better its starting point for this process of purification. Therefore, עולם נשמות gives the soul pleasure according to its achievements, together with the body, in this world.

⁷ ר' חיים פרידלנדר הארה 143 בדעת תבונות

⁸ ר' חיים פרידלנדר הארה 139 בדעת תבונות

⁹ מט (לג) ויכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו:

¹⁰ רש"י נ לג ד"ה ויגוע ויאסף: ומיתה לא נאמרה בו ואמרו רבותינו (תענית ה): יעקוב אבינו לא מת

This seems strange for the verses testify that Yaakov died, he was embalmed, the entire Egyptian nation mourned for him for 70 days and he was then taken to the Cave of the Patriarchs and buried there¹. But the Sages have other sources to verify their claim². Clearly, in some sense he did not die. The Ramban³ explains that when the Sages say that he did not die, they mean that Yaakov Avinu reached the level where there was no contradiction between his spiritual and physical selves. Yaakov's body was a perfect *levush* for his soul. The greatest reason for separation of the body and the soul after death, incompatibility between the two, simply did not exist in Yaakov's case. The Maharal explains that the Midos which one achieves to perfection get passed on to future generations as a spiritual genetic inheritance. Yaakov had taken the perfection of Avraham Avinu's "right-sided" chesed and Yitzchak Avinu's "left-sided" gevurah and added a life-time of his own growth to create a perfect combination and balance of the two⁴. Therefore, Yaakov could be sure that he would live on in his children and grandchildren – that his spiritual achievement would be permanent⁵.

There are other senses in which Yaakov Avinu did not die. He felt nothing of the pangs of death⁶. More importantly, his body was at such a spiritual level, that his soul did not need to separate from the body completely⁷. Normally the soul after death exists in the realm of Olam Haneshamos, totally separate from the body. It is vital that the soul at this stage be in an environment where it can continue to grow, in preparation for its recombining with the body, during Techiyas Hamesim. But in rare cases, the body is so holy, that the soul is not prevented from this growth by continued association with the body. Rebbe, Rav Yehida HaNasi, was another example of this. After his death, he would continue to come and make Kiddush for his family every Friday night⁸. And even though normally a dead person is

¹ תענית שם: א"ר יוחנן יעקוב אבינו לא מת, אמר ליה רב נחמן לרב יצחק, וכי בכדי ספרו ספדיא וחנטן חנטיא¹

² אמר ליה, מקרא אני דורש (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקוב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ תענית שם: ² שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים ורש"י ותוס' שם הסבירו כפשוטם ועיין בתורה תמימה בפסוק זה שהאריך

³ סוף הפרשה³

⁴ רבינו בחיי: ועל דרך הקבלה יעקב אבינו לא מת שלא היתה מדתו כענין שאר מדות הקצוות שהן גורמות ההפכים, ובאור זה כי מדתו הוא המכריע ואע"פ שהוא כלול מכל המדות ומקבל מהן בעבור שהוא עולה דרך סלולה עד ראשית הראשית שהוא מקור החיים, על כן אמרו ביעקב לא מת ולא אמרו כן על אברהם ויצחק לפי שהן מדות הקצוות לימין ולשמאל

⁵ גור אריה ד"ה ואמרו רז"ל... ולפי זה אם נמצא שני דברים מתיחסים ביחד אי אפשר לומר שהאחד יתואר במציאות והאחד יתואר בהעדר שמאחר שהם מתיחסים אי אפשר לומר כך שהרי המציאות וההעדר אין להם התיחסות. וידוע כי האב והבן מתיחסים ביחד וא"כ ראוי לומר שאם הבן בחיים שגם האב בחיים מאחר שהאב והבן מצטרפים. (עיין שם שהאריך ונתן עוד תירוץ)

⁶ רבינו בחיי: פירוש לא מת לא טעם טעם מיתה

⁷ רבינו בחיי: או יהיה ענין לא מת כי נפשו של יעקב היה מרחפת על גופו תמיד לתוקף קדושתו כי שאר נפשות הצדיקים שאינם במדרגת הקדושה כמוהו חוזרות לשרשן ולעקרון וכיון שעלו לא ירדו, אבל יעקב לקדושת גופו ומעלתו היתה נפשו עולה ויורדת

⁸ רבינו בחיי: והכח הגדול הזה אינו נמצא רק לקדושים אשר בארץ יחידי הדורות כגון רבינו הקדוש, ומזה דרשו רז"ל בכתובות פרק הנושא (דף ק"ג) כל בי שמשו הוה אתי לביתיה (כך ערב שבת היה בא לביתו) יומא חד אתיא שבבותיה וקא קריא אבבא (יום אחד באה שכנה וקראה על הפתח) אמרה לה אמתיה שתיקי דרבינו יתיב (אמרה לה שפחתו: שתקי, דרבי יושב) כששמע רבי תו לא אתא (שוב לא בא) שלא להוציא לעו על הצדיקים הראשונים, כלומר שחזרה נשמתם לשרשה ולא הגיעו אל המעלה הזאת להיות להם כח גדול כל כך כמו רבינו הקדוש, וכ"ש ביעקב אבינו שנתקדש בג' קדושות, בקדושת אברהם שנתקדש במצות מילה קודם שיוליד יצחק, ובקדושת יצחק שנתקדש בעקדה על

exempt from doing the Mitzvos, Rebbe was considered still alive¹. Yaakov, who had inherited the great achievements of Avraham and Yitzchak, added his own to achieve this rare degree of wholeness and holiness².

With this holiness Yaakov Avinu remained alive with a soul surrounded by a body, though not his original body which was buried. Similarly, when Rebbe appeared for Kiddush, he did not do so in his original body. Rather, his soul was surrounded by something which technically was physical, but was actually so spiritual that it had only the faintest outlines of the physical³. In truth, anyone can achieve this level, though few have. The verse testifies – צדקה תציל ממות – giving charity will save one from death – not physical death, but from death as Yaakov Avinu did not die⁴.

viii - *The Messianic Era*

When a person dies, his soul goes to the עולם נשמות, and his body decomposes in the ground. This precedes the Messianic Era. The Messianic Era itself is the last stage of this world:

רמב"ן שער הגמול, סימן שמו
שכר הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו "גן עדן" ופעמים קורין אותו "עליה" וישיבה של מעלה" ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה⁵

Though people will no longer be rewarded for choosing good¹, people will continue to grow in the Messianic era. The Messianic era therefore comprises the last stage of preparation

גבי המזבח להיות עולה תמימה, ובקדושת עצמו שהוא שלישי לאבות תשלום המרכבה ולא היה בזרעו שום פסול, ומטעם זה נראה לומר שנקרא הקב"ה על שמו (ישעיה כט) קדוש יעקב, ולא מצאנו קדוש אברהם קדוש יצחק:

חזקוני¹

² רבינו בחיי: יעקב אבינו שנתקדש בג' קדושות, בקדושת אברהם שנתקדש במצות מילה קודם שיוליד יצחק, ובקדושת יצחק שנתקדש בעקדה על גבי המזבח להיות עולה תמימה, ובקדושת עצמו שהוא שלישי לאבות תשלום המרכבה ולא היה בזרעו שום פסול, ומטעם זה נראה לומר שנקרא הקב"ה על שמו (ישעיה כט) קדוש יעקב, ולא מצאנו קדוש אברהם קדוש יצחק:

³ רבינו בחיי: ולפיכך יעקב אבינו לא מת אך נשאר קיים בגוף ובנפש, הגוף הזה הוא הגוף השני הדק שבו הנפש מתלבשת בצורת גוף ויש לו ממש אבל הוא דק עד מאד מתלבשת בו לעתים מזומנות והוא מערב שבת לערב שבת או מיום הכפורים ליום הכפורים הוא משוטט בעולם בשליחותו של הקב"ה ומתראה למי שהוא חפץ בו כי הראשון הגס נחנט ונקבר כפשוטו של מקרא, וזהו מאמר החכם שאמר מקרא אני דורש שנאמר (ירמיה מו) הנני מושיעך ואת זרעך, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים כלומר מה זרעו בחיים בגוף ובנפש אף הוא בחיים בגוף ובנפש והוא הגוף שהזכרת:

ונראה לי כי לזה רמזו באיכה רבתי שדרשו שם (איכה ב) ויבער ביעקב כאש להבה, כשהפורענות באה לישראל אין מרגיש בה אלא יעקב שנאמר ויבער ביעקב, וכשהטובה באה לישראל אין מרגיש בה אלא יעקב שנאמר (תהלים יד) יגל יעקב ישמח ישראל ע"כ, ומן הידוע כי לשון מרגיש אינו נופל על הגוף שנחנט ונקבר כי אם על הגוף הדק שיש בו ממש והוא בעל הרגש, וזהו ענין רבינו הקדוש שבכתובות והנהו קפולאי במס' שבת פרק השואל, וכ"ש ביעקב שדיוקנו חקוקה בכסא הכבוד

⁴ רבינו בחיי: וזהו סוד הכתוב (משלי י ב) וצדקה תציל ממות

⁵ וממשיך הרמב"ן ז"ל ובסופו יהא יום הדין ותחיית המתים שהוא השכר הכולל הגוף והנפש והוא העיקר הגדול שהוא תקות כל מקוה להקב"ה והוא העולם הבא שבו ישוב הגוף כמו נפש והנפש תדבק בדעת עליון בהדבקה בגן עדן עולם הנשמות ותתעלה בהשגה גדולה ממנה ויהיה קיום הכל לעדי עד ולנצח נצחים וגם הרמב"ם כתב שימות המשיח הוא חלק מעולם הזה (הלכות תשובה פרק ט ב והלכות מלכים פרק יב ד)

before עולם הבא². The Messianic era will be exceptionally suited for maximum spiritual growth, wisdom, knowledge and recognition of truth³. In particular, those who will rise in the first resurrection, at the beginning of the Messianic Era, will be endowed with the answers to all questions⁴.

Although people will still have the capacity to choose between good and evil⁵, people will naturally choose to do good, and lose their desire to do evil⁶. People will understand truth with clarity, without the need for miracles or other proofs of G-d and the Torah⁷, and their hearts will naturally follow their minds⁸. There will be no distractions from dedicating one's life to spirituality⁹. Each Jew will be capable of understanding the truth by himself¹⁰; Mashiach will be needed only to teach non-Jews of how they should serve G-d. None of this will happen immediately¹¹. People will continue to grow, first to the stage of the First Man

¹רמב"ן (דברים ל ב): לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו מעשה הראוי, ולפיכך אין בהם לא זכות ולא חובה, כי הזכות והחובה תלוי בחפץ

²ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף קלה): ימות המשיח אינה מטרה כשלעצמה – שחר עבור קיום תורה ומצוותיה, אלא הם ימים של הכנה לעולם השכר.

³כתב הרמב"ם (הל' תשובה פ' ט): ומפני זה נתאו כל ישראל, נביאיהם, וחכמיהם לימות המשיח כדי שינוחו ממלכיות שאינן מניחים אותם לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן ... באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ד' [במים לים מכסים], וגו' וברמח"ל, דעת תבונות עמ' קמד: וישיגוהו בריבוי בדעת והחכמה

⁴רס"ג אמונות ודעות, מאמר השביעי, ו ושמה יאמר אם הם יתחננו האם תחזור אשת כל איש אליו אם היא תחיה עמו או שכבר התיר המות את הנשואין...כיון שיבוא עמהם משה רבינו פטורים אנו מלאמץ את מחשבותינו בכך ועיין נדה ע: לכשיבא משה רבינו עמהם וכו'

⁵ר' חיים פרידלנדר (שם דף קלט): הבחירה היא תהיה שונה, כהדגרת הרמב"ן, בחירה בטבע

⁶רמב"ן (דברים ל ו) על הפסוק ומל ד' את לבבך ולבב זרעך: אבל לימות המשיח תהיה הבחירה בטוב להם טבע, לא יתאוה להם הלב למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל והיא המילה הנזכרת כאן ... וזהו שאמרו רבותינו (שבת קנא): והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימות המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה, כי בימי במשיח לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו מעשה הראוי וגו'

⁷רמח"ל דעת תבונות (עמ' קמד): המצב הרביעי ... שלא יצטרכו אותות ומופתים לאמת האמונה אלא מצד הידיעה וההשגה (וכתב ר' חיים פרידלנדר ז"ל שהמצב הרביעי היינו ימות המשיח)

⁸ר' חיים פרידלנדר (שפתי חכמים – אמונה ובחירה ח"ב דף קל): והלב ... ירצה לעשות כפי הבנת השכל

⁹רמב"ם הל' מלכים (פ' יב הל' א-ד): ולא יהיה עס' האדם אלא לגעת את ק' בלבד

¹⁰ר' פרידלנדר (שם דף קלב): כיון שלעתיד לבא תהיה עבודת ד' אצלם בטבעם, גם יבינו מצד טבעם מעצמם את האמת. ע"כ זה מה שאמר הנביא (ירמיהו לא לג): ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו'

¹¹ר' פרידלנדר (שם דף קלז): הבטחת הנביא "והסרותי את לב האבן מבשרכם" שנזכה לביטול היצר הרע, לא יהיה מוחלט בבת אחת כשיבא משיח תבטל היצר הרע, אלא ביטול היצר הרע יהיה על ידי תהליך של פרק זמן עליה אחר עליה

before his transgression, and then to further heights¹. They will remember all the Torah they learn².

a. The deeper purpose of the Messianic Era

The purpose of the Messianic era needs to be understood. It is no longer a world of Avoda, and therefore we will lose the opportunity for acquiring further reward which we now acquire through the challenges of choosing to serve G-d³. On, the other hand, ימות המשיח is not yet עולם השכר⁴. It appears to be an intermediary between this world and the next⁵.

Nevertheless, great things will be achieved during this time. Firstly, we will continue to do the מצוות. Although we will no longer have a Yetzer Hara, and doing the מצוות will seem effortless, the מצוות will never the less continue to purify us when we do them. We will lose the reward of overcoming our Yetzer Hara, but we still gain from the intrinsic purification process inherent in doing the מצוות. This will be the final purification before עולם הבא⁶.

In addition, another vital component of perfection will be achieved. The purpose of creation is not just the completion of the individual – תקון הפרט⁷. Rather, it is the bringing of

¹ ר' פרידלנדר שם ושם בדף קפו

² ר' פרידלנדר (שם דף קלב): התנגדות היצר הרע לעבודת ד', זו סיבה לשכחת האדם

³ ר' חיים פרידלנדר (שם דף קמ): נפסיד בתקופה זו את קושי עבודת ד' של לפום צערא אגרא

⁴ שם משמואל (פרשת עקב) דברים דף ע"ה ד"ה ונראה (הראשון): ויש כאן שאלה מאחר שלימות המשיח לא יהיה במה לזכות, וקבול שכר דמצוות דהאינדא נמי לא יהא בו, שהרי אמרו ז"ל (עירובין כב.) היום לעשותם מחר לקבל שכרם דהיינו עולם הבא, ועולם הבא כבר הסכימו שזה בגוף ובנפש יחד, א"כ כל עצמן של ימות המשיח למה הן באין, שהרי לא קוראים להם לא לעשותם ולא לקבל שכרם.

⁵ שם משמואל שם: שמן ימות המשיח הוא הכנה לעוה"ב והוא אמצעי בין עוה"ז ועוה"ב

⁶ בספר לב ציון (ספר של עיונים על הרמב"ן על התורה) הביא (פרשת נצבים דף רפז) לשון הרמח"ל במאמר העיקרים: " הנה שיתא אלפי שנה הגבילה החכמה העליונה לעבודת בני אדם והשתדלותם על השלמות, ואח"כ יתחדש העולם בצורה אחרת, ראויה למה שיעשה בו אחר כן, דהיינו ההנאה הנצחית לזוכים לה, וטרם יכלו ששת אלפים אלה, הנה מאריך שיעבוד האומה הנבחרת במצבה השלם, שיוכלו לנתק הדברים אחר כך אל הנצחיות ... והאמצעי לזה ... הוא מלך המשיח והנה בזמנו ועל ידו יתקנו ישראל תקון גדול וכל הבריאה אחריהם, שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי, בין במה שנוגע לנפש האדם הנטייה לטובות, וגו'" ועל זה כתב הלב ציון: ופי דבריו מבואר שהתכלית היא שהמצוות שנעשה אז תזכנו אותנו להיות ראויים למצב של תחיית המתים, ואע"פ שלא יהיה נטיה לרע אעפ"כ המצוות העושות את פעולות הזיכור, ואין זה מחשב לגדר של שכר, אלא שזה טבען של המצוות.

⁷ In Ramchal explains that if the purpose of the world had been exclusively to reward the righteous and punish the wicked, then the cycle of people living and being rewarded and punished could have gone on forever. There would be no need to bring this process to a conclusion by ending the order of the world as we know it and entering into the Messianic era.

דעת תבונות דף לב: "והנה כל זה נגד השכר ועונש ונגד הבחירה. ואם היתה הכונה באמת להעמיד הבחירה והשכר ועונש דהיינו שיהיה העולם תמיד בנוי מבני בחירה, להיות צדיקים או רשעים כרצונם, ותמיד יהיה טוב

¹תקון – the whole of creation, the entire history of man, to a state of holistic completion – הכללי. As long as some people are doing evil and only some are doing good, there exists a terrible חלול ד' in this world². But when everyone will naturally do his will, הקב"ה's oneness is revealed, the *Kiddush Hash-m* of גילוי יחודו. If there is one person on earth who does not recognize G-d's oneness as revealed in this world, גילוי יחודו, then His oneness is still not yet revealed³. We are therefore all dependent on each other to contribute our unique, individual spiritual perfection to a symphony of mankind proclaiming the oneness of the Creator⁴. That symphony is called ימות המשיח, a time when we will engage in pure spirituality⁵ and we will no longer be attracted by evil⁶. As a result of this spiritual clarity, this will be a time of tremendous wisdom and insight⁷.

לצדיקים או רע לרשעים, היה צריך שיהיה זה תמיד, ולא יהיה לו הפסק. "ובהארות האיר לס' קסו: כי למה יבטל [הרע]? וכבר איננה רק לרעים, והרי הוא מוגבל בתחומו שלא לעשות כטבעו הרע אלא כמשפט הראוי

But, it is ultimately G-d's will that even the evil person benefit from His goodness. In ultimate terms, G-d does not want the possibility that somebody can disobey Will, and deprive the world of His maximum bestowal of goodness. Therefore, he also does not want the punishment that goes with that negative choice. Punishment is, in ultimate terms, evil, and needs, at some stage to come to an end. Everything has to ultimately to lead to a situation where G-d can bestow good on everyone, even the *Reshaim*. Although the *Reshaim* will be punished, that is only the means to get them to the end. Punishment then is not an objective good: it is a means to an end. Because it is not objectively good, it does not have permanence. It too, must ultimately destroyed. All of this requires that, at some stage, we move into a higher plane of existence, where we are all maximally predisposed to receiving G-d's goodness.

¹ רמח"ל דעת תבונות (דף לב): אין סוף הכונה על השכר ועונש אלא על התיקון הכללי

² ר' פרידלנדר שם: [ב]מצבינו עתה יש חילול ד' עצום ונורא בבריאה

³ This includes non-Jews as well:

רמב"ם פ"א מהל' מלכים הל' ד':

...אם עשה [כל הדברים האלה]...הרי זה משיח בודאי ויתקן את העולם כולו לעבוד את ד' ביחד שנאמר כי אז אהפוך על עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ד' ולעבדו שכם אחד.

R.S.R. Hirsch: Israel's most cherished ideal is that of the universal brotherhood of mankind. Almost every prayer we utter contains reference to the hastening of this end. (The 19 Letters, 15th letter.)

⁴ רמח"ל דעת תבונות (דף קפט): אמנם כלל תיקון הבריאה חילק אותו האדון ב"ה בין כל הנשמות אשר עשה לעבדו

⁵ רמב"ם הלכות מלכים יב, ד

לא נתאוו הנביאים והחכמים ימות המשיח לא כדי שישלטו על כל העולם ולא כדי שירדו בגוים ולא כדי שינשאו אותם העמים ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה ולא יהיה להם נוגש ומבטל כדי שיזכו לחיי העולם הבא

⁶ רמח"ל מאמר העיקרים, בגאולה

שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי בין במה שנוגע לנפש ובין במה שנוגע לגוף דהינו לב האבן יעשה לב בשר, והוא שתגבר בבני האדם הנטיה לטובות ובאפן שלא ימשכו אחרי החמר כלל אלא ינטו תמיד לעבודה ולתורה ויתגברו בה וכו'

⁷ רב צדוק הכהן תקנת השבים דף 161 בנוגע להמשיח עצמן

Just as we all combine to contribute to a new spiritual reality to reveal G-d' Oneness, so, at an individual level, all of our good deeds, during all of our גלגולים combine to contribute to a wholistic and unified spirituality¹.

The Mashiach is the catalyst designated to ensure that mankind achieve this state. The primary vehicle for that state will be the Jewish people² and in particular, the righteous amongst them. These are partners with G-d in bringing about the Messianic state³.

The Jewish people therefore have a special responsibility to hasten the Mashiach's coming, both by their own actions, and by helping non-Jews to recognize G-d's oneness as well.⁴ (Then non-Jews will also recognize that their spirituality is dependent on and goes through the Jewish people⁵.)

¹ שם משמואל עקב (דברים דף עד -עה): ונראה ע"פ מה שהגדנו לעיל שקיבוץ כל המצוות מכל הגלגולין לעשות כענין מנורה אחת שלימה מקובצת מפרקים וחוליות צריך להיות קודם עוה"ב, כדי שאם הכנס האלף השביעי שהוא עוה"ב, ישרה עליהם אור ד', יש לומר שהזמן המעותד לקיבוץ זה הוא ימות המשיח, וכמו שמשיח יקבץ נדחי ישראל בכלל, כן נמי בפרט של כל אחד ואחד מישראל יקבץ כל התיקונים והשלימות מעל הגלגולים ומכל שיתא אלפא שני לעשותן קומה אחת שלימה.

² בראשית א:לא

רש"י: הוסיף ה-א בשישי בגמר מעשה בראשית לומר שהתנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה. ד"א יום הששי כולם תלויים ועומדים עד יום הששי הוא ו סיון

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה

וטרם יכלו ששת אלפים אלה, הנה צריך שתעמד האמה הנבחרת במצבה השלם שיוכלו לעתק הדברים אחר כך אל הנצחיות, וזה מה שהבטחנו עליו שיהיה על כל פנים, והאמצעי לזה יהיה אחד מזרע דוד שיבחרהו האדון ברוך הוא לזה ויעזרהו שיצליח בו, והוא מלך המשיח.

³ וכתב הרמח"ל בדעת תבונות (דף קעב) שיש שותפות בין הצדיקים והקב"ה בתיקון הבריאה ובדף קעג כתב "והנה הקב"ה מחלק מעצם הנהגתו לכנסת ישראל, להיותו שותפות עמו בהשלמת הבריאה, שיהיה הוא יתברך מתקן מצד אחד, והיא מצד אחר, ומיניה ומיניה יסתיים התיקון השלם" ובדף קעו כתב, "ובהגאל ישראל ... הכבוד עצמו יתרומם".

⁴ דברים ו: ד שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד

רש"י: ד' שהוא אלקינו עתה ולא אלקי האומות הוא עתיד להיות ד' אחד וגו' כד הקמח (ערך הגאולה): וטעם הפיזור ... האחד ש ... ילמוד האומות מהם מציאות הש"י ובענין ההשגחה וגו' וכן בספורנו (שמות יט:ו): ... תהיו ממלכת כהנים להבין ולהורות לכל המין האנושי לקרוא כולם בשם ד' ולעבדו שכם אחד וגו'

⁵ תנחומא במדבר ג:

ולעתיד עכו"ם רואין היאך הקב"ה מתדבק עם ישראל והם באים להדבק בהם שנאמר (זכריה ח) נלכה עמכם כי שמענו אלקים עמכם

They will attempt to show that they had always acted in a way which reflected this recognition:

ע"ז ב:

מלכות רומי ... אומרים לפניו רבש"ע ... הרבה שווקים תקנינו הרבה מרחצאות עשינו... וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל ...

They will be taught by משיח - רב צדוק הכהן - משיח: does not need to teach the Jews, as it says: ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ד' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם: (ירמיהו לא:ג) (וכן בישיעה נד:יג וכל בניך למודי ד')

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה וצריך שתדע שאף על פי שהטובה האמתית נקנית מכל אחד ואחד בפני עצמו כפי מעשיו, אמנם אין כלל הבריאה משתלם עד שתסדר כלל האמה הנבחרת בסדר נכון ותשתלם בכל עטוריה ותתדבק בה השכינה, ואחר כך יגיע העולם למצב השלם ויזכו הפרטים כל אחד ואחד כפי מה שזכה במעשיו. וכו'

is only the first of many stages that come after it:

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה : והנה שתא אלפי שנה הגבילה החכמה העליונה לעבודת בני האדם והשתדלותם על השלמות ואחר כך יתחדש העולם בצורה אחרת ראויה למה שיעשה בו אחרי כן, דהינו ההנאה הנצחית לזוכים לה.

See also SECTION TWO for more details of the Mashiach, ימות המשיח and Ikvesa Demeshicha.

b. The Messianic Era in the Torah

תרגום אונקלוס, במדבר כד, יז חזיתה ולא כען סכיתה ולא איתוהי קריב כד יקום מלכא מיעקב ויתרבא משיחא מישראל ויקטול רברבי מואב וישלוט בכל בני אנשא

ירמיה כג, ה הנה ימים באים נאם ה' והקמתי לדוד צמח צדק ומלך מלך והשכיל ועשה משפט וצדקה בארץ

יחזקאל לד, כג-לא והקמתי עליהם רעה אחד ורעה אתהן את עבדי דויד וכו' וכרתי להם ברית שלום והשבתי חיה רעה מן הארץ וישבו במדבר לבטח וישנו ביערים וכו' עד סוף הפרק

ישעיה, פרק יא ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' וכו' עד סוף הפרק

The Ramban, in his ספר הגאולה, mentions several places in the Torah which talk about the Geula:

From the verse: כי תוליד בנים (דברים ד), the Ramban sees a hint for the time of the Geula. The whole of דברים כט, starting with אלוקיך את ד', ובקשתם משם את ד' אלוקיך, as well as the next perek, ל, starting with כי יבאו עליך, deals with the Geula.

c. Hashem will never forsake the Jewish people

Regardless of our spiritual level, השם will never forsake the Jewish people. The Chofetz Chaim proves this from the following *pasuk* in Shmuel (*The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach*, Targum Press):

שמואל ב, יד, יד ולא ישא אלקים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח

מגילה יא.

ושמואל אמר לא מאסתים ולא געלתים לכלותם - לא מאסתים בימי יוונים ולא געלתים בימי נבוכדנצר לכלותם בימי המן להפר בריתי אתם בימי פרסיים כי אני ה' אלקיהם בימי גוג ומגוג

אור החיים, ויקרא כה, כח
כי קץ הגלות ישנו אפילו יהיו ישראל רשעים גמורים ח"ו

The Ramban brings a fascinating proof to this principle.

רמב"ן ספר הגאולה, השער הראשון
מכל מקום הנה גאלתנו בידינו בשובנו אל ה', לא אבדנו אותה ברוב פשעינו ולא עבר זמנה באורך ימי מרדנו כי הנה משה אדוננו ע"ה מזהיר אותנו בכל מיני התראה ואזהרה המפחידנו בכל ענין פחד ואימה ככל הבאות עלינו ויותר מהמה לא התרה בנו מעולם שאם נאריך לחטוא שיחליף אותנו באומה אחרת או ישכח אותנו לגמרי וכו'

ix - *Olam Haba and Techiyas HaMeisim*

A beautiful parable explains the resurrection by comparing it to a butterfly: The butterfly was once a caterpillar, a rather ugly, wormlike creature, crawling on a branch. It then began to spin itself a cocoon until the caterpillar died and parts of it decayed. Eventually a beautiful butterfly with wings bursts forth from the cocoon and flies gracefully in the air. So too, our little bodies are like the wormlike creature, they are old and worn out and ready to leave this world. But one day we will come forth in a new, beautiful, shining edition. "The body will be transparent like glass and the *Neshama* will shine through the body. Those who were like unimportant caterpillars-if they lived properly- will come forth and astonish everyone".¹

Olam Haba is a general name that is used to refer to the stages after *Yמות המשיח* and is also sometimes used to refer to *עולם הנשמות*. However, it properly refers to the stage from *onwards*, which occurs after the *שבועי*.² Belief in *Techiyas HaMeisim* is one of the *עקרי התורה*³ and is the underlying idea of the second bracha of the *Shmoneh Esreh*. Someone who does not believe in *Techiyas HaMeisim* does not get it⁴.

¹ Miller, R' Avigdor. *Rav Avigdor Miller Speaks*. Pp. 139

² דעת תבונות הארה 186
רמח"ל, אדיר במרום ח"א: [אז] יעשה הקב"ה דין פרטי על כל דבר ודבר שנעשה בכל זמן מזמן בריאת העולם בכל שית אלפי שני. ואז יבא אלף השביעי להסיר הצורה ... ואח"כ אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה נבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לשמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל.

³ רמב"ם, פירוש המשניות לפרק חלק
ותחיית המתים יסוד מיסודות תורת משה רבינו אין דת ואין קשר עם האומה היהודית למי שאינו מאמין בכך

⁴ גמ' סנהדרין צ ע"א: וכל כך למה תנא הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהיה לו חלק בתחיית המתים שכל מדותיו של הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מניין שכל מדותיו של הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה
וברשי"י על המשנה שם ד"ה האומר: ואפילו יהא מודה ומאמין שיחיו המתים אלא דלא רמיזא באורייתא כופר הוא ... [ו]מה לנו ולאמונתו וכי מעיכן הוא יודע שכן הוא הלכך כופר גמור הוא

These eras in turn, are further divided into many sub-eras, and are known as the אלף השביעי¹ until the אלף העשירי when true נצחיות begins². Thus עולם הבא is not a static situation. A person will continue to grow through these eras and stages, acquiring greater heights of spirituality as this situation unfolds³. However, unlike this world, a person will not be able to actively choose to do good, thereby becoming a creator of good like G-d. The growth of a person in עולם הבא will be determined for the person, by the scientific⁴-spiritual laws which will govern that situation.

עולם הבא is a time when we can fully experience the cumulative spiritual joy of all our מצוות⁵, as well as the pain of our negative actions⁶. (See below, reward and punishment). Although the Rambam argues, most meforshim agree that this time unfolds with both our bodies and our souls together⁷. Although עולם הבא initially begins within the boundaries of time, it eventually moves into dimensions which are above time. At this stage, there is no more growth⁸, as growth implies movement through time. Once we reach this stage of true נצחיות, we are able to experience all our spiritual achievements, which took a life-time, (probably of many decades,) in any one instant⁹.

עולם הבא can be described as a גילוי פנים, a revelation of the "face" or oneness of HaKadosh Baruch Hu as contrasted with עולם הזה, which is a הסתר פנים or a hiding of His

¹ The world is actually in a state of destruction for these thousand years. Chidush Haolam begins in the eight thousand period of years. (Seen note 1 above)

² דעת תבונות (עמ' פב) (וכמו שמסבירו הר' פרידלנדר): ובחידוש העולם יהיה מדריגות שונות אלף השביעי, אלף השמיני, אלף התשיעי שאותם האלפים הם יהיו חלק מעולם השכר, אבל עדיין לא עולם הנצח הגמור ... ואח"כ יהיה האלף העשירי שהוא עולם הנצחיות הגמור

³ ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף קצ): הרי מצינו בחז"ל ג"כ בחינה של עליות בעוה"ב, כמו שאמרו (ברכות סד): תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלוקים מציון

⁴ Scientific in the sense that they follow clear rules

⁵ ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף קפט): בעולם הנצח ... יזכה האדם לב' דברים: א. הוא יחוש את הרוחניות של המצוות שעשה כל ימי חייו. ... ב. הוא יחוש בבת אחת את הרוחניות של כל המצוות שעשה במשך כל ימי חייו כמו בהוה ממש

⁶ ר' פרידלנדר שם: בעולם הנצח האדם יונח לראות את טומאת העבירות שעשה במשך כל ימי חייו, שהם ילפפו אותו ויסובבוהו כמו בחינה של הוה, וצער הבושה ההוא היא עצמה אחד מחלקי הגהינום

⁷ הרמב"ם (פ"ח מהל' תשובה הל' ב) כתב ששכר עוה"ב הוא לנשמה בלבד אבל הראב"ד (השגות שם) והרמב"ן בשער הגמול (כתבי הרמב"ן שעוול, דף שב-ג) חולקים עליו ובסופו שם כתב וז"ל: ושוב מצאתי להר" סעדיה ז"ל בפירוש ספר דניאל שהוא אומר כדברינו בפירוש עוה"ב וקבלת הראשונים היא. תורתם על תשכח ... זו דעת הרבי משה ז"ל שנותנת קצבה לזמן התחייה ע"כ ועיין בכסף משנה על הרמב"ם שם

⁸ ר' פרידלנדר שם דף קצא: מו"ר הגרא"א דסלר זצ"ל הסביר שענין העליה האמור בעוה"ב, הוא כאשר יהיה עוד שירים מהזמן, כלומר יהיה מצב ביניים בין הזמן המוגבל של עוה"ז לביטול הזמן לגמרי

⁹ ר' פרידלנדר שם (דף קצ): "לעולם שכולו ארוך", היינו שגם הרגע הראשון הוא ארוך ללא הפסק, כי ברגע אחד של הנצח יש בו את כל הנצח

oneness¹. In עולם הבא, that oneness will be revealed not only to us, but through us. In fact, the true צדיק will find that, at that time, he is a total כלי for this type of revelation².

a. Two Resurrections

During the time of the Mashiach, there will in fact be two separate resurrections of the dead. A first resurrection will take place following the arrival of the Mashiach. However, only people who were completely righteous during their lifetime will rise at that time³. This will allow even those צדיקים who have already died to experience the Messianic era⁴.

A second resurrection will take place at the end of the Messianic era, at a time that is known as the יום הדין הגדול. At that time, all people, both good and evil, will rise. However, the evil ones will be judged and punished.

רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה
והנה בתחיה יקומו צדיקים ורשעים ורשעים שחטאו ולא נשלם בהם הענש הראוי יענשו אז כראוי להם⁵

¹ כל ספר הדעת תבונות בא לבאר יסוד זה

² מכתב מאלוהו ח"ה עמ' 383: כי דרכם יראו רק גילוי כבוד שמו יתברך ולא יותר, כי אינם מסתירים את כבודו יתברך

³ וש"ת הרדב"ז, חלק ג, תתרסט
שראיתי דברי הריטב"א ז"ל בשם רבותיו נ"נ דאיכה תרי תחיות, אחת פרטית לצדיקים שמתו בגלות והיא סמוכה לביאת המשיח, ויזכו לכל ימות המשיח בגוף ונפש ויראו בטובתן של ישראל ובבנין הבית וישמחו בשמחת חלף עבודתם וכו' ואחת כללית והיא סמוכה להכנסת שבת כאשר קבלתי, והוא נקרא עולם התחייה, ועליה נאמר ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וכו'
וכן ברדב"ז, הובא בספר אוצרות אחרית הימים, פרק יג: לכן אמרו כי שתי תחיות הן אחת פרטית לאותן הצדיקים אשר מתו בגלות וכו' ואחת כללית לסוף האלף השישי. וכן הסכימו חכמי הקבלה והרמב"ן והרשב"א והריטב"א ז"ל וכו'
פירש הריטב"א, טענית ל: (ור"ה טז), ד"ה כל האוכל: פי' שאין לעצמותיו תחיה בתחיית המתים העתיד להיות בבנין בית המקדש לאותן שמתו בגלות וחכו לישועה שעליהם אמר הכתוב אשרי המחכה ויגיע לימים אבל עדיין אפשר שיש לזה תחיה ביום הדין שהוא אחר ימת המשיח ועיין פירוש הערוך לנר, סנהדרין צב., מה שכתב על רש"י ד"ה שעתיד הקב"ה להחיות

⁴ ר' פרידלנדר שם (דף קצז): ואותם צדיקים שחיו וציפו לימות המשיח ... ומתו בגלות הם יקומו בימות המשיח בגוף גשמי כדי לזכות ולרות בימות המשיח והארה שם: וכך מבארים את מה שאמרו חז"ל (תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" ולכאורה אותם שהתאבלו ומתו איך ישבו לראות בשמחתה? התשובה כדברי הרשב"א שהם יזכו לתחיית המתים וגו'

⁵ ולשונו המלא של הרמח"ל, שם הוא:
והנה בתחיה יקומו צדיקים ורשעים ורשעים שחטאו ולא נשלם בהם הענש הראוי יענשו אז כראוי להם. ואמנם אחרי התחיה יהיה יום הדין הגדול שידין הבורא יתברך את כלם וישפט הראויים לשאר לנצחיות והראויים לאבד. הראויים לאבד יענשו לפי מה שראוי להם ולבסוף יאבדו לגמרי והראויים לשאר ישארו במדרגה שתגיע להם כפי המשפט בעולם שיחדש ע"כ
ולזה התכוון דניאל יב, ב באומרו: ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם

b. Mechanics of the resurrection

רמב"ם איגרת תחיית המתים, ב
וכן זאת תחית המתים והיא שוב הנפש לגוף אחר המות

How can the soul reenter a body which has long since decomposed?

מדרש רבה, בראשית כח, ג
אדריאנוס שחיק עצמות שאל את רבי יהושע בן חנניא א"ל מהיכן הקב"ה מציץ את האדם לעתיד לבא א"ל
מלוז של שדרה א"ל מנין אתה יודע א"ל איתיתיה לידי ואנא מודע לך טחנו ברחים ולא נטחן וכו' ¹

The resurrected

After תחיית המתים, our bodies will become very spiritual. Our bodies will no longer need food and water; they will be nourished from spiritual energy alone². The level of our bodies then will be similar to the levels of our souls now, while our souls will be higher still. (However, Rav Saadiah Gaon, writes that the people who rise during the resurrection will eat, drink, marry and procreate³.) We will be able to recognize our friends and family among those who rise during the resurrection⁴. We will be free of illness⁵, and we will live forever⁶.

¹ ועיין סנהדרין צ: א"ל קיסר לרבן גמליאל אמריתו דשכבי חיי הא הוו עפרה וכו'

² ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף ר): לעתיד לבא מדריגת הגוף יהיה כקיום הנפש, ללא אכילה ושתיה אלא ניזון מרוחניות לבד וזה ע"פ הרמב"ן, שער הגמול

³ רס"ג, אמונות ודעות, מאמר שביעי, ה
ושמא יחשוב ויאמר אותם שיחיו בעולם הזה האם יאכלו וישתו ויתחתנו או לאו ראוי שנדע שהם יאכלו וישתו
כמונו ויתחתנו כמו שנתבאר בבן הצרפתי ובן השונמית שחיו בעולם הזה אכלו ושתו והיו ראויים לנשואין ואמר
אחד החכמים שהוא מזרעו של אחד מהם (עיין סנהדרין צב:)

⁴ רס"ג אמונות ודעות, מאמר השביעי, ז
ואם ישאל אדם והאם יכירו ידידיהם וקרוביהם והאם יכירו זה את זה? חקרתני בזה ומצאתי שכן כי הרועים
והנסיכים והנביאים בהכרח שיהיו מוכרים בתוך האומה וכו'

⁵ ישעיה לה ה-ו
אז תפקחנה עיני עורים ואזני חרשים תפתחנה אז ידלג כאיל פסח ותרחן לשון אלם
וכן סנהדרין צא: עומדין במומן ומתרפאן

בראשית רבה, פרק צה
כשם שאדם הולך כך הוא בא הולך עיוור בא עיוור חרש בא חרש אמר הקב"ה יעמדו כמו שהלכו ואחר כך אני
מרפא אותם

ועיין ביאר הגר"א על משלי יג, בז לדבר יחבל לו

⁶ סנהדרין צב. - תנא דבי אליהו צדיקים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותן אינן חוזרין לעפרן וכו'
וכן ברס"ג אמונות ודעות, מאמר השביעי, ה - אבל אותם שיחיו בזמן הישועה הרי המסורת גלתה לנו שהם לא
ימותו וכך אמרו קדמונינו מתים שהקב"ה עתיד להחיות שוב אינן חוזרין לעפרן כו'

c. The Broader Perspective of the Resurrection

ספר דעת תפלה :

קדושה – בחינת תחיית המתים

"ויכול להגיע דביקותו אל מעלה כל כך גדולה שכבר ימסר בידו מפתח של תחיית המתים... והא מה שסיימה הברייתא¹: "וקדושה מביאה לידי רוח הקודש ורוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים" – מסילת ישרים, שם.

ולא יהיה תחיית המתים להאדם לבד אלא כל פרטי הכחות דכל הבריאה כולה והנהגתה אשר בכל ימי עולם, הנה כולם יתחדשו ויתוקנו בעת תחיית המתים. וכל ענין תחיית המתים אשר להאדם שהוא עולם קטן הנה יתנהג כמו כן לכל העולם כולו. (לש"ו, הדעה ח"ב דרוש ב.)
"כי הרי עיקר הענין דתחיית המתים נודע הוא מדברי האריז"ל שהוא נוהג באמת תמיד בכל רגע ורגע... והא מה שאנו רואים גם בעולם הזה שיוצא תמיד פעולות חדשות בכל חלקי הדצח"מ [דומם, צומח, חי מדבר] שבה ומתקיים לצורך האדם.

Techiyas Hameisim is a time when everything reaches its tikun – becoming the perfect server of man in reaching closeness to his Maker:

(שם) וכל פעולתם הרי הוא לצורך האדם... וכשמשתמש האדם בהנאתם המגיע לו מהם לעשות רצון קונו... עולה כל חלקי נפשו עם כל כחות... הללו למעלה למעלה, כל כח וכח לשרשו ומקורו. ומתחדשים שם בתוספת אור וברכה להאיר באור פני מלך חיים והוא תחיית המתים ממש...

At this time, the whole physical creation will join the spiritual world in a new unity:

וכך מסיים שם הרמח"ל את ספרו בביאור מעלת הקדושה: "ועל דרך זה כל תשמיש שישתמשו מדברי העולם אחרי היותם כבר דבוקים לקדושתו יתברך הנה עילוי ויתרון הוא לדבר ההוא שזכו להיות תשמיש לצדיק, וכבר הזכירו ז"ל בענין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו: "אמר רבי יצחק מלמד שנתקבצו כלן והיתה כל אחת אומרת עלי יניח צדיק ראשו". נתקבצו כלן לאחת, זה סוד היחוד השלם שמתגלה על ידי הקדוש, יחוד המקיף את כל הבריאה עד הבחינה התחתונה ביותר—זה הדומם—כולה מדברת כבוד שמים—תכלית תחיית המתים.

x - The One Thousand Year Destruction & The Reconstitution of The World

סנהדרין צז.

אמר רב קטינא שית אלפי שני הוו עלמא וחד חרוב שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא

Prior to the resurrection, the world will undergo a cataclysmic change as it metamorphasizes into its final state. For a period of one thousand years, the world will return to *tohu u'vohu*, the same state which existed before the creation. At the end of this time, the world will be remade in a new form, the permanent state of ²עולם הבא.

שו"ת הרשב"א, חלק א, סימן ט

1

²רמח"ל, אדיר במרום ח"א: ואחר כך אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה הבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לגמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל

אני כבר כתבתי כי זה דעת רבותינו ז"ל והקבלה בידם על ככה, אמר רב קטינא שיתא אלפי...ואין אנו רואין בתלמוד חולק עליו וכי עינין שם¹

רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה
והנה אחר שהוכנו הראויים לשאר בנצחיות כל אחד במדרגתו הנה העולם הזה יחזר לתהו ובהו דהינו שתפסד צורתו וישוב מים במים כמו בתחלת הבריאה ובין כך ובין כך הצדיקים שזמנו לנצחיות הקדוש ברוך הוא יעמידם במאמרו כמלאכי השרת בלי שיצטרכו לעולם הזה ואמנם לא ישיגו עדין הטובה האמתית כראוי להם אלא אחר שעמד העולם תהו הזמן שגזרה החכמה העליונה ישוב ויחדש בצורה אחרת נאותה למה שראוי שיהיה לנצחיות וישבו הצדיקים וישבו ויתקיימו בו לנצח נהנים בטובה האמתית כל אחד כפי מדרגתו²

This period of destruction is a transition from this world to the world to come³. It is not intrinsic to G-d's original plan for the world. Rather, it is a necessary purification, required because of the חטא of האדם הראשון⁴. Just like the death of every individual was necessitated by the חטא of האדם הראשון, so too is the destruction of the whole world⁵. Only then will the נשמה be powerful enough to purify the body⁶. At that time, Techiyas HaMeisim will comprise all elements of the world, to comprise a new שלימות⁷.

¹השגת הראב"ד על הלכות תשובה, פרק ח, ח
א"א נראה כמכחיש שאין העולם חוזר לתהו ובהו והקב"ה מחדש עולמו ואמרו שיתא אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב ונמצא שהוא עולם חדש

²ועיין ברמב"ם מורה נבוכים, חלק ב, פרק כט
ועיין ברבינו בחיי פרשת בהעלותך י, לה
רמח"ל, אדיר במרום ח"א: [אז] יעשה הקב"ה דין פרטי על כל דבר ודבר שנעשה בכל זמן מזמן בריאת העולם בכל שית אלפי שני. ואז יבא אלף השביעי להסיר הצורה ... ואח"כ אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה נבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לשמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל.

³ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף ר): לא יהיה מעבר ישיר ע"י הגוף מעוה"ז לעולם הגמול, אלא יהיה שלו ביניים - יד חרוב

⁴רמב"ן – שער הגמול שאילו לא היה חוטא אדה"ר היה חי לעולם. ע"כ ומזה מוכח שלא היה אלף של חורבן

⁵דרך ד' (א ג ט): ואולם מלבד כל זה, גזרה מדת דינו ית"ש שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע אל השלמות ... אלא יצטרך להם בהכרח לעבור את ההפסד, דהיינו המוות לאדם, וההפסד לשאר כל ההווים שנתקלקלו עמו.

⁶שם

⁷דעת תפילה: קדושה – בחינת תחיית המתים
"ויכול להגיע דביקותו אל מעלה כל כך גדולה שכבר ימסר בידו מפתח של תחיית המתים...והא מה שסיימה הברייתא: "וקדושה מביאה לידי רוח הקודש ורוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים" – מסילת ישרים, שם.

ולא יהיה תחיית המתים להאדם לבד אלא כל פרטי הכחות דכל הבריאה כולה והנהגתה אשר בכל ימי עולם, הנה כולם יתחדשו ויתקונו בעת תחיית המתים. וכל ענין תחיית המתים אשר להאדם שהוא עולם קטן הנה יתנהג כמו כן לכל העולם כולו. לש"ו, הדעה ח"ב דרוש ב.

"כי הרי עיקר הענין דתחיית המתים נודע הוא מדברי הראיז"ל שהוא נוהג באמת תמיד בכל רגע...והא מה שאנו רואים גם בעולם הזה שיוצא תמיד פעולות חדשות בכל חלקי הדצח"מ [דומם, צומח, חי מדבר] שבה ומתקנים לצורך האדם.

xi - *The Yom HaDin HaGadol, Reward and Punishment*

a. **The Yom HaDin HaGadol**

The Yom HaDin HaGadol is the transition into the period of תחיית המתים¹. It takes place after the entire six thousand years of הזה is completed².

סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור
תרגום יונתן: סוף פתגם דאתעבד בעלמא בצנעא כולא עתיד לאתפרסמא ולאשתמעא לכל בני אנשא

It is only at this time that a person can be judged according to the full consequences of his actions; for it is only with all of history complete, that the full interaction of someone's actions with the totality of events, those that preceded and those that came after, finally becomes available³. Since at this time the world achieves שלימות, a person receives his portion of all the שלימות, which everyone now experiences in one form or another⁴.

וכל פעולתם הרי הוא לצורך האדם... וכשמשתמש האדם בהנאתם המגיע לו מהם לעשות רצון קונו... עולה כל חלקי נפשו עם כל כחות... הללו למעלה למעלה, כל כח וכח לשרשו ומקורו. ומתחדשים שם בתוספת אור וברכה להאיר באור פני מלך חיים והוא תחיית המתים ממש...
וכך מסיים שם הרמח"ל את ספרו בביאור מעלת הקדושה: "ועל דרך זה כל תשמיש שישתמשו מדברי העולם אחרי היותם כבר דבוקים לקדושתו יתברך הנה עילוי ויתרון הוא לדבר ההוא שזכו להיות תשמיש לצדיק, וכבר הזכירו ז"ל בענין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו: "אמר רבי יצחק מלמד שנתקבצו כלן והיתה כל אחת אומרת עלי יניח צדיק ראשו". נתקבצו כלן לאחת, זה סוד היחוד השלם שמתגלה על ידי הקדוש, יחוד המקיף את כל הבריאה עד הבחינה התחתונה ביותר—זה הדומם—כולה מדברת כבוד שמים—תכלית תחיית המתים.

¹רמח"ל, ספר הגאולה ח"ב: ובסוף הימים יהיה עוד יום הדין הגדול, להשלים צרוף כל הנשמות וכל הבריאה ... ובדין ההוא תשאר כל הבריאה טהורה לגמרי

²רמח"ל, אדיר במרום, ח"א: [ב]יום הדין הגדול ... יעשה הקב"ה דין פרטי על כל דבר ודבר שנעשה בכל זמן מזמן בריאת העולם בכל השית אלפי שני. ואז יבא אלף השביעי להסיר הצורה ... ואח"כ אלף השמיני, דהיינו חידוש העולם, אז יהיה נבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי. והבנין הזה הוא נעלם לגמרי שאי אפשר לדעת ממנו כלל.

³דעת תבונות (דף קצו): הנה האדון ברוך הוא צריך לקחת מעשי בני האדם לפי מה שהם ולשפוט אותם לפי התולדה הנולדת מהם באמת, לפי מה שהניח הקב"ה לבני האדם לתקן בבריאה כולה וכו', כי לפי הגלגול כל כלל הנמצאות, צריך לשפוט כל מעשה על פי העבר ההוא והעתיד, שהרי אין תקון כלל הבריאה נתקן אלא מכל זה שיתגלגל בכל השית אלפי שנין זמן העולם הזה וכו', כי אין תולדת כל מעשה אלא לפי מה שקדם לו, ולפי ההוא עמו ולפי כל הבא אחריו

According to this, a small action can sometimes have very large consequences, For example, a person may smile at someone non-observant. This may be the first contact the latter had with a religious person and may make them open to a process leading to his/her ultimate Teshuva. After becoming a baal-tshuva, that person will bring up a Torah family, which will in turn produce many Torah-observant generations involving many millions of מצוות. Some descendent may even become one of the great sages of the generation.

⁴ ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – אמונה ובחירה ח"ב דף רמה): את השכר יקבל בהתאם לצירוף כל המעשים של כל השית אלפי שנין. כחלק מהתיקון הכללי יש לצדיק חלק בכל השלימות.

b. Reshaim

An evil person can be defined as someone who did not contribute to the תקון הכללי that led to this שלימות. Therefore, initially, he does not have the natural harmony with this שלימות to connect with it. Even after he finds himself in a totally spiritual environment, he finds himself identified with that which he cannot now have, the material and sensual¹. But G-d has set up mechanisms where even he, in the end, will experience this שלימות. Initially such a person experiences the pain of being distant from ultimate spirituality in an environment where it is clear that there is nothing else². Thus G-d does not punish this person so much as this person automatically experiences the pain of his lack of spirituality³. But the fact that G-d's truth is revealed also through this situation, makes the *rasha* an instrument for revealing G-d's ways and allowing him to fill the void in his spirituality⁴. This is a *zechus* for the *rasha* which will ultimately lead to him, too, being able to enjoy the השכינה⁵.

Ultimately, G-d wants to give to all His created beings, including the רשעים⁶, and will look for ways of doing so⁷. עונש, which is really just the natural consequence of a person

¹מכתב מאלוהו ח"ב עמ' 62: וזאת לדעת, כי אין מיתת הגוף משנה בעצם את מצבו הפנימי של האדם. הרשע, שבזמן חיי הבלוי דבק היה בדמיון, גם כשיפרד מגופו נשאר הוא דבק לדמיונו, אך מכיון שאינו מוצא את סיפוקו, ישתוקק הוא אליו כל עוד יותר, וימלא רעבון עצום ע"ש

²ולא עוד אלא "רעבון של הרשעים לתאוות אפילו לאחר מותם ידחפם לחפש אחריהן מקצה העולם עד קצהו" (מכתב מאלוהו ח"ב עמ' 62)

³מכתב מאלוהו ח"ב עמ' 63: הלא "הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות" בבא בתרא טז ע"א, והסתת היצר וקטרוג ועונש היינו הך, כמו שכתוב בצידה לדרך, וכן כתב הגר"ח מוואלאזין שעונש שמים והחטא אחד הם, פירוש שכח הטומאה שנוצר בקרב החוטא על ידי החטא הוא עצמו הכח המעניש את האדם. (ע"ש עוד) רב צדוק הכהן מחשבות חרוץ (עמ' 28): דהעבירה והרעה עצמה היא העונש הרודפו ע"ש עוד נפש החיים שער א פ' יב: וארז"ל רשעים מעמיקים להם גיהנום ר"ל שהן עצמן מעמיקים לעצמן ... שהחטא עצמו הוא עונשו

⁴בבא מציעא פ' ה' ה' (נח): דא"ר חנינא ... כל היורדין לגיהנום עולין (חוץ מג): ופירש המהר"ל (חידושי אגדתא שם): פירוש כי כל חוטא הוא ראוי שיהיה יורד לגיהנום לפי שהחוטא הוא יוצא מן המציאות לעשות מעשים שהם נוסים אחר ההעדר לפיכך נמשך אחר זה הגהנום שהוא מקום תהו ובוהו. ומפני שאין זה רק נטייה אחר ההעדר ולפיכך עולים אח"כ וגו'

⁵ר חיים פרידלנדר שם: אמנם הרשע יזכה לאיזה בחינה של תיקון כאשר על גבו ילמדו את צדקת דרכי ד' וחסדיו ... ולימוד זה שהצדיקים לומדים דרכי ד' מעונש הרשעים הוא נותן איזה תיקון וזכות קיום נצחי לרשע (ע"ש)

⁶רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה, דף ה-ו: ואם תאמר: כך הוא טוב – להטיב לצדיקים כמו להרע לרשעים, ורחמי רשעים אכזרי, הרי כתיב: "וחנותי את אשר אחון – אף על פי שאינו הגון" (ברכות ז.), וכתיב "יבוקש את עון ישראל ואיננו ואת חטאת יהודה ולא תמצאנה" (ירמיהו נ ב) הרי שרוצה להטיב גם לרשעים.

⁷רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה, גף ה-ז. וז"ל המכתב מאלוהו ח"ב עמ' 63: וכבר כתב הגרש"ז זצ"ל "הלואי ויזכה החוטא לגיהנום", פירוש כי גיהנום ענינו חרטה וביורר ... ועי"ז בא לבסוף לידי תיקון.

The charata turns the person from a *rasha* who identified himself with the *cheit*, to someone for whom the *cheit* is something detached from his essence. The *birur* makes it clear to the person that that which attracted him to begin with has no reality whatsoever.

denying G-d to give to him as He wishes, is a way in which G-d can ultimately get to give the person as He originally desired¹. For ultimately, nothing can stand in the way of G-d's Will, and it is His Will to do good to us². Punishment, including Gehinom³, then, is simply a temporary means to an end⁴, and is not an absolute good⁵. Serving only to facilitate G-d's eternal giving, it will ultimately disappear⁶.

Total reshaim, who may nevertheless have done some good, get their reward in this world rather than the next. They cannot get their reward in עולם הבא because they have absolutely no relationship with it⁷. However, this would only be if their good actions were effortless or by rote. Reshaim who consciously exerted themselves to do good, to whatever tiny degree⁸, would already, to that degree, have some relationship the World to Come⁹ and

¹ רמח"ל, שם אמנם במכתב מאליהו ח"א עמ' 291 חלק ו אמר שהמקבל שכר על ידי בחירתו לטוב, יש בזה כח הצמיחה בעוה"ב וימשיך ויגדול שם ברוחניות. "אבל מי דלא קנה הוייתו בבחירה אלא שהגיע להתבטלות הרע שבו על ידי יסורי גיהנום ... הוא לא יכלה ולא יתפתח עי"ז, כי כח ההשגה לא ניתן לו בעולם ההוא

² רמח"ל, שם עמ' ג-ו: יחוד השליטה זה יחוד רצונו ית"ש - שא"א שיהיה שום דבר מבטל רצונו בשום טעם ... כי הרצון העליון רוצה רק טוב לבד, וזה אינו טוב ודאי - שלא יוכל טובו להתפשט בבריותיו.

³ מהר"ל (חידושי אגדתא על ב"מ נח בדפי המהר"ל דף 29): כי הגיהנום הוא מצד עולם הזה בלבד ... [ובשלו מסויים כבר יהיה] בטל הגיהנום כי אין הגיהנום לעתיד לבא

⁴ רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה עמ' ו: והרשעים צריך להענישם כדי שימחול להם אחר כך ... אך סוף המעשה בכל בני אדם, בין צדיקים בין רשעים, הוא לתת להם טוב.

⁵ רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה עמ' ז: נוציא מכל זה שהעונש הוא רע ... אלא שהמצאו צריך לברייתא, כדי להגיע ממנו אל התכלית: ואם היה אפשר בלאו הכי - היה יותר טוב לפי הרצון

⁶ רמח"ל, קל"ח פתחי חכמה עמ' ו: אם כן העונש (אלו לא היה מביא לתיקון - ר' פרידלנדר) הוא רע, עד שצריך שיהיה כלה ולא נצחי ע"כ.

ובגמ' בבא מציעא דף מח עמ' ב: כל היורדין לגיהנום עולין חוץ מג' שיורדים ואינם עולים ואלו הן הבא על אשת איש והמלבין פני חבירו ברבים והמכנה שם רע לחבירו פירש במהר"ל (חידושי אגדתא שם בדפי המהר"ל דף 29): שאר חטאים עולים תוך זמן משפט שלהם וחוזרין לירד ואלו ג' אין עולים עד שקבלו משפט שלהם. ע"כ רואים שאפילו ג' אלו עולים בסוף.

נפש החיים, שער א פ' יב בהגה: אמנם מרובה מדה טובה ממדה רעה בהפרש ויתרון רב כי ... הם נצחיים וקיימים לעולם ... אבל הכחות הטומאה ומזיקין שנבראו ונתרבו מחטאיו, אחר קבל כל העונש הנקצב לו, הם מתים וכלים מעליהם כי עצמות חיותן הוא רק מפגם החטא וגו'

⁷ Even in the case of a total Rasha, G-d is not מקפח שכר כל בריה, and He will repay the person any reward for any good he might have done in this world. Actually, G-d does not want to pay him in this world rather than the next. However, Rav Dessler explains that, since this person is simply not spiritual enough to connect with the spirituality of the World to Come, such a person would not be able to receive such reward even if he were given it. G-d therefore has no choice but to reward the person in this world.

⁸ מכתב מאליהו ח"א עמ' 4: אם אדם איננו זוכה לעוה"ב גופא, אלא שמרשים לו לעבור מבחוץ ולהנות רק מריח טוב של עוה"ב ... הוא השכר היותר קטן אשר אפשר להמצא, ועל כרחונו הוא עבור המצוה היותר קטנה אשר אין קטנה הימנה (שהרי כל מצוה יש לה מתן שכרה בעוה"ב) ע"כ.

⁹ מכתב מאליהו ח"א עמ' 226: כתוב במדרש הנעלם (בראשית קיח) שבימי ר' יוסי היו רוצחים בהרים כו' שהיו חסים על עוברי דרכים יהודים שלא לרצחם כו' ואמר ר' יוסי שהם בני עולם הבא. והיינו משום שאפילו אדם

will continue to grow in the World to Come¹. Even those Jewish resha'im whose actions cannot be rewarded in the World to Come, get some portion in the World to Come by virtue of their intrinsic spirituality² and naturally good qualities³. For, in the end, we all have a very high, spiritual root level of our נשמות which does not participate in any transgression and which, in fact, is always operating at a level of עוה"ב. This is what is meant by the statement ⁴כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

Still, the worst Resha'im are described as having no portion in the world to come⁵? While those who get כרת may be in this category, this is not clear⁶. However, even these achieve some עולם הבא, by virtue of the impression of their souls (רשימה) which attach to the souls of the צדיקים⁷.

השפל ביותר אם עומד בנסיון שלו ומנצח ליצרו בנקודת בחירה שלו שהוא מתנסה בה, הרי יש במעשה זו בחינת חיי עוה"ב. (עיין שם דף 291 אות ג שהאריך יותר)

¹ שם דף 291 אות ג: בזה בודאי יש כח הצמיחה וזכה להתפתחות-אין-סוף בבחינה ההיא

² ובמהר"ל (חידושי אגדתא על ב"מ נח בדפי המהר"ל דף 29): כי הגיהנם הוא מצד עולם הזה בלבד ... [ו]יש לאדם מדריגה למעלה מן העולם הזה הגשמי שמעלה אותו מן הגיהנום כלל מכתב מאליהו ח"א עמ' 290: "וגם בהיותם בארץ אויביהם (בגלות אצל הס"א) לא מאסתיים כו' לכלותם כו' כי אין רשות למשול בישראל לגמרי מבלי השאיר שום ניצוץ קדושה ... כי ענין של הנקודה הפנימית היא הויה באדם. ובאה עמו לעוה"ב... (וע' ב"ב דף י עמ' ב בסלע זו לצדקה על מנת שיחיה בני כו' בהפרש שבין ישראל לאומות בזה) ובמכתב מאליהו שם הסביר שמי שמקבל עולם הבא באופן כזה לא יוכל לצמוח עוד בעוה"ב.

³ מכתב מאליהו ח"א עמ' 292: וחלילה לנו להסתפק במעלותינו הנמצאות בנו, כי לא בהן נזכה לעתיד הגדול

⁴ רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ עמ' 9-28: וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, היינו דמעמקי לבבם הנעלם שאינו בהתגלות כלל אפילו לאדם עצמו שהוא שורש נשמתם חלק אלו"ק ממעל שע"ז אמרו (שהש"ר ה ב) דהקב"ה לכן של ישראל, דבר זה הוא סוד העוה"ב שהוא נגד ליבא כידוע, והוא החלק לעוה"ב שיש לכל ישראל אפילו לחוטאים, שכל החטאים הוא רק מצד החומר וההתגלות בעוה"ז ולא מצד עומק הנשמה הטהורה הנעלמת בעוה"ז וכו'

⁵ רמח"ל, מאמר העקרים, בגאולה

ואמנם אחרי התחיה יהיה יום הדין הגדול שידין הבורא יתברך את כלם וישפוט הראויים לשאר לנצחיות והראויים לאבד. הראויים לאבד יענשו לפי מה שראוי להם ולבסוף יאבדו לגמרי והראויים להשאר ישארו במדרגה שתגיע להם כפי המשפט בעולם שיחדש.

וז"ל ר' צדוק הכהן בתקנת השבים עמ' 158: ובמשנה בסנהדרין מנו ז' דאין להם חלק לעולם הבא ו' מישראל והז' בלעם מאומות העולם, ומסתמא ז' אלו כוללים כל הנפשות שאין להם חלק לעוה"ב דודאי היו יותר מז' אלו, רק שכל דבר חלוק לז' מדרגות כידוע וכל אחת כולל מדרגה מיוחדת וכמו ז' ימי בראשית, ז' ימי המעשה ויום הז' שבת מעין עוה"ב וכן ו' אלפי שני דעוה"ז, כך יש גם בעוה"ב שהוא זמן קבול שכר על המעשים וגו'

⁶ האברבנל (סוף פרשת שלח) מביא 7 שיטות בדבר:

I- רב סעדיה גאון: הכרת נאמר על הבשר והגוף

II- רש"י: זרעו נכרת וימיו נכרתים

III- תוספות: מיתה בחמישים שנה (ומיתה בידי שמים בשישים שנה)

IV- תוספות: הכרת יבחן כפי ימי החולי

V- הרמב"ם: כרת – ישאר עליו העונש גם אחר המיתה (משא"כ מיתה בידי שמים)

VI- הרמב"ן: יש 3 מיני כרת – בעוה"ז, בעוה"ב ובשניהם

VII- האברבנל עצמו

⁷ ר' צדוק הכהן תקנת השבים שם (וגם במחשבות חרוץ) ע"פ הגמ' סנהדרין אלה הם שאין להם חלק לעולם הבא ושם במשנה שלפי דורשי רשומות יש להם חלק לעוה"ב וכתב ר' צדוק שדורשי רשומות היינו שדורשים

c. Reward is a Natural Outcome of the Person's Actions

Just as the “punishment” of רשעים is really just an expression of their essential selves¹, so too is the “reward” of the צדיקים². This is very different to our concept of ‘reward’. For example, were a laborer to work a field, he would, at the end of the day, ask for his payment, his reward. The owner of the field might then pay him in cash for his work. Now the work in the field did not produce the cash, The work in the field produced an obligation which was now paid in cash. But reward in the World to Come does not work in this way. There the reward is intrinsic to and a natural outcome of the person’s actions. We are all walking around with our **הבא** inside of ourselves. However close we get to G-d in This World will automatically dictate the amount of joy we will experience in the World to Come. For the joy *is* the experience itself of the closeness to G-d³.

xii - Why is *Olam Haba/Techiyas HaMesim* not mentioned in the *Torah*?

הרשימות של הנשמות וז"ל שם: ומדרגה זו השיגו דורשי רשומות הרשימו שאמרו דכולם יש להם, והכל אמת דמצד מדריגת הראשונות אין להם ... ומצד השורש [יש להם] ע"כ. וכעין זה כתב המכתב מאליהו ח"א

However, this would only apply to Jews, who have an untouchable core of goodness:

דגוי ששבת חייב מיתה שמהם אין להקב"ה נייחא אלא על ידי המעשה שעוסקים (פירוש המעשים הטובים) משא"כ בישראל ... אהוב בלא טעם ... מצד השורש ... ומצד מדריגה זו שבעוה"ב אין שום נפש מישראל נגחה אלא בלעם שהוא מאומות העולם (ע"ש שמבאר ענין זה ע"פ הקשר שבתפילין (ועיין עוד ברב צדוק, מחשבות חרוץ עמ' 28)

¹ רב צדוק הכהן: ספר מחשבות חרוץ - אות ז

וכל העונשין דה' יתברך אינם באים כמו עונשי מלך בשר ודם שהוא דרך קנס מפני שעבר מצותו, רק כמו שאמרו (אבות ד', ב') שכר עבירה עבירה ורשעים תרדף רעה, דהעבירה והרעה עצמה היא העונש הרודפו, כי ממילא הרי נמשך אחר הרע והרע דעבירה הוא עצמו הרע דעונש, כי כל סיטרא דרע הכל אחד וכמו שאמרו (בבא בתרא ט"ז). הוא השטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות, והכפירה באיזה דבר הוא שאין לו שייכות לדבר זה דעל כן בא חבוקק והעמידן על אחת, שעל ידי אמונת הנפש בה' יתברך ממילא יש לו שייכות ודיבוק לה' יתברך, ומי שאינו מאמין אין לו שום שייכות בנפשו, והאמונה בעולם הבא הוא החלק לעולם הבא שיש לכל ישראל, וזהו מעיקרי היהדות להאמין שיש עולם אחר הנצחי ואין העולם הזה תכלית האדם:

² מכתב מאליהו ח"ב עמ' 63: מצד שני על אלה הדבוקים בחייהם בתוכן הרוחני האמיתי כתוב "להנחיל אוהבי יש", ואין היש הזה אלא במ בעצמם. כי בהיותם רוחניים ימצאו את מהותם הרוחנית שהיא היש. והיש הזה כולל הכל, וכל שורשי העולם הבא שלהם נמצאים בתוך עצמם, ואינם שואפים לדברים אחרים זולתם, וע"כ שמחים הם בחלקם. ע"ש עוד

³ נפש החיים, שער א פ' יב: וזה שאמרו ז"ל "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" ולא אמרו בעולם הבא שמשמעו שהעוה"ב מוכן כעת הבריאה ... אבל האמת העולם הבא הוא הוא מעשה ידי האדם עצמו דעת תבונות ס' יד (דף ג): רצה הרצון העליון שיהיה האדם משלים את עצמו ואת כל הנברא בשבילו, וזה עצמו יהיה זכותו ושכרו. זכותו לפי שהוא מתעסק ויגע להשיג השלמות הזה, וכשישגהו – יהיה נהנה רק מיגיע כפיו וחלקו מכל עמלו. שכרו – שהרי סוף סוף הוא יהיה מושלם וגו'

Although, many verses in the Torah refer to Techiyas HaMeisim¹, we only know this because of a mesorah:²

If the reward of **עולם הבא** is the destiny of man's existence, why is the concept not mentioned explicitly in the five books of the Torah itself?

The Maharal³ gives several explanations for this:

- i- Nevua cannot grasp that which is not a part of any "this worldly" reality⁴.
- ii-The Torah was given to us as a guide to completing this world, through our **עבודה** in this world. If the Torah would have defined our **עבודה** as only reaching completion in the next world, this would have meant that this world cannot be completed by our **Avoda**, which is not true⁵.
- iii-So that we would not think that the purpose of serving HaSh-m is in order to get reward (although we will indeed be rewarded)⁶.
- iv-Torah belief has an empirical base – the national testimony of the Exodus and the Sinai events. This is what allows us to be so sure that we are right and they are wrong. Had the Torah brought in **עולם הבא**, since it is a fundamental belief, our faith would then be predicated on something which we can never, in this World, testify about. Our claims would then be no different to those of other religions⁷.

¹דברים לב, לט

ראו עתה כי אני הוא אני אמית ואחיה

ישעיה כו, יט

יחיו מתיך נבלתי יקומו הקיצו ורננו שכני עפר כי טל אורת טלך

דניאל יב, ב

ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם

²שו"ת הרשב"א ח"א ס' ט: ודע כי כל חכם מחכמי תורתנו ... יפרש המקראות כצורתם ואף על פי שהחכמה הפילוסופית סותרת אותם, כענין תחיית המתים שאין הכתובים מוכרחים בו הכרח נחתך ויש לפרש כל המקראות בדרך משל, כענין המקראות שבאו יותר מבוארים בענין מתי יחזקאל (לז). ... [ואם היה] אחד מחכמי ישראל דורש מעצמו ענין תחיית המתים מן התורה ממה שבא בכתוב, הנך שוכב עם אבותיך וקם, אלא שאם הקבלה האמיתית נודע אצלנו שנרמז הענין במקום ההוא

³בתפארת ישראל פ' נז' ונח' נותן חמשה תירוצים והבאנו 4 התירוצים הראשונים והקדמה ראשונה (קטע הראשון) מוסיף על הטעם הראשון

⁴תפארת ישראל פ' נז: כי אין השגת הנבואה רק לדבר שהוא בעולם הזה כמו ביאת משיחנו אף שהוא מדרכה עליונה בעולם הזה ... [אבל] דברים אשר אינם אתו במציאות ... לא שלטה הנבואה בזה... כי אין השגת הנבואה רק לדבר שהוא בעולם הזה כמו ביאת משיחנו אף שהוא מדרכה עליונה בעולם הזה וגו' גבורות ד' הקדמה ראשונה: [כי דבר] הנבדל לגמרי מן האדם המשיג אין ראוי שיהיה בו השגת האדם וגו' ומסביר המהר"ל שם שבזה חכם עדיף מנביא כי נביא צריך להיות דבוק לפחות קצת למה שמשיג משא"כ החכם

⁵תפארת ישראל פ' נח: התורה ... הוא תקון עוה"ז ... לקיים את סדר עולם הזה, ואם אתה אומר שיהיה מזכיר עוה"ב אם כן לא היה די בעולם הזה ליישר את בראיו רק כאשר מבטיח להם עוה"ב, א"כ ... לא היה שלם מצד עצמו וגו'

⁶שם פ' נח: כי איך אפשר שיהיה נזכר בתורה שום שכר כאילו אמר שיעבד האדם בראו בשביל השכר

רס"ג אמונות ודעות, המאמר התשיעי, ב
 אבל אמר בפירוש אושר העולם הזה ויסוריו בלבד לשתי סבות האחת מפני שגמול העולם הבא דבר שהשכל
 מורה עליו כמו שבארנו קצרה התורה מלבאר וכו' עיין שם

The Rambam answers that the people who lived during the time when the Torah was given denied the existence of השם, prophecy, and spirituality in general. When השם revealed the Torah to the Jewish people and publicized His laws to the world at large, השם purposely left out all mentions of spiritual reward and punishment and the resurrection of the dead to ease acceptance of the prophets and the Torah. Once the truth of prophecy was ingrained into the Jewish people, השם did in fact reveal the idea through the prophets, as the proofs brought above. (Note that according to the Rambam, the quote from *Daniel* is the single true proof.)¹ Other explanations are also given².

⁷שם: וגם יש להשיב כי התורה האמיתית לא זכרה עולם הבא בתורה בשביל דבר זה כדי שיהיו כל דברי תורה מבוררים נכרים לכל אדם בחוש העין דבר שהוא יסוד התורה ... כי אם באים להאמין דברים שהוא יסוד התורה כל אחד יוכל לכתוב תורה ומצות מלבו ויאמר שבשכר התורה יהיו לו כך וכך לעולם הבא דברים בלתי ידועים ולא יהיה ניכר האמת מן השקר ... ואדרבה דבר שהוא בלתי ידוע ומפורסם אדרבא מחליש האמונה ... ולא כמו שאר דתות שמניחים דבר שלא נתברר אמתו

¹רמב"ם איגרת תחיית המתים, ד

ואמנם מענה השאלה השנית והיא האומרת למה לא נזכרה בתורה תחיית המתים... והסבה בזה שזאת תחיית המתים אמנם תנהג מנהג המופת כמו שבארנו וההאמנה במה שזה דרכו לא תהיה רק בספור הנביא. והיו בני האדם כלם בזמן ההוא מכת הצאבה אומרים בקדמות העולם שהם היו מאמינים שה' רוח הגלגל כמו שבארנו במורה הנבוכים ומכזבים בהגיע נבואה מאת ה' לבני אדם. וכן יתחייב להם לפי אמונתם הכזבת המופתים ויחסו אותם לכשוף ולתחבולה... הורה שהנבואה היתה אצלם מכת הנמנע ואיך יספר למי שלא נתאמתה אצלו הנבואה דבר שאין ראיה עליו אלא האמנת הנביא וכו'

וכאשר רצה ה' יתעלה לתת תורה לישראל ולפרסם בהם מצותו ואזהרתו על ידי הנביאים לכל העולם... חדש המופתים הכתובים בתורה עד שהתאמתה בהם נבואת הנביאים וחדוש העולם... ולא הוציאם מעניני העולם הזה בגמול ובענש ומהענין אשר בטבע שהוא השאר הנפש או הכרתה כמו שזכרנו רצוני לומר העולם הבא וכתר ולא נכנס לזולת זה מענין התחיה. והתמיד הענין כן עד שהתחזקו אלו הפנות והתאמתו בהמשך הדורות ולא נשאר ספק בנבואת הנביאים ולא בחדוש הנפלאות ואחר כן ספרו לנו הנביאים מה שהודיעם ה' מענין תחיית המתים והיה קל לקבלו.

²כלי יקר על ויקרא פרק כו פסוק יב :

והתהלכתי בתוכם. פירש"י אטייל עמכם בגן עדן כו', דעתו לסלק מעל תורתנו הקדושה כל טוען ומערער האומר יש לי מקום ללון ולומר מאחר שלא נזכר בתורה עיקר השכר לנשמה, אם כן ודאי אין כח במצות אלו להנחיל עושיהם השכר הנפשי לעולם הבא, ותכלית עשייתם אינו כי אם לקבל השכר בעולם הזה האחוז בחבלי בוז. וכבר נתעוררו על ספק זה שלמים וכן רבים ובאו בהיתר ספק זה שבעה דעות זכרם מהרי"א בחבורו והאריך בהם, ואני באתי לקצר בכל היכולת ולסדרם פה כדי להסתים פי דוברי עתק על תורתנו הקדושה:

הדעה האחת, הוא דעת הרמב"ם, שכל אלו היעודים אינם עיקר השכר, וכל הרעות והטובות שנזכרו כאן בפרשה זו הם מדברים מענין הסרת המונעים לבד, ורצה לומר שאם תשמור מצותי אסיר ממך כל מונעים כמלחמות וחליים ורעב ויגון באופן שתוכל לעבוד את ה' בלא שום מונע, אבל עיקר השכר של העולם הבא אינו נזכר כאן כדי שיעבוד את בוראו לשמה, ולא מחמת השכר שהוא או מיראת העונש עיין בספר המדע (הלכות תשובה ט א):

הדעה השניה, הוא דעת הראב"ע, בפ' האזינו (לב לט) ז"ל ולפי דעתי שהתורה נתנה לכל ולא לאחד לבדו, ודברי העולם הבא לא יבינו אחד מיני אלף כי עמוק הוא עכ"ל. ודעתנו לפי שקשה לציר אותו שכר כי הגשמי לא ישיג ענין הרוחני, על כן העלימה התורה דבר עמוק זה מן ההמון מרוב קוצר דעתם:

הדעה השלישית, הוא דעת רבינו בחיי הזקן, זכרו הראב"ע פ' האזינו ונטה לדבריו וגם הרמב"ן נטה לדעה זו והוא, שכל היעודים שבתורה הם למעלה מן הטבע, שאין זה דבר טבעי שירדו גשמים בזמן שעושין המצות ויכלא הגשם מן הארץ כשאין עושין רצונו של מקום ברוך הוא, אמנם מה שתעלה הנפש למקום חוצבה

זהו דבר טבעי אל הנשמה ואין זה בדרך פלא, ואחר שמצינו בתורה עונש כרת אל הנפש החוטאת שתהיה נכרתת ממקום חוצבה מזה יש ללמוד שאם לא תחטא שתשוב אל מלונה אל מקום אשר היה שם אהלה בתחילה, ונראה שעל זה נאמר (תהלים לז לד) קוה אל ה' וירוממך לרשת ארץ בהכרת רשעים תראה. רצה לומר באותו כרת המיועדת בתורה לרשעים תראה כי יש שכר נפשי שירוממך ה' לרשת ארץ החיים כי תעלה הנפש למקום חוצבה מדאיצטריך להכרית נפש הרשעים משם:

הדעה הרביעית היא, לפי שבימים ההם היו כל העולם מכחישים השגחת השם יתברך, והיו טוענים שכל הנעשה בעולם הכל בהכרח ולא ברצון. רצה הקדוש ברוך הוא לאמת פנת ההשגחה על ידי יעודים אלו אשר עיניהם הרואות שכל העושה רצון בוראו מושגח לטובה בכל ההשגחות הללו, ואילו היה מייעד להם השכר הרוחני עדיין ישארו בכפירה זו כי הרוצה לשקר ירחיק עדיין, ועיקר דעת הזו הוא דעת רבינו ניסים בפ' בראשית ושרשה בספר הכוזרי (מאמר ראשון קד-קו) כשאמר הכוזרי אל החבר רואה אני שיעודי זולתכם שמנים ודשנים יותר מיעודיכם, השיבו החבר אבל הם כלם לאחר המות ואין בחיים מהם מאומה ולא דבר שיעיד החוש עליהם, אמר הכוזרי ולא ראיתי אחד מהמאמינים ביעודים ההם מתאווים לקנותה מהרה, אבל אם היה בידו לאחרם אלף שנים ושהוא ישאר בזכירת החיים ובעול העולם הזה ורוב עצבונו היה בוחר בזה עכ"ל. וזה באמת תשובה נצחת לומר שיעדה התורה הדבר אשר בו האדם חפץ מאד:

הדעה החמישית היא, שקודם קבלת התורה היו עובדים כוכבים ומזלות והיו עושים להם עבודות מיוחדות כדי להמשיך מהם הברכה בתבואות ולהביא גשמים בעתם ושאר הצלחות הגוף, וכשנתן הקדוש ברוך הוא התורה ומנעם מן אותן עבודות הוצרך להבטיחם שגם על ידי שמירת התורה יזכו לאותן יעודים, ועל ידי עבודות הכוכבים ומזלות יחסרו כל אלה. אבל חיי העולם הבא לא הוצרך ליעדם כי גם על ידי אותן עבודות לא היו מובטחים בו. וזה דעת רב סעדיה בספר האמונות אשר לו וגם בספר מורה נבוכים חלק ג':

הדעה הששית היא, שמאחר שנאמר והתהלכתי בתוכם ונתתי משכני בתוכם. שזהו דיבוק השכינה אל ישראל אפילו בעולם הזה שהנשמה נסתבכה עם החומר קל וחומר שתהיה דבקה אל השכינה אחר הפרדה מן החומר, הנה כל מה שיעדו הדתות המזויפות אחר המות יעדה התורה לנו גם בחיי העולם הזה והנבואה המצויה בינינו תוכיח וזו הדעה תמצא גם כן בתשובת החבר למלך הכוזר בסוף מאמר א' מספרו והחזיק בדעה זו רבינו ניסים בדרש החדש:

הדעה השביעית היא, שכל היעודים הנזכרים בתורה הם לכללות האומה כי העולם נידון אחר רובו ויעוד הגשמים והתבואה והשלום וכיוצא בהם יהיה לכל ישראל כאחד, אבל שכר הנפשי לעולם הבא אינו לכללות האומה אלא כל איש בפני עצמו נידון שם על פי מעשיו, ונרמזו במצות כיבוד אב ואם ושלוח הקן לכל איש מישראל, ודעה זו היא בספר עקרים וברמב"ן פרשת עקב (יא יג) בפסוק בכל לבבכם עיין שם.

בשבעה דרכים אלו ינוסו הדוברות עתק על תורתינו הקדושה, מלבד מה שראינו בעינינו כמה גדלה חובת ה' אל אבותינו אברהם יצחק ויעקב. ואילו היתה הצלחתם בעולם הזה סוף הצלחתם אם כן מה יתרון היה לאברהם על נמרוד הרשע כי זה מלך בכיפה ואברהם היה נע ונד כל הימים מתהלך מאהל אל אהל מגוי אל גוי, וכן יצחק ויעקב לא ידענו מה היה להם מן השכר האמיתי כי אם זה השכר המיועד לזרעם הוא סוף שכרם מה כשרון לבעליו כי אחרי מותם ינחלו זרעם את הארץ והמה יצאו מן העולם ריקם מכל עמלם, ואפילו לישראל נוחלי הארץ מה יתרון להם אפילו בזמן השלוח על כל מלכי הארץ אשר צלחו ומלכו בעולם כמותם ומקצתם יותר מהמה, אין זה כי אם שרב טוב הצפון לצדיקים הוא חלקם ונחלתם של האבות ושל כל תולדותיהם כיוצא בהם כי תורה אחת לכלם:

SECTION TWO - GOLUS AND GEULA

CHAPTER ONE: DEFINITION AND PURPOSE

- i. Definition
- ii. Purpose of Golus
- iii. Golus and Geula

CHAPTER ONE: DEFINITION AND PURPOSE

i - Definition

Golus is not just the exiling of the Jews to the Diaspora, though that is a sure sign that we are in Golus. But we were also in Golus under the Greeks, without any physical exile. The Jewish nation is considered to be in Golus when it is subject to the pervasive values, culture and ideals of the Golus civilization¹.

But it is not just cultural influence which defines Golus. When we are in Golus, we are locked into the same civilization energy as the Golus nation. כשזה קם זה נפל. When we use that energy for Torah and מצוות, there is less energy for the Golus civilization. And when we do not use that civilization energy, we release it for usage by the Golus civilization. This is why Golus Anti-Semitism is so much worse than other forms of Anti-Semitism. For the Golus nation perceives, correctly, that there is a struggle which is either-or. As long as we are thriving as a Jewish nation, we are using up the very energies which the Golus civilization needs to draw on. We are depriving them of their civilization energy. In our relationship with other non-Golus civilizations, there is, to a certain degree, place for both the Jews and the other civilization. Each has its brocha and each has its role. But a Golus-civilization draws its whole strength from the weakness of the Jews.

We will explain why this is so below.

ii - Purpose of Golus

Golus is the consequence of a lowered spiritual level. This causes the Shechinah to go into Golus, i.e. to be revealed in places where it is mixed with טומאה and therefore cannot glow fully². The physical and cultural Golus is an outward expression of this fact. Our lowered spirituality leads to Golus HaShechina which in turn leads to our physical Golus or the ruling, physically and spiritually, of the Golus nation over us. But Golus is not only a

¹ Therefore the Greeks are considered to have exiled us spiritually, in the sense that Hellenistic culture rapidly took root on the very holy Israeli soil where Judaism ought to have been strongest. This is why the Greeks are considered one of the exile nations. The Jews were never in fact physically exiled by the Greeks. The Greeks conquered Israel but let the Jews stay on the land. But the Greeks did, very consciously, impose their Hellenistic culture on the Jews. And what was not done consciously, was done by osmosis and seepage, similar to the way aspects of American culture and language can be found in every corner of the globe today. Greek culture was so powerful, that about half of the Jewish population became Hellenistic, a term which in the Jewish historic literature refers exclusively to Jews who bought into the Greek culture. Thus the Greeks sapped Jewish civilization energy, milking away reservoirs of the best of its youth, creeping insidiously into the head space of anyone not alert enough to fully understand its dynamic.

² רמח"ל, ספר הכללים, כללי פתחי חכמה ודעת, כלל תשיעי: ויש שני מיני גלות, גלות הענפים, שהם הנשמות והמלאכים, וגלות לשורש עצמו, פירוש לשכינה. ... כיון שהיא גולה, הגילוי לא נעשה... אלא במקום ששם מצב הקליפות. ולא כל אורותיה מתגלים שם, רק חלקים מהם... [ו]משם משפיעים לישראל, אך השפעתם חסרה מאד.

consequence; in its abject impurity, it provides the opportunity for tikun. It is both the illness and the medicine. For once the Shechina is in Golus, we have to go there to find the sparks of spirituality, hidden in the midst of the טומאה. We do this by teaching the non-Jews about G-d¹ and spirituality, by making converts, and by using the afflictions of Golus to purify ourselves.

iii - *Golus and Geula*

The Maharal explains that Golus is ultimately an unnatural phenomena, a breach of the natural order of the world². It is not natural for the Jews to be dispersed³ and it is not natural for us to be subject to other nations. And, being unnatural, it is therefore destined to end. Neither the Shechina nor the Jewish people belong in Golus. Golus defies the laws of natural spirituality. Because of this, it has no permanence. Perforce the laws of spiritual nature will prevail to end our exile. Geulah is no mere wish or hope. It is the intrinsic natural forces of history which will drive the world to this resolution⁴. For only that which is natural has continuity⁵.

The reason that Golus is possible to begin with, explains the Maharal, is because the world is composed of both physical/material and spiritual components. These two dimensions, the material and the spiritual, reflect mirror images of each other. The Jews, who chose to attach themselves to core spiritual endeavors, are able to unify all forces. On the other hand, their failure to do so leads to a dissipation of these forces into the fragmented reality of the material. In the material world, things have their own identity, and separate

¹ העמק דבר פרשת לך לך (בראשית יז ו):
והפריתי אותך: שיהיה פרה ורבה על פני כל העולם באופן שיהיה בכח זרע אברהם להשכיל את כל הגוים ועל זה הוסיף עוד
ונתתיך לגוים: שתהיה מלמד דעת לגוים כענין דכתיב בירמיה נביא לגוים נתתיך היינו שינבא גם להם **ומלכים ממך יצאו:** לא חכמים בלבד שיהיו ראויים להחכים אוה"ע אלא גם על ידי כח מושל של מחכים שיהיה בכחם להגיע לידי פעולה זו להשבית אלילים אוה"ע כמו שהיה שלמה המלך ע"ה בזמנו וכמו שיהיה עוד המלך המשיח וכמאמר בלעם ברוה"ק וקרקר כל בני שת וכמו שיבואר במקומו
(ז) והקמותי את בריתי: הבטיחו להשגיח עליו ועל זרעו בהיותו בקרב עמים רבים עד שיגיעו לידי תכלית.
(ח) ונתתיך לך: פירוש עוד שלא יאמר א"א דזה תכלית ישראל לבד להיות נודדים בגוים להחכים, וא"כ אין להם תעודת הישוב בעולם להיות בחיי ממלכה בפ"ע
 ובריש פרשת ויחי כתב בהרחב דבר ז"ל וכן יעקב אבינו שבא למצרים שהיה עיקר הישוב שם, נתגדל בזה שמן יתברך כשראו השגחתו על יעקב זרעו

² מהר"ל, נצח ישראל פ"א: הגלות הוא שינוי ויציאה מן הסדר

³ מהר"ל, נצח ישראל פ"א: מהר"ל, נצח ישראל פ"א: הפיזור אינו דבר טבעי

⁴ מהר"ל, נצח ישראל פ"א: הגלות בעצמו הוא ראייה והוכחה ברורה על הגאולה ... וכל הדברים אשר הם יוצאים ממקום הטבעי והם חוץ למקומם, אין להם עמידה במקום הבלתי טבעי להם רק הם חוזרים למקום הטבעי [שין עומדים בתמידות רק הדברים הטבעיים], כי אם היו נשארים במרומם הבלתי טבעי להם, היה נעשה הבלתי טבעי טבעי.

⁵ מהר"ל, נצח ישראל פ"א: שאים עומד בתמידות רק דברים טבעיים

themselves into different directions. The four Golus nations represent this reality¹. In practice, fragmentation, division and even divisiveness of some sort, even amongst the Jewish people, is the natural state of this world². Only in the Messianic era, when there is a true revelation of G-d's Oneness, is this fragmentation fully resolved.

¹מהר"ל, נצח ישראל, פ' כא: ומ"מ אי אפשר שלא יהיה העולם הזה בו מדרישה בקדושה מה ... כי העולם הזה בא מן הש"י ומפני זה העולם אשר הוא בעל גשם יש בו בחינה נבדלת בלתי גשמי, ובחינה זאת היא מצד הפועל שהוא נבדל מן הגשמי, ויש בעוה"ז ג"כ בחינה גשמית וזה מצד הנברא עצמו שהוא גשמי. וכנגד זה עמדו שתי בחינות מחולקות: א-עו"ג שהם נוטים אל הגשמי וזהו בחינה אחת, ב-האומה הישראלית האומה הקדושה כנגד הבחינה השנית

² מהר"ל, נצח ישראל, פ' לג: כבר התבאר לך כי העולם הזה אין ראוי שיהיה העולם אחד עד זמן המלך המשיח ... ומפני כך ישראל אומה יחידה קודם ביאת המשיח היתה מחולקת לשתיים, שבט יהודה ועשרה שבטים. וגו' עיין שם פ' לד באריכות וכן כתב השפת אמת ריש פרשת קרח שהמחלוקת היא המצב הטבעי של עולם הזה

CHAPTER TWO: THE FOUR GALUYOS

- i. Golus Anti-Semitism
- ii. 4 exiles
- iii. The Jewish Ten in the Heh – the opposite of the Daled
- iv. The 4th exile

CHAPTER TWO: THE FOUR GALUYOS

i - Golus Anti-Semitism

The very existence of anti-Semitism cannot be explained by sociological explanations.

רש"י - בראשית לג: ד:
אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו:

Anti-Semitism is rooted in a real recognition by the Gentiles of who the Jews are. In their characteristic brevity the sages pointed this out by a play on words. סיני-Sinai, when we became who we are, sounds the same as שנאה-hatred, i.e. anti-Semitism. This is because, at the very moment when we received the Torah, our distinct moral and spiritual task contrasted us forever from the nations of the world.

For example, the Nazi's hatred and fear of Jews was totally unjustified in terms of material and political power. "It was a metaphysical fear of the true mystery of G-d's ...presence in history as revealed in the continued survival of Israel. ...The hiding G-d of history was a repudiation of everything Nazi Germany stood for." (Eliezer Berkowitz, *The Hiding G-d of History*). So too the Communists were much more anti-Jewish than anti-Christian¹.

And on Christian anti-Semitism: "How did the Christians historically explain the miraculous survival of the Jew. Only two possibilities - or G-d's chosen people - which they couldn't accept, or the work of the devil, which they proposed. A perverse recognition of Jewish uniqueness." (Eliezer Berkowitz, *The Hiding G-d of History*) The normal rules of history and sociology are not sufficient to explain this phenomenon. Only by understanding the Choseness of the Jewish people and how that interfaces with the nations of the world can we come to any understanding of this most harrowing and perplexing issue.

Here we must distinguish between the true anti-Semite as opposed to the person who merely hates the Jew because he is different. The latter, if he is white and male for example, will also hate blacks, women and all others who are different to him. The real anti-Semite, by contrast, understands who the Jew is, that he is chosen, and that his strength lies in his connection with G-d through the Torah. Hitler certainly understood this²; so did Haman, Amalek and all those who pursued final solutions.

Our Sages tell us that our biggest problems come from the exile (Golus) civilizations. As we explained above, an exile civilization is one which is locked into the same civilization energy as the Jew so that, כשזה קם זה נפל, when this one rises, this one falls³. When we the

¹ Even though their official policy was not to be Anti-Semitic at all.

² Nazi's hatred and fear of Jews: Totally unjustified in terms of material and political power. "It was a metaphysical fear of the true mystery of G-d's ...presence in history as revealed in the continued survival of Israel. ...The hiding G-d of history was a repudiation of everything Nazi Germany stood for." (Eliezer Berkowitz, *The Hiding G-d of History*)

³ In his book, "Civilization", Kenneth Clark defines an active civilization as one that seems to produce a high level of energy, civilization energy, as I like to call it. Each civilization has its

Jews keep Torah and מצוות, we use up the available civilization energy and the exile nation finds its energies sapped. When we do not keep the Torah, however, we release these energies for the exile nation, and it is then able flourish at our expense.

The Maharal (מהר"ל נצח ישראל פי"ד) explains that there is no such thing as a mediocre energy level for the Jews. Either, through our spiritual mastery, we are in the drivers seat, controlling global resources, or down into the abyss we go, ruled and controlled by others¹. This has to do with the Jewish nation's great potential; when it goes unfulfilled, it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations. But this very subjugation is a sign of their potential greatness. The Maharal writes that, when it goes unfulfilled, it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations.

The Gemorrah in Kesuvos reports that the great Rabbi Yochanan ben Zakai once saw a maiden collecting barley from amidst the animal dung of the Arabs. Upon further esquire he discovered that she was from one of the most prestigious, wealthy families of Jerusalem, now reduced to total poverty. Upon learning this he exclaimed, "Happy are you, oh Israel. At the time that you do the will of G-d, no nation is able to rule you; yet when you disobey His will, you are handed over to the animals of the Gentiles²."

Here we learn of real anti-Semitism. The anti-Semite who runs down the street and yells, "You dirty Jew" is not the problem of the Jews. The anti-Semite who understands what

own energy system which inevitably seems to run out. Civilizations seem to peek at a certain point and then go into decline. As Mark Twain would have it:

"The Egyptian, the Babylonian, and the Persian rose, filled the planet with sound and splendor, then faded to dream-stuff and passed away; the Greek and Roman followed; and made a vast noise, and they are gone; other people have sprung up and held their torch high for a time, but it burned out, and they sit in twilight now, or have vanished."

Sometimes however, a nation seems to draw on the same civilization energy as the Jews. They seem to be locked into the same energy system. This causes huge conflict, for there is then not enough civilization energy to go around. If the Jews express themselves, and develop their Torah civilization, the twin nation will find itself on the wane, their very existence at stake. Should the Jews weaken, and the twinned civilization take up the slack, the Jews will feel themselves totally dominated by this alternate civilization.

¹ מהר"ל נצח ישראל פי"ד:

...שאיין לישראל שום מדריגה בינונית, או שהם מושלים על הכל או שהכל מושלים עליהם... (אצל האדם כתיב ג"כ) בדגת הים וכו' לא זכה נעשה ירוד בפניהם

In this respect, we are the inheritors of Adam, the first man. Of him it was said in בראשית: וירדו בדגת הים וגו' that he would rule over the fish of the sea. But the Hebrew word for "rule" is ambiguous; it can also mean to descend. In fact ruling and descending are simply opposite poles of the same idea or force. Should he merit, man rules; should he not, down he goes.

² כתובות 10 :

מעשה ברבן יוחנן בן זכאי ... ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתם של ערבים... ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום אז מוסרין ביד ... בהמתן של אומה שפלה עיין במהר"ל חידושי אגדות שם (ח"א דף קנ"ג)

the Jew and his civilization is all about, and that he, the Gentile is in fundamental competition with the Jew for limited spiritual resources, he is the one to be feared.

The Nazi's hatred and fear of Jews was totally unjustified in terms of material and political power. Haman, the evil advisor to the king in the Purim story of Esther certainly understood what the Jews were all about. All of these intuited or consciously knew that the destruction of Judaism was an essential prerequisite to the full expression of their Machiavellian dreams.

Real anti-Semitism, then is rooted in a real recognition of who the Jews are.

ii - *Four exiles*

Historically, we have suffered five exiles: The Egyptian, the Babylonian, the Persian, the Greek and the Roman. The Egyptian exile was the paradigm exile, just as the Egyptian redemption is the paradigm redemption of the geula we will undergo when we go into the messianic era at the end of history¹, as we now know it. This leaves four exiles².

Yaakov Avinu dreamt about these four exiles³ and Daniel prophesized about them, as we will discuss later.

Why four? Four represents all directions (N, S, E & W) and reflects the maximum atomization of reality away from the unifying force of spirituality⁴. Just as each direction is unique, so each one of the Golus nations has its unique qualities⁵.

There are other civilizations as well. The two most notable left out of this configuration are the nations of the east and their powerful religions of Buddhism, Shintoism, Taoism, Confucianism and Hinduism. And there is the civilization of Islam. But these are not considered Golus nations. For they are not mirror images of Jewish spirituality. They have their own blessing and are not locked into the history of the Jewish people as the 4 exiles are. The nations of the East, בני קטורה, received their blessing from the Avraham Avinu.

¹ רמח"ל, מאמר הגאולה, ח"א: וצריך שתדע, כי גאולת מצרים והגאולה העתידה שוות הן בדברים הרבה, רק שהעתידה עוד תגדיל יותר

² כתב השם משמואל ששאר הגלויות כולן באים להשלים את החסרון של גלות מצרים שלא היו כל ארבע מאות שנה במצרים והיו צריכים להשתעבד מאה שנה נגד כל גלות, ואלמלי היו שם כל ת שנים לא היו צריכין עוד להשתעבד (הגדה של פסח. ד"ה ואחר כן יצאו ברכוש גדול וד"ה שבכל דור ודור) וכתב שההשלמה שחסרה מגלות מצרים היא מירוק הנפש ולכן אנחנו נדים ונעים בין האומות אפילו בלא שעבוד ולפי זה תובן אריכות הגלות הזאת אף שהוא רק להשלים זמן קץ שנה, ועתה כבר עברו עלינו עשר פעמים ככה, מ"מ אינה דומה מהותנו עתה שיש לנו תורה וכבר היה לנו מקדש וראינו אותות ומופתים למהותנו אז במצרים שלא היתה להם רק מסורת אבות. ודווקא היו צריכים להשתעבד במצרים שהם הפכים לישראל שאם היתה הגלות בין אומה מן האמות שאיננה היפך לישראל לגמרי עדיין היתה נחשבת מציאות ישראל מציאות, והיו הכחות החיצונים עומדים עליהם לכלותם.

³ פרקי ר' אליעזר פ' לה: והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו והראה לו הקב"ה ד' מלכויות

⁴ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: ומפני כי העולם הזה הוא גשמי, והגשם יש לו רחקים, והרחקים הם ד שהם רחוקים מחולקים והם ד' רוחות העולם, ... ומפני שיש בכל שטח אמצעי, והוא מסולק מכל ד' צדדין, לכן כנגד זה הוא המלכות הקדושה הוא מלכות ישראל

⁵ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: ואלו ד' רחקים הם מחולקים כל אחד לעצמו ואין זה כמו זה, כנגדם יש ד' מלכויות מחולקים שאין זה כמו זה

Yishmael was directly blessed by G-d himself. However, numerous commentators have stated that in the Messianic Era Yishmael will join Edom in a grand, anti-Semitic coalition¹. Rav Hutner dates the beginning of this coalition to the visit of the Grand Mufti of Jerusalem, Haj Hamin El Hussein to Hitler during the 2nd World War soon after which Hitler announced his genocide plan.

iii - *The Jewish Ten in the Heh – the opposite of the Daled*

Four always represents the maximum deviation from the ideal. Spirituality, on the other hand, is a unifying force, for it leads everything back to the One Creator. The force of spirituality in this world is represented by the ך in the ה, which is the letter for this world. The ך is ten, which is a unity of one. It is the oneness that comes after the pluralities of two to nine, combining them into a new unity². (The holiness of the number seven lies in the fact that they are half way between four and ten³.)

The Jews represent the force of unity in this world – the core spirituality of the ך which can draw the ט into it. However, when we do not use our spiritual energies, they dissipate and scatter. Fourness reigns. The Messianic Era represents the time when our ך force will be a unifying factor in the world⁴.

The Genesis story clearly states that language, G-d's utterances in fact, were the vehicles through which His creative forces passed on their way to tangible reality⁵.

The Heh (ה) and the Yud (י) stand out as encapsulating the entire reality of this world and of the world to come respectively⁶. The Yud (י), the symbol for the world to come, is

¹ הרמב"ן בספר הגאולה, האברבנל בהקדמתו לספר דניאל הנקרא אילת השחר, המשך חכמה, רב יצחק הוטנר ז"ל ויבדל לחיים הרב משה שפירא שליט"א

² מהר"ל, דרך חיים: מספר עשרה שהוא מורה על מדריגה העליונה הנבדלת

³ מהר"ל, דרך חיים: וכן מספר שבעה ... הוא מורה על שהעולם מקבל מן עולם אמצעי שכל עניניו שבעה, שהרי אמרו ז"ל (חגיגה יב ב) שבעה רקיעים הם ... כי מספר שבעה הוא אמצעי בין עשרה ובין ד' ע"ש עוד

⁴ מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: לימות המשיח יתאחד הריבוי, אשר הוא בעוה"ז ע"י משיח.

⁵ Avraham Avinu wrote a whole Kabbalistic work, ספר היצירה, (the Book of Formation,) detailing the mechanics of this mysterious tool. Somewhere between G-d's creative will and the world we see is the word - "And G-d said". The Hebrew word is therefore not just a symbol for a thing. It is that thing at a higher level. If we were to spiritualize an object into pure energy, at some level we would get the Hebrew word. For now, all we need to know is that the letters of the Hebrew alphabet, and the words they form, in some way mirror the physical reality of the universe.

⁶ which Chazal (Menachos כט:) translate: Using the name ג-י, G-d is the rock of the worlds – i.e. of this world and of the next. From another Pasuk, we learn that it is the ה which is used for the creation of this world:

בראשית ב - ד: אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ד' אלוקים את השמים והארץ – ודרשו חז"ל במנחות כט: בה"י (היינו באות ה' של שמו של הקב"ה) בראם

So perforce it is the "י" which must have been used to create the world. (See the Gemorrah and the Meharsha there. See also the Sifsei Chaim, Moadim Aleph, the bottom of pg. 30)

ultimately conceived of as an infinite point in space, drawn out only so that it will be visible to the eye. Numerically it is the tenth letter of the Hebrew alphabet. Ten is a new unit of one - the first point at which the fragmentation of reality (which starts with the number two) is reunified into a new and higher unit. This is the source of the next world; the resolution of all our separate existences into a higher unit of combination, peace and wholeness.

The Heh (ה) is combined of two letters. The larger part of the heh is really a dalet (ד), while the smaller part is actually a yud (י). The Yud, remember, is the symbol for the next world. So it seems that something of the next world is already present in this world.

The dalet is the numerical value of four. (It is the fourth letter of the alphabet.) This is the ultimate unit of fragmentation, and is always used in the Torah to express maximum diversity¹. Thus, for example, when the river in the Garden of Eden leaves the Garden into a lower plain of the earth, it splits into four rivers. We are also told that there are four animals that have only one of the two kosher symbols, they either chew the cud (three of the four) or they have a split hoof (the pig) but do not have both. Of course there are plenty of other animals which have both symbols of impurity, but these four begin all the directions in which deviation from purity can go.

The physical shape of the dalet reinforces this idea. The dalet (ד) is made up of two vavs (ו) which amounts to two straight lines going in all four directions of the earth, so to speak. (Ultimately, all the letters of the alphabet can be broken up into Yuds and Vavs.)

This ultimate unit of fragmentation, the number four, first gets expressed in the second verse of the Torah. The first two verses read as follows:

א-בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ
ב-והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום...

b-The earth was without form and empty, with darkness on the face of the depths ... (Trans.- The Living Torah - Rabbi A. Kaplan)

The second verse is the result of the first verse. The consequences of G-d's creating a heaven and an earth were that the earth was without form and empty, with darkness on the face of the depths.

The sages point out that here too four things are mentioned. There is תהו, formlessness; there is בהו, emptiness or tangledness; there is darkness (חשך) and finally there is the תהום, the depth or the turmoil.

Moreover, the Sages tell us that each one of these words reflects one of the exiles:

תהו	=	גלות בבל
בהו	=	גלות פרס
חשך	=	גלות יוון
תהום	=	גלות אדום

This is surprising. For how these words appear before any human was created. However, the verse is telling that the very reality of the creation of the world leads to a fragmentation of reality to the highest degree conceivable. This is reflected in a unit of four. Each one of the four words describes a reality of highly entropic, disordered or unformed

¹מהר"ל, דרך חיים על אבות פ"ה מש' טו (דף רנד ד"ה והנה עד דף רנו סוף הקטע הראשון: מספר ארבעה מורה על עולם התחתון ... כי מספר ד אין בו רק פירוד ולא אחדות כלל

matter: formlessness and tangledness, darkness and turmoil. (The darkness here is not simply the lack of light, for light had yet to be created. It is in some sense an independent creation, not just a negative reality. More accurately, it is an intrinsic result of the creation of the world in the first place.)

Prior to the creation of the world there was only G-d: He was total reality. To create the world G-d had to make the space inside of Himself, so to speak, to allow for the existence of "an other". From then on some multiplicity was to be expressed. True, we are all ultimately a part of that higher reality. But as long as we live on this earth, Jewish law demands that we relate to ourselves as having some sort of independent identity, and that we relate to other parts of this human and non-human universe in a multiple of different ways. We pray to G-d and we say I and You, we do certain commandments like putting on Tefilin which we can only do to ourselves; and others like charity which we can only do to others. We are required to relate to different objects of the physical world in different ways: this one is a bread crumb forbidden on Passover, this one is a synagogue with laws of sanctity. Blur this distinction and psychological as well as spiritual health is immediately threatened.

We might summarize this aspect of the first two verses of creation by saying that in the beginning G-d created something other than Himself. As a result of this there was a multiplicity of realities, dependent on G-d for their existence, but appearing superficially as a fragmented reality. This was expressed by all four, primary directions.

It has therefore always been a Judaic expectation that the basic number of forces in this world is four, just as science holds today. (On these grounds, Judaism would reject the idea of the hidden fifth force, and, if found, would be confident that one of the forces is simply a reflection of one of the others.)

What also emerges is that if we take the four forces of the second verse and we take them back up to the first verse, at the beginning of creation, they unite back into the original creative force of the Almighty. In other words it has always been a Judaic expectation that if you go back in time close enough to the beginning of creation, the four forces become one. All of this is exactly what science has found¹. But it is important to note that science has only found this in a period which Judaism calls "the footsteps of Messiah, the immediate pre-

¹ There are four fundamental forces in the world which account for all of physical reality:

Gravity

Electromagnetism

The Strong Force which holds atoms together

The Weak Force - the main expression of which is radiation

For the last 40 or so years, scientists have been trying to combine these four forces into one. This is the force which they believe existed at the beginning of the Big Bang (and which could exist at very, very high temperatures today) and from which the four forces emerged as the universe cooled off. This is considered the biggest challenge in physics today.

In the early 1970's the electromagnetic force was combined with the weak force to create what is known as the electroweak force. Then, in 1973 the electroweak force was combined with the strong force to create what was known as the Grand Unified Force or Grand Unified Theory (GUT). What remains now is to combine the fourth force gravity, the force with the other three forces. This is more difficult because gravity operates at a macro level, with the other three forces which operate at a micro level.

Messianic era". What we are alluding to is not just what science has found (a confirmation of Judaism), but when science has found this. This too was a part of the Judaic expectation .¹

¹ The saga of the dalet and the yud continues within the human being itself. The Sages tell us that the human being is a microcosm of the world, the little world (olam hakatan) parallel to the big world beyond the body (עולם הגדול). The epi-center of this world is that mystery of life, the soul. Take away the soul and there is nothing but rotting flesh. The soul is compared by the Sages to G-d, Himself. It is for the little world what G-d is to the big world. (Of course, ultimately, G-d sustains the soul as well.)

The soul is the yud of the body. We have desires, we have relationships, we believe in things - what do any of these things have to do with each other. How do they all relate to the one me. The soul is the web which weaves all of the fragmented "me"s into one coherent person. I am the same me as last year, and I am the same me on vacation and at work. Alienation from the self is none other than insensitivity to the soul. Unless all is brought into the epicenter, I am many mes. And when I look at myself, I find one me looking at another me.

Sometimes alienation comes from a dalet let loose. On Sunday I sleep late and read the papers, on Monday I go to work; Tuesday is the dentist and dinner out with the Jones's. I am in such a trance of action that I do not trace the many "me"s back to the yud center. I become superficial and cut off. Some of my superficiality is skin deep, I watch TV, eat hamburgers and suntan; but some of it may be quite deep. I may read profound philosophy, have meaningful relationships, be caring and alert to my wife and children. These are certainly more significant than playing monopoly. But if they are not connected to the central me they will remain detached, floating bits of non-me - all part of the syndrome.

In fact the human being can be seen as rather a set of concentric circles. Each circle inwards is deeper, more spiritual than the previous circle. But what sustains all these circles is a line of life-sustaining energy from the soul outwards. This is the extended yud. As we have stated before, in essence the yud is a point, it occupies no space. But we write the yud as a line, because we live in a world where we can only relate to things in relation to space time correlates. So the line-yud stretches out, translating soul energy into moral rectitude, determination, getting dressed. This is why Judaism regards every act as potentially holy - trace it back to its roots and you get right back into the soul.

Sometimes a person is able to trace their yud-line quite far in, but they stop short of the soul. This is the world of the psychopath. the psychopath is acutely alert to the nuances of human speech and body language. He has a deep sense of the depth and often the beauty of the world around him. I once sat with someone who had just had a psychopathic breakdown in a dull and locked psychiatric ward - with madness all around us and I was entertained to one of the most prosaic, aesthetic flow of insights that I have ever had. The problem with the psychopath is that the yud-line never reaches its source. A creative genius may emerge from all of this, indeed Van Gogh proved that this does happen, but profound alienation remains. The psychopath fails to grasp the ultimate significance of things often with the most disastrous of consequences.

Some gifted people are quite in touch with their yud line. For them everything is of cosmic significance. It is tempting to treat these people as a little weird - mildly psychotic if you like. And indeed, sometimes it takes a psychotic leap to get over to the next, innermost circle -the soul-center housing the point of the yud. Often such people do have profound challenges - addictions, intense feelings of claustrophobia, huge problems of moral boundaries. The very ability to see spirituality everywhere makes moral borders fuzzy. These yud-extendors are right - everything is indeed spiritually sustained - the bad and the good. And there lies the problem.

For Judaism also believes in yud-extension. But it comes with a manual, the Torah, that will keep us on negative spirituality and allow us through when we get it right. The fact that something has spiritual power was never in and of itself any indication of its ethical and

Now we can answer our original question, i.e. how the sages saw in the four crucial words of the second verse of the Torah the idea of the four exiles. How could the sages see in a verse which preceded the creation of Man a human, historical reality.

The key here is the four idea, the understanding that the creation of the world created a new situation of fragmented reality. (The number four represents the maximum expression of that potential for fragmentation - a fragmentation in all directions of reality, so to speak.) We showed that this was an inevitable consequence of the creation to begin with. This atomization of existence is not accidental, but was an inherent consequence of the creation act itself, whereby G-d creates realities which, though dependent on Him, have their own identities.

In the old Newtonian way of seeing things we might have said that each object exists in time and space. No two objects can exist in the same space at the same time. They can exist in the same time in different spaces or in the same space in different times, but were they to exist in the same time in the same space, their identities would be completely fused. (Although we know this way of looking at things not to reflect quantum realities, it is still the way the we as humans perceive the world and therefore serves as a good analogy for what we are saying.)

Here the Sages provide us with a new and powerful insight. The four idea of fragmentation, they tell us, will express itself at every level of reality. At a level of forces we will find four such forces; at a primitive, Greek level of categorizing matter, we will find four basic elements of matter (air, earth, fire and water) and at a level of history we will find four forces of exile.

The exiles were predictably four in number, because there are certain laws of human history just as there are certain laws of nature. Historians have always searched for such laws, and there have been great debates on issues such as whether history is cyclical or linear. The historical law of exiles need not have been inevitable in its expression. There are numerous historical scenarios which would have avoided the actualization of this idea. But the law itself existed from the moment the world came into being.

Why should these forces of exile operate specifically on the Jews? Put differently, why is the expression of these forces specifically an expression of anti-Semitism? Because the Jews represent that force in the world which is capable of combining those four forces into one force. In other words, the one force of the Jews can translate itself into the four forces of the exile just as the original one force that existed at the time of the big bang translated itself into the forces of electromagnetism, the strong and weak forces and gravity at a later stage. The expression of the four exiles, in other words, is really the disintegration of Jewish civilization energy into separate components. When Jews are doing the will of the

spiritual correctness. Evil is just as spiritually sustained as the good. The yud-line speaks to all, or it speaks to none. Evil cannot simply invent its own source of energy. But nor does it go right back to the yud source either. Evil takes the end of the yud -line, goes in a few circles, and puts up its flag claiming a new independent territory. Great evil always comes with great thoughts, with vision, ideology and drive.

When I first studied Marxism, I was fascinated by its great depth and sophistication. I then did a more advanced course on Marxism and found that it was much deeper than I had ever imagined. I studied further and realized that I hadn't understood the whole thing to begin with. It was clear to me why so many of my professors were hugely attracted to leftist ideology. They had mistaken depth for truth, theoretical consistency with spiritual perfection; ideological vision with ethical rectification. Theirs was the truncated yud.

Almighty, they harness all that is in the universe into one reality. Anti-Semitism is automatically weakened because the civilization energy of the anti-Semite is fully absorbed by the Jews. When Jews are not Torah observant, they fail to actualize their energy potential. This is then dissipated and available for use elsewhere. The alternate expression of this energy in turn imposes itself on the Jews. We become subject to the cultural and physical dominance of the exile nation just as surely as we are all subject to the force of gravity after the big bang.

The number four was the unit of fragmentation and that this number was intrinsic to the creation of the world. This number already appears in the second verse of the Torah, immediately after the first verse talks about the creation of the original world.

Those four things represent the four primary exiles which the Jews were to undergo. The sages are very specific, they attach a particular word to each one of these exiles (תהו represents the Babylonian exile, for example), and yet the obvious must be put on the table. We are talking about the first day of creation here; man and mankind was a creation of the sixth day. How was there even the theoretical possibility of exile before man was yet on this earth?

iv - The 4th exile

The fourth and final exile is quantitatively and qualitatively different from the other Galuyos. Quantitatively, it has no clear time to end, though there is an outer limit to how long it can continue¹. Qualitatively, it is much more powerful than any other Golus. This stands to reason; for it is the last ברור הטומאה before משיח comes. It is therefore as powerful as all the other exiles combined if not more, incorporating all their strengths². As such it is the deepest, most sophisticated alternative to Judaism which has ever existed. It appears to come so close to affirming G-d as the Creator and Guider of all things, as the source of all our values and morality – but just then cuts off the final link to declare all this to be a function of man. **Science/secular humanism/universal rights.**

There is indeed something quite spiritual about this exile civilization³, for it is unwittingly a preparation for the Messianic era⁴.

So powerful and (anti-)spiritual is this exile, that there can be no human resolution to its rule. Only through G-d Himself will this final exile be ended, and the Messianic era brought in¹.

¹ פרקי ר' אליעזר פ' לה: והנה מלאכי אלוקים עולים וירדים בו והראה לו הקב"ה ד' מלכויות ... הראה לו שר מלכות עולה ואינו יורד

² ויקרא רבה (שמיני פ' יג) דניאל ראה שלושתן בלילה אחת ולזאת בלילה אחת ולמה? ר' יוחנן אמר ששקולה כנגד שלושתן ור"ל אמר יתירא. וכתב המהר"ל, נצח ישראל, פ' יח שיש בכל לילה (שהגלות דומה ללילה) ג משמרות כנגד הגוף, הנפש והשכל שזה כנגד כל האדם ויש לאדם בחינה רביעית מצד כלל האדם ולכן עברנו ד' גלויות כנגד כל האדם, בבל כנגד הגוף, פרס כנגד הנפש ויון כנגד השכל (עיי' שם שמסביר איך כל גלות שייכת לתכונה מסוימת שמטאים למשמרת מסוימת בלילה). וא"כ גלות אדום כנגד כל הבחינות ביחד שהיא כלל האדם.

³ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: יש במלכות הזאת שמקבלים שפע עליון

⁴ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יח: ומה שנמצא זה למלכות רביעית בעוה"ז, אינו רק הכנה שיהיו ישראל יורשים הכל לעתיד

Europe, and its Western inheritors, was the fourth and final exile, the exile of Edom or Esau. It was here that the final competition for civilization energy between the Jews and the nations of the world was to take place. The difference between this clash and previous clashes lies in the ambitions of Western civilization. Western man is committed to providing a total paradigm and complete explanation for all aspects of reality. The Babylonians, the Persians and the Greeks all had their areas of greatness. They wanted to rule, they were materially acquisitive or, in the case of the Greeks, they wanted to dictate philosophical and intellectual pursuits. In the areas through which they defined their own greatness, they would not broach the cultural challenge provided by the Jews. Should the Jews decide to subjugate themselves to the exile-civilization in these areas, that civilization was perfectly happy to let the Jews be to do their own thing in other areas. The very concept of a total mastery of reality did not occur to them.

Not so the Romans and those that came after them. One reason that the church became an impediment to the development of science throughout the Dark Ages is just because they claimed to control scientific reality along with everything else. Science was not allowed to challenge them because all true knowledge of science was already a part of Christian doctrine, or so they thought. Indeed, Western repositories of knowledge lay with the monks and other clergy who alone were able to read and had access to libraries.

In our post-Renaissance day, it is easily seen that Western claims to expertise include economics, sociology, psychology, biology, architecture, physics, philosophy and any other sub-category of knowledge conceivable. Even the counter-cultural (politically correct) move to pluralism, rampant on many campuses in the States today, is rooted in the idea that the West is capable of studying, indeed representing all cultures within a small square mile of its college buildings.

In the second verse of the Torah where there appear the four words relating to the four exiles as we previously explained, the word relating to the fourth exile is תהום, the depths. ("And there was darkness on the face of the depths.") This word, תהום, means a type of open-ended depth or abyss the bottom of which cannot clearly be seen. This means that we cannot clearly see when this exile will end. All the other exiles had a clearly defined and relatively short time span. Soon they lost their momentum and joined the ash heaps of history. Yet this exile seems always to renew itself - it takes on national, religious, cultural, ideological and even scientific forms of expression. But the underlying continuity is there.

As Jews we know this all too well. In this exile we have been to hell and back many times over. Our own civilization energy has been seriously sapped and our attempts at easy resolution, so trustworthy in previous exiles, continues to fail us.

Although, the Americans have taken over the mantle of Western leadership, until World War II, the Germans were clearly in the saddle. The German genocide represents the most obvious expression of the clear and total clash of two civilizations, Jewish and German, at a time when there was every reason to believe that they were getting closer. Ironically, it was just this closeness which brought them into such conflict. In the end Aryanism wanted to replace the Jews as the Chosen nation of the world, the beacon of light from which ultimately everyone was to benefit. This claim was made all the more credible by the great progress the Germans had made in every field, cultural and scientific. German chosenness was ultimately

¹ מהר"ל, נצח ישראל, פ' יז: שאר המלכויות נתן להם הש"י ירידה מצד עולם הזה, ולפיכך יעקוב שהיה באותו זמן בעוה"ז ראה הירידה שלהם. אבל מלכות הרביעית ירידתה מן העולם העליון, והש"י בעצמו מוריד אותה כדכתיב (עובדיה) אם תגביה כנשר וגו' משם אורידך ואין ירידתה מצד עולם הזה כלל ... ולכך לא ראה יעקוב שהוא בעוה"ז ירידת המלכות

going to compete with G-d, Himself; it would show that G-d and the Jews is less than Aryan godism on its own. The German bet that that was all or nothing. If they were wrong there was no place at all for the Aryan idea. It was not simply a question of being victors or defeated in a war.

The fact that the Germans found themselves so down and out post World War I, the great depression of the thirties, the political realities of the German parties - all these factor had their place. But as Daniel Jonah Goldhagen shows in his "Hitler's Willing Executioners" the Holocaust was a result of a long-standing and ever growing anti-Semitism that existed among the German population. It was the "ordinary" German, not just the SS officer who was animated by the anti Semitism that was the driving force and near success of the genocide idea.

The idea of the Jewish and Western civilization competing for the same civilization energy is expressed somewhat mysteriously by Chazal as הלכה בידוע שעשו שונא את יעקב. The word halacha, used as an expression for definitive Jewish law, surely is out of place here. It is certainly unprecedented as a usage in this way. Rather the word means that this is an intrinsic reality. In other words even if Esau does not consciously show or even feel hatred toward Jacob, there is a deeper underlying tension. It is a definitive reality defined by a deeper spiritual realm known as halacha. Just as surely as Jewish law (halacha) which is a spiritual reality ultimately dictates the realities of the physical realm as well, so this particular spiritual reality, can be discerned in the world around us.

In the Bible book of Daniel, Daniel has a dream in which he sees four animals. These four beasts are understood by Daniel to refer to the four exile civilizations. The description of that dream is as follows (Daniel chap 7):

"In the first year of Belshazar, King of Babylon, Daniel dreamt a vision and had visions of his head as he lay on his bed: then he wrote down the dream. Daniel spoke and said, I saw in my vision by night, and behold the four Winds of the heaven stirred up from the seas, diverse from one another. The first [representing Babylon] was like a lion, and had eagle's wings: I beheld till its wings were plucked off, and it was lifted up from the earth, and made to stand off its two feet like a man, and a man's heart was given to it. And behold, another beast [representing Persia], a second one, like a bear, and it raised up itself on one side, and it had three ribs in its mouth between its teeth: and thus was said to it, Arise devour much flesh. After this I beheld, and lo another [representing Greece], like a leopard, which had upon the back of it four wings of a bird; the beast had also four heads; and dominion was given to it."

All this Daniel sees in one coherent vision, one after the other. But here Daniel seems to break off, repeating the fact that he saw visions of the night, before going onto the fourth animal. This seems to imply that the fourth animal was different from the other three, far more powerful and threatening, as indeed the description implies. Daniel continues:

"And this I saw in the night visions, and behold a fourth beast (the final Roman-Edomite exile/civilization), dreadful and terrible, and strong exceedingly; and it had great iron teeth; it devoured and broke in pieces, and stamped the residue with its feet:"

This civilization, unlike previous ones would broach no competition - it's desire for control over a total reality made it hugely destructive. There is ultimately a thin line between total reality and total destructiveness.

"It was different from all the beasts that went before it; and it had ten horns. I considered the horns, and behold, another little horn appeared amongst them, before which there of the first horns were plucked up by the roots:" Some understand the horns to represent nations or civilizations. This new Roman civilization overcame three previous civilizations.

"And behold in this horn were eyes like the eyes of man, and a mouth speaking great things."

Certainly, the Greeks spoke great wisdom as well. However, this "horn" appeared to be more comprehensive in its wisdom. Each one of the previous three animals represented one particular human faculty; none of them are depicted as having speech. The fourth beast is a speaking beast. The Maharal explains speech as the point at which an abstract, spiritual/intellectual idea gets translated into physical sound through physical mechanisms of mouth, pallet, tongue, larynx, etc. This ability to combine the spiritual with the physical is a uniquely human faculty. By describing this fourth beast as a uniquely speaking beast, the fourth exile-civilization is shown to have the capacity to get right down close to the essence of the human condition. (Ner Mitzvah)

The rabbis of the midrash actually understand that this fourth beast was not only seen in a separate vision, but was seen on a separate night as well. Rabbi Yochanan stated that this was because it was equivalent to all the other exile civilizations combined; Reish Lakish stated that it was in fact bigger and more powerful than the other civilizations combined.

The beauty of Daniel's prophetic imagery demands completion: "As I looked, thrones were placed, and an old man sat, wearing a garment as white as snow, and with on his head like pure wool: his throne was fiery flames; with wheels of burning fire; A fiery stream came out in front of him: thousands upon thousands of servants served him; tens of thousands stood before him: they sat in judgment and books were opened. I looked then because of the sound of the great horn which spoke:"

This fourth exile-civilization had sub-cycles of the previous three civilizations within it. It underwent a Babylonian stage, a Persian stage and finally, the stage which we are currently experiencing, the Greek stage of this Roman-Edomite exile. (See Rav Yitzchak Hutner.) This means that our current stage is one in which the most intellectual expressions of this cycle would take place.

In fact the Maharal (Netzach Yisrael, chap 18) tells us that this civilization receives a Shefa Elokis - a G-dly bestowal of heavenly blessing. This is an astonishing statement about a civilization that has been the greatest challenge to Judaism since the giving of the Torah at Sinai. True, the Maharal explains that this blessing is to facilitate the unwitting development of the resources of the world to prepare it for the Messianic era. Similarly, Maimonides states that the reason that G-d facilitated the expression of a Jesus and a Mohammed was to introduce the Messiah idea into the nations of the world, the better to ensure a speedy acceptance of the Messiah when he will in fact arrive. (Hilchos Melachim, Chap 10 in the uncensored versions.)

מהר"ל נצח ישראל פי"ד:
 ...שאינן לישראל שום מדריגה בינונית, או שהם מושלים על הכל או שהכל מושלים עליהם... (אצל האדם
 כתיב ג"כ) בדגת הים וכו' לא זכה נעשה ירוד בפניהם

The מהר"ל: This has to do with the Jewish nation's great potential; when it goes unfulfilled, it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations. But this very subjugation is a sign of their potential greatness. Therefore the very existence of anti-Semitism cannot be explained by sociological explanations.

רש"י - בראשית לג: ד:

אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו :

In order to answer this, we need to understand that exile is not just a historical tragedy whereby a foreign nation kicks the Jews out of its land. In fact, we regard the Greeks as imposing one of the exiles. Yet the Greeks never physically exiled us. However, they did exile us spiritually, in the sense that Hellenistic culture rapidly took root on the very holy Israeli soil where Judaism ought to have been strongest. But there is more to the story than this.

In his book, "Civilization", Kenneth Clark defines an active civilization as one that seems to produce a high level of energy, civilization energy, as I like to call it. Each civilization has its own energy system which inevitably seems to run out. Civilizations seem to peak at a certain point and then go into decline. As Mark Twain would have it:

"The Egyptian, the Babylonian, and the Persian rose, filled the planet with sound and splendor, then faded to dream-stuff and passed away; the Greek and Roman followed; and made a vast noise, and they are gone; other people have sprung up and held their torch high for a time, but it burned out, and they sit in twilight now, or have vanished."

Sometimes however, a nation seems to draw on the same civilization energy as the Jews. They seem to be locked into the same energy system. This causes huge conflict, for there is then not enough civilization energy to go around. If the Jews express themselves, and develop their Torah civilization, the twin nation will find itself on the wane, their very existence at stake. Should the Jews weaken, and the twinned civilization take up the slack, the Jews will feel themselves totally dominated by this alternate civilization.

Why this locking in to shared energy system happens we will explain a little later. For now, let us point out that these twinned nations are called the exiles. The exile dynamic is summarized quite succinctly by the Sages: "When this one rises that one falls."

The Maharal (מהר"ל נצח ישראל פי"ד) explains that there is no such thing as a mediocre energy level for the Jews. Either we are in the drivers seat, controlling global resources, or down into the abyss we go, ruled and controlled by others. In this respect, we are the inheritors of Adam, the first man. Of him it was said in בראשית היס וגוי: בראשית that he would rule over the fish of the sea. But the Hebrew word for "rule" is ambiguous; it can also mean to descend. In fact ruling and descending are simply opposite poles of the same idea or force. Should he merit, man rules; should he not, down he goes.

This has to do with the Jewish nation's great potential; when it goes unfulfilled, it is as if the Jewish people have denied their own reality and therefore are subjugated to the lowliest of nations. But this very subjugation is a sign of their potential greatness.

A talmudic sage, the great Rabbi Yochanan ben Zakai once saw a maiden collecting barley from amidst the animal dung of the Arabs. Upon further inquire he discovered that she was from one of the most prestigious, wealthy families of Jerusalem, now reduced to total poverty. Upon learning this he exclaimed, "Happy are you, oh Israel, At the time that you do the will of G-d, no nation is able to rule you; yet when you disobey His will, you are handed over to the animals of the Gentiles." (כתובות י' : בקיצור לשון)

Here we learn of real anti-Semitism. The anti-Semite who runs down the street and yells, "You dirty Jew" is not the problem of the Jews. The anti-Semite who understands what the Jew and his civilization is all about, and that he, the Gentile is in fundamental competition with the Jew for limited spiritual resources, he is the one to be feared.

The Nazi's hatred and fear of Jews was totally unjustified in terms of material and political power. "It was a metaphysical fear of the true mystery of G-d's ...presence in history

as revealed in the continued survival of Israel....The hiding G-d of history was a repudiation of everything Nazi Germany stood for." (Eliezer Berkowitz - The Hiding G-d of History)

The Communists, for all their claim that they opposed all religion, proved to be much more anti-Jewish than anti Christian. Haman, the evil advisor to the king in the Purim story of Esther certainly understood what the Jews were all about. All of these intuited or consciously knew that the destruction of Judaism was an essential prerequisite to the full expression of their Machiavellian dreams.

"How did the Christians historically explain the miraculous survival of the Jew. Only two possibilities - or G-d's chosen people - which they couldn't accept, or the work of the devil, which they proposed. A perverse recognition of Jewish uniqueness." (Eliezer Berkowitz, *The Hiding G-d of History*)

Real anti-Semitism, then is rooted in a real recognition of who the Jews are. In their characteristic brevity the sages pointed this out by a play on words. ייסי-Sinai, when we became who we are, sounds the same as שונאה-hatred, i.e. anti-Semitism.

And so the globe turned, a triple exile thrust of Babylonians, Persian and Greeks, each confronting the Jew, each winning out for a time, and then disappearing over the horizon of history. But the Jew somehow lived on. In Mark Twain's words,

"The Jew saw them all, beat them all, and is now what heal ways was, exhibiting no decadence, no infirmities of age, no weakening of his parts, no slowing of his energies, no dulling of his alert and aggressive mind. All things are mortal but the Jew; all other forces pass, but he remains.

What is the secret of his immortality?" (from *Concerning the Jews*).

What the non-Jew, Mark Twain, could only hint to rhetorically was attempted clear articulation by the non-Jew Paul Johnson. He writes:

"They did not lose their identity in the emergent Dark Age communities - like Romans and Hellenes, Gauls and Celts, or, indeed, like the millions of Diaspora Jews who became Christians. Judaism and the Jewish remnant were preserved in the amber of the Torah... The Jews survived because the period of intense introspection enabled their intellectual leaders to enlarge the Torah into a system of moral theology of extraordinary coherence, logical consistency and moral strength." (History of the Jews, pg. 149)

The secret of the Jews apparently is out; the source of our eternal energy stated in the history texts of the Gentiles. Indeed the secret was never so secret after all. Christians, Moslems, Haman of the Esther story all saw this gene of eternity and made it their business to inherit the mantle of chosenness. The formula was quite simple really: Coopt the Old Testament, claim that the Jews did not fill their mandate, add a document or two for a claim of uniqueness, and open the store. To be sure that the original Jewish claim does not make a comeback, convert, exile, kill or assimilate the remnant. Leave a Jew in our back yard, Hitler reasoned, and your Aryan dreams will ultimately fall apart. You can leave a Russia intact, you can fail to take Britain - there is time for all of that. But history is ultimately about clashes of civilizations, not wars, and all such clashes seemed ultimately to have gone the way of that remarkable people.

"The Jew - is the symbol of eternity. ... He is the one who for so long had guarded the prophetic message and transmitted it to all mankind. A people such as this ca never disappear."

"The Jew is eternal. He is the embodiment of eternity."(Leo Tolstoy, What is the Jew? quoted in The Final Resolution, pg. 189, printed in Jewish World periodical 1908)

"Above all, that the Jews should still survive when all those other ancient peoples were transmuted or vanished into the oubliettes of history, was wholly predictable. How could it be otherwise? Providence decreed it and the Jews obeyed. (Paul Johnson, pg. 587)

SECTION THREE: THE MASHIACH

a. The obligation to believe in the coming of the Mashiach

רמב"ם הלכות מלכים יא, א
וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו וכו'

ספר העקרים, המאמר הרביעי, מב
האמונה בביאת המשיח מחיבת על כל בעל תורת משה כמו שבארנו בפרק שלשה ועשרים מהמאמר הראשון. וזה כי לפי שבא בתורה מפרש החיוב להאמין בדברי הנביא שנאמר (דברים יח, טו) "אליו תשמעון" והנביאים נבאו בביאת המשיח הוא מבאר שכל מי שאינו מאמין בביאת המשיח הוא כופר בדברי הנביאים ועובר על מצות עשה

b. The obligation to await the Mashiach, and to hope for his imminent arrival

חבוקק ב, ג
אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר

שבת לא.
אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו... צפית לישועה

רמב"ם הלכות מלכים יא, א
וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו וכו'

The obligation to hope for the imminent arrival of the Mashiach is independent of our knowledge of the details of his arrival, even those which seem to indicate a delay. This principle is especially important for those of us delving into the subject.

תורת זאב, עמ' קפא (הובא באוצרות אחרית הימים, פרק א)
חיוב אמונתו אינו קשור כלל וכלל בהבנת כל אלו המאמרים ואפילו אין אנו מבינים איך זה שייך, כל זה יובן לכשיבוא המשיח ויגלה הדברים הנסתרים ואנו כל תפקידנו וחובתנו הוא להאמין ולחכות לביאתו בכל רגע ממש ומי שאינו מחכה לביאתו הרי זה מפני שאע"פ שיתכן שמאמין בכלל הענין שיבא פעם משיח אבל אינו מאמין שיוכל לבוא בכל רגע ממש, וקובע לעצמו זמנים שבהם יכול לבוא ותנאים שבלעדיהם לא יכול לבוא והחליט לעצמו שכל זמן שלא עשו תשובה או כל זמן שהדור אינו כולו זכאי או כולו חייב, או כל זמן שעדיין לא ראה בעיניו את אליהו הנביא או כל זמן שאינו רואה התקיימות כל הסימנים דעקבתא דמשיחא וכל כיו"ז כי אז לא שייך שיבוא, וממילא אינו מחכה לביאתו בכל רגע אלא שמחכה שיבוא לאחר שיתקיימו כל התנאים וההקדמות שקבע לעצמו עפ"י פשוטם של המדרשים ודברי חז"ל, ואינו יודע את הידיעה הפשוטה בתכלית שכל המדרשים יפרש אותם המשיח עצמו לכשיבוא, וחיוב האמונה הוא להאמין שיוכל לבוא בכל רגע ואיך זה יהיה - זה כבר נראה כשנוכח ונראה

And since there is much argument regarding the exact details of the Mashiach's arrival, this is hardly blind faith.

CHAPTER ONE: THE MASHIACH

- i. Qualities of the Mashiach
 - a. Righteousness
 - b. Prophecy
 - c. Insight
 - d. King David's Lineage
- ii. What will the Mashiach do?
 - a. Gather the Jews into Israel
 - b. Rebuild the Beis Hamikdash
 - c. He will re-establish a Jewish Torah state
 - d. He will defeat the enemies of the Jewish people
 - e. He will re-establish the Sanhedrin
 - f. He will determine to which tribe every Jew belongs
 - g. The Mashiach will restore the practices of shmittah and yovel
 - h. The Mashiach will influence every nation to serve Hashem
- iii. Will the Mashiach perform miracles?

CHAPTER ONE: THE MASHIACH

i - *Qualities of the Mashiach*

a. **Righteousness**

The Mashiach will be a normal human being, physiologically and otherwise, born of a mother and father like all other men¹. Yet, he will be someone who will work on himself until he reaches great heights of righteousness, wisdom and spirituality².

אברבנאל³
שיהיה המשיח חסיד עליון ודבק באלקיו וכל מעשיו ופעולותיו יכוון לעבודתו...יותר מלאברהם אבינו וכו'

Since the Mashiach will be a נביא, included in the character of the Mashiach will be the qualities *any* person needs to attain prophecy.

איגרת תימן, ד
ואנחנו נתנה בכל נביא שיהיה בתכלית החכמה ואז ינבאהו ה', כי העיקר בידנו (שבת צב.) "אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר" ובארו שענין גבור כובש את יצרו, ועשיר עשיר בדעתו

b. **Prophecy**

The Mashiach will be a great prophet⁴, but he will not be as great as Moshe Rabbeinu in his level of נבואה⁵.

איגרת תימן, ד
שהמשיח נביא גדול מאד יותר גדול מכל הנביאים אחר משה רבינו ע"ה

¹ רמב"ן ספר הויכוח, פ"ח
ויהיה איש גמור, בן איש ואשה מזווג שניהם כמוני

ישועות משיחו, העיון השלישי, ג
והסתכל אמרו "להעמיד מכם" שאמרו בזה שהמלך המשיח יהיה כאחד ממנו ויהיה כמו כן מכל הצדדים מפאת האם ומפאת האב, וגם יהיה מאנשי הגלות סובל צרות הגלות כיתר אחיו וכו'

² ישעיה יא, ה
והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו

³ ישועות משיחו, העיון השלישי, א- על המדרש תנחומא, פרשת תולדות, סי' יד

⁴ ישעיה יא, ב-ג
ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח

⁵ רמב"ם הלכות תשובה ט, ב
מפני שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהיה יתר משלמה ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו

c. Insight

The Mashiach will also manifest a power known as מורח ודאין. He will be able to understand the essence of a person's soul, knowing his spiritual record and being able to judge whether he is guilty or innocent¹.

The Mashiach will attain his wisdom and נבואה by himself, without the help of another person, similar to Avraham Avinu².

Mashiach's powers of נבואה will only develop over time. It is possible that at first, he will not be a נביא at all. However, the Mashiach will have the power of מורח ודאין from the outset. This was how we knew that Bar Kochba was not Mashiach³.

d. King David's Lineage

The Mashiach will come from an unusual lineage and was shrouded in mystery from the time that Rochel's Bechor, Yosef and Leah's fourth born Yehuda were destined to each produce a Messianic figure, משיח בן יוסף and משיח בן דוד⁴. Judaism⁵. One of Mashiach's descendents is Ruth, a converted Moabitess. The Moabites and the Amonites are so spiritually alienated that even if a male converts, he is not to marry a regular Jew⁶. Amon and Moav were sons of Lot,

¹ ישעיה יא, ג

והירחו בירת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח וכו'

סנהדרין צג:

רבא אמר דמורח ודאין דכתיב ולא למראה עיניו ישפוט ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ

² ישועות משיחו, העיון השלישי, ג

וכבר השיבו עליו שרצו באמרם שהמשיח לא יהיה לו אב שלא ילמד חכמתו מאחר אלא מעצמו כאברהם אבינו, וזה שאמר "ומתחתיו יצמח" ר"ל שמעצמו בלי סיוע זולתו יחול עליו שפע הנבואי

³ סנהדרין צג:

בר כוזיבא מלך תרתין שנין ופלגא אמר להו לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין נחזי אנן אי מורח ודאין כיון דחזיהו דלא מורח ודאין קטלוהו

If מורח ודאין only manifests itself over time, Bar Kochva should have claimed that he hadn't developed the power yet. Therefore, we can conclude that he will manifest the power from the outset.

⁴ עיין בשפת אמת וישב דף 168 ד"ה במדרש

ובמדרש רבה: שבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף, יוסף היה עסוק בשקו ותעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, יעקב היה עסוק בשקו

⁵ יבמות פ"ג ע"א - ונברכו ממך כל משפחות האדמה אמר הקב"ה לאברהם שתי בריכות טובות יש לי להברוך ממך רות המואביה ונעמי העמונית ע"כ

⁶ מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: שלא תמצא שום אומה יותר רחוקה מן ישראל מו עמון ומואב שנמצאו עליהם (דברים כג) לא יבאו בקהל לעולם

Of all these nations, the one that we suffered the most from was the מצרי. And yet the law is most lenient in his case! Clearly then, these laws do not have to do with any sort of

born of an incestuous relationship which his daughters tricked him into while drunk. There was in fact great controversy about whether women were included or not, and one of the Torah giants of King David's time, openly attacked his lineage and the Sanhedrin had forgotten the law and had to judge it anew. Ruth had married Boaz (under the strangest of circumstances¹) after she had first married Machlon, according to some opinions as a Gentile woman², after the most unbecoming behavior on the part of Machlon's father, the Gadol Hador³. And this same Ruth was a direct descendent of none other than the evil Balak. Eglon, Ruth's father, was not much better than Balak.

(Not only Moab, but also Amon was included in the Messianic lineage. King Solomon married נעמה העמונית who in turn gave birth to רחבעם, King of Yehudah⁴, hence the Gemorrah's statement:

בשביל שתי פרידות (doves) טובות חס הקב"ה על שתי אומות גדולות ולא החריבן (בבא קמא לח:):

Boaz and Ruth had Oved. "The holiness lodged in the seed of Lot, the holiness lodged in the seed of Tamar and the holiness lodged in the seed of Judah joined that night to produce the grandfather of David⁵."

Oved, Ruth and Boaz's son, had Yishai, who in turn had seven sons (prior to David) before feeling that the doubt shrouding the legitimacy of his own ancestry from Ruth required him to separate from his wife. He took a שפחה but one night his wife snuck in instead of the שפחה and David was born, shrouded in accusations that his mother had become pregnant through an adulteress relationship. This was a repeat of David's ancestor Yehudah and

revenge or similar such motive. Nor do the explanations given by the תורה about the עמוני and מואבי restrictions reflect the proportionality of their crime. In Jewish law, even a Jew who fails to provide hospitality transgresses an עשה at most. אדומים who are seen as intrinsic haters of the Jews, (הלכה שעשו שונא את יעקב), and who are the perpetrators of all the pogroms, holocausts, crusades, etc. throughout European history, are given a more lenient halachic status than those who didn't greet us with hospitality! Nor is there any law to restrict any future nation that will commit any crime against us from converting. Therefore, the תורה is telling us that these nations developed certain, very serious spiritual defects, defects that are a part of the spiritual, genetic endowments of the entire nation, and which, in some cases, cannot be rectified.

The ספר החינוך (מצוה תכ"ה) asks the obvious question. Can G-d have created a human being who, as in the case of the כנעני and the עמלקי, have no purpose in this world and are doomed to destruction? No, he answers. Things did not have to be this way. But the collective commitment to evil by the entire nation over many generations ultimately led to this tragic state of affairs.

ועיין בנצח ישראל שם דף קנ-קנא ד"ה ופברק חלק

It was considered a Levirite marriage although Boaz was a relative, not the brother of ¹ Ruth's deceased husband. Ruth met him by going, at night, to lie at his feet.

² רות רבה א ד: לא גיירום ולא הטבילו אותם ע"כ אמנם בזוהר החדש כתוב שכבר התגיירו לפני שהתחתנו

³Machlon's mother was Naomi, a great-granddaughter of Nachshon ben Aminadav.

⁴ מלכים א פ' יד פ' כא ולא, דברי הימים ב יב יג

⁵Rabbi Scherman, Artscroll introduction to Ruth.

Tamar¹, when Yehudah had actually thought that he was having relations with a harlot. Yishai's seven sons were so holy that many said that the purity of Yehuda and his descendents were all invested in them, while the deep impurity of Moab had all gone to David. (For a brilliant presentation of Ruth and David's life around this issue, see The Book of Our Heritage (ספר התודעה), Eliyahu Ki Tov under Sivan-Ruth and David, vol. 3².)

The question of why the Moshiach had such an unusual lineage is explained by the Maharal as the redeeming of a holy spark which had been lodged in the Moabite nation since its inception³. This spark was an expression of the great attribute of chesed which Lot had acquired through association with his uncle, Avraham Avinu⁴. Lot and his descendents failed to express this chesed and the trait remained dormant until רות brought this trait back into the Jewish people. All geirim redeem the sparks of holiness contained in their people⁵. But some sparks get purified even further, until they can actually be a part of the Moshiach's lineage. This holy spark, which is then introduced from outside of the Jewish people, is a part of what

1 בראשית לח

זה: שתי נשים הן שמהם נבנה זרע יהודה ויצא מהם דוד המלך, שלמה המלך ומלך המשיח ... תמר ורות ... ושתיים עשו בכשרות עם המתים כדי לעשות טובה עם המתים
Yosef also produces an intriguing lineage. For the story of Yehuda and Tamar is immediately followed by פרק לט, which deals with Yosef's nisayon with אשת פטיפר. Here too, things are confusing. Rashi (פסוק א) writes:

כדי לסמוך מעשה אשתו של פטיפר למעשה תמר לומר לך מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים שראתה באצטולוגין שלה שעתידה להעמיד בנים ממנן ואינה יודעת אם ממנה אם מבתה.

²Feldheim (Translated from Sefer Hatodaah by R. Nachman Bulman), vol III, pg. 109 and on.

Just like the spark of Canaan was redeemed by Tamar. ³

⁴ מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: כי לוט, שממנו יצא עמון ומואב, היה אצלו טפה של קדושה שהגיע ללוט בגלל שהיה לוט בן אחיו של אברהם. רק שאצל לוט היה הטפה הזאת מעורבת בזוהמא ובסיג ... ולבסוף נזדכך אותה טפה ונתחבר אל ישראל על ידי רות ונעמי וזהו ההבדל ולבסוף אותה טפה נזדכך יותר עד שמזה היה נולד המשיח

In the Artscroll introduction to Rus, Rabbi Scherman brings the Ramchal in Megillas Sesarim as follows: It is known to all who have given understanding that the soul of David was clothed in the shell of Moab through Ruth. Concerning this too, Scripture says: Who could withdraw purity from impurity. There were the intentions of the inscrutable wisdom of the Creator in guiding His world to bring every act to its proper path. Every act of G-d travels through byways, often in complex, crooked ones For such has occurred to all great souls as they go among the 'shells' of impurity to capture and extract the good.

5 פסחים פז:

ואמר ר"א לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים (והא דאמר ביבמות קט: רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים - היינו כשאינו גר אמיתי)

נצח ישראל פ' י"ד:

דע כי מה שספרו כאן מן הרשעים שזרעם התגייר... כאשר הם מופלגים ברשע
...א"א שלא יהיה מצורף כח שלהם אל כח עליון...רק שהיה אצלם בטומאה אבל אצל הבנים כאשר נתגיירו נצרך ונזדכך...ולפיכך היו בניהם גדולים

allows the Mashiach to break the continuity of history in the world as we know it and to create a new order.¹

ii - *What will the Mashiach do?*

רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הל' א:
המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות, ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה

a. **Gather the Jews into Israel**

The Mashiach will gather the Jewish people to Eretz Yisroel² and rebuild its physical and spiritual infrastructure. The Chofetz Chaim explains that the ingathering will be a quick process³.

¹ מהר"ל, נצח ישראל, פ' לב: לימות המשיח יבאו הנשמות ממדרגה יותר עליונה ... ומזה תבין הטעם שהמלך המשיח יהיה נולד מאומה אחרת. שהרי דוד ממואבית ושלמה מעמונית שכאשר ד' רוצה להוציא הויה חדשה אל זה צריך הרכבה מנטיעה אחרת שאינו מן הראשונה ... וכל אשר יותר רחוק מישראל ראוי שיהיה ממנו הויה חדשה ... שלא תמצא שום אומה יותר

² דברים ל, ג-ה

ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים...והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך

רמב"ם הלכות מלכים יא, א
המלך המשיח עתיד...ומקבץ נדחי ישראל

ישעיה יא, יב
ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקבץ

ירמיה כג, ז-ח

ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם וישבו על אדמתם

יחזקאל לט, כה-כח

לכן כה אמר אדני ה' עתה אשיב שבות יעקב ורחמתי כל בית ישראל...וידעו כי אני ה' אלקיהם בהגלותי אתם אל הגוים וכנסתים אל אדמתם ולא אותיר עוד מהם שם

מדרש רבה, שיר השירים ב, ז
אם כן למה מלך המשיח בא? לקבץ גליותיהן של ישראל

³ *The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach*, Targum Press

ע"פ הפסוק בישעיה ס, ח: מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבתיהם

b. Rebuild the Beis Hamikdash

The rebuilding of the Beis HaMikdash is a clear part of our vision for the Messianic Era¹, for this represents the peak expression of holiness in the dimension of space. The Beis Hamikdash also provides a perfect model and inspiration for each one of us of how to go about the construction of man in such a way that the result will be the resting of G-d's holy presence within ourselves². Along with this vision, the Beis HaMikdash provides the practical means for purifying our minds and our bodies³. (This is also why בצלאל was someone who knew how to combine the letters in the same way as they had been used to create the world⁴. For, by building the Mishkan, בצלאל was, in fact, recreating the world⁵.)

That this will happen is clearly stated by the prophets⁶. Some Rabbinic sources state that the Mashiach and the Jewish people will rebuild the *Beis HaMikdash*⁷, while others claim the *Beis HaMikdash* will fall from heaven, already built¹.

¹ ופשוט הוא כיוון שכל המצוות שבתורה שייכות בזמן המשיח וכתב הרמב"ם בהל"ב בית הבחירה פרק א: א מצות עשה לעשות בית לד' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנ' ועשו לי מקדש. וגו'
ד בנין שבנה שלמה כבר מפורש במלכים. וכן בנין העתיד להבנות אע"פ שהוא כתוב ביחזקאל אינו מפורש ומבואר. ואנשי בית שני כשבנו בימי עזרא בנוהו כבנין שלמה ומעין דברים המפורשים ביחזקאל.

² כפשוטו של הפסוק: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וכתב העמק דבר שמות כה ח: והענין דכל פרטי המשכן מכוונים נגד כל פרטי עולם שברא היוצר יתברך ... [והיינו] שיעשו תואר כל העולם וגו' וממשיך לבאר שבגלל זה כל הפרטים של המשכן הם חשובים ביותר וכתב הנפש החיים שהאדם הוא כעולם קטן מגביל (לכל העולמות) לעולם הגדול

³ חינוך זה: הגופות יוכשרו על ידי הפעולות ... וע"כ צונו לקבוע מקום שיהיה טהור ונקי בתכלית הנקיין לטהר שם מחשבות בני אדם ולתקן לבבם אליו בו והוא ב"ה ... אמצעית העולם

⁴ ברכות נה ע"א: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ

⁵ This is one explanation of why G-d says to Moses:

שמות לא ב: ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור (עיין שם ברמב"ן בסוף)

⁶ ישעיה ב, ב-ג

והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם

⁷ מדרש רבה, ויקרא ט, ו

מלך המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה בהמ"ק הנתון בדרום וכו'

וכן ברמב"ם הלכות מלכים יא, א: המלך המשיח עתיד...ובונה מקדש ע"כ וכן כתב הרב ירוחם פישל פערלא (דף קי ע"ב עשה יג) שכן דעת הרב סעדיה גאון וז"ל (על זה שמנה ר' סעדיה גאון ומורא למקדש תקים): על כרחך צריך לומר דלרבינו הגאון סבירא ליה, שגם בית המקדש דלעתיד יבנה על ידי אדם כמקדש ראשון ושני.

והא דכתיב בירושלמי מגילה פ"א הל' יא איתא כשיתעוררו הגליות ויבנו, משמע דישראל יבנו וצ"ל דיבנו עפ"י צווי מלך המשיח (מקורות וציונים על הרמב"ם של הר' פרנקל)

והא דמשמע מהתנחומא (עיין הארה הבאה) שמשמע שהמקדש יבנה ע"י שמים, כתב התפארת ישראל (מדות פ' א, משנה א) שהרמב"ם סובר שהתנחומא דברי אגדה הוא ואין למדין ממנה.

The Aruch L'Ner suggests that the two *midrashim* are not contradictory. Although the Mashiach will rebuild the "body" of the *Beis HaMikdash* - its physical component, the "soul" of the *Beis HaMikdash* will descend from heaven².

Other commentators suggest another possibility, that the way in which the *Beis Hamikdash* is rebuilt will depend on the merit of the Jewish people and the order of the redemption³.

Yet a third source indicates that the *Beis HaMikdash* will be rebuilt *before* the arrival of the Mashiach⁴. *Otzros Hachaim* state that the order will depend on the way in which the redemption takes place:

ובכתובות (ה ע"א): דרש בר קפרא, גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ כתיב: אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. ואילו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב: מכון לשבתך פעלת ד' מקדש ד' כוננו ידך. ופרש"י: מקדש מעשה יד צדיקים הוא, שקרויים מעשה שלהם מעשה ידיו של הקב"ה, והכי קאמר: ומעשה ידיו דהוא מעשה צדיקים וכו'.

ושיטת רבינו בחיי (ויקרא יא ד-ז): ומדרש תנחומא: למה נמשלה מלכות זו (רומי) לחזיר, שעתיד הקב"ה להחזיר עליהם מידת הדין, ויש נוסחאות שעתיד להחזיר העטרה ליושנה, והענין כי שני המקדשים נבנו על ידי ישראל וכו', אבל בית שלישי עתידה אומה זו (היינו רומי) לבנותו, וזהו שאמרו: עתיד להחזיר העטרה ליושנה.

¹ מדרש תנחומא, כי תשא, יג. וזו שיטת רש"י (סוכה מא ע"א ותוס' טו ע"ב בשם המדרש תנחומא) ובספר תורת הבית: בשתי מצוות שנצטוו ישראל בכניסתם לארץ ישראל, נאמר במקום אחד על ישראל לעשותם ובמקום אחר שד' יעשה אותם: בבנין בית המקדש נאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" משמע שישראל יעשה, ונאמר, "מקדש ד' כוננו ידך" משמע שד' יכונן ויבנה. וכן במחייית עמלק: כתוב אחד אומר "מחה תמחה" וכתוב אחד אומר "מחה אמחה". וכמו שפשוט במחייית עמלק חייבין ישראל להתחיל במצוה וד' יעזור לנו, כן בבנין בית המקדש, אנו חייבין להתחיל וד' יעזר לנו. ע"כ (והביא עוד ראיות לשיטתו) ובמקום אחר תירץ שזה שעתיד המקדש שיעשה מאליו בידי שמים היינו בתחייית המתים אבל בזמן המשיח יבנה ע"י מעשה אדם הלא פסקין אין בין העולם הזה וימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד ומ"מ אפילו אם בימות המשיח איירי, היינו דווקא אם זוכים לזה ולא בא לשלול שבבנה בית ע"י מעשה אדם.

אמר הקב"ה בעולם הזה עשיתם משכן ומקדש שהיו בחומה ולעתיד אני אבנה את בהמ"ק ותהיה מוקפת בחומת אש שנאמר (זכריה ב) "ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש"

רש"י ד"ה אי נמי (סוכה מא).

אבל מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנא' (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידך

² ערוך לנר, סוכה מא, ד"ה שם ד"ה אי נמי

ולכן היה נראה לענ"ד דודאי ביהמ"ק לעתיד לבא יבנה בנין ממש בידי אדם ומה שנאמר מקדש ה' כוננו ידך שנדרש בתנחומא שירד למטה הוא ביהמ"ק רוחני שיבא לתוך ביהמ"ק הנבנה גשמי כנשמה בתוך הגוף וכמו שירד במשכן ובבית המקדש האש של מעלה תוך האש של הדיוט שנבער בעצים וכו'.

³ ויואל משה, מאמר שלש שבועות, סא:

ולכן אפשר דאף שהסדר הוא שיהיה נבנה קודם בידי אדם מכל מקום יש מציאות שיתמהר ויתקדם הביהמ"ק לבוא טרם שיבנו מלמטה וכמ"ש בארץ החיים גם בשאר דברים שיוכל להיות שינוי מסדר המדרגות ויבוא הכל בפעם אחת, ולכן חששו חכז"ל לעשות תקנה גם ע"ז שמא יבוא בית המקדש של מעלה שלא כסדר המדרגות וכו'.

וכן כתב האור החיים בפירוש הזהר (הזהר בפרשת פינחס והאור החיים בפרשת בלק) על הפסוק דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל, וז"ל: שאם יחזרו ישראל בתשובה שלמה אז יתגלה הגואל מן השמים במופת ואות כאמור בספר הזהר, אבל אם לא יחזרו ישראל בתשובה שלמה אלא יהיה 'בעתה' אז יהיה דרך הטבע

⁴ מגילה יז: וכיון שנבנית ירושלים בא דוד שנאמר אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלוקיהם ואת דוד מלכם

ספר אוצרות אחרית הימים, חלק א, פרק ט
במה דברים אמורים בגאולה ד"בעתה" אבל בגאולה ד"אחישנה" הכל מודים כי קודם יבוא המשיח ורק
לאחר מכן יבנה בית המקדש

c. He will re-establish a Jewish Torah state

רמב"ם הלכות מלכים יא, א
המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד לישנה הממשלה הראשונה¹

d. He will thereby unify the Jewish people².

e. He will defeat the enemies of the Jewish people

דברים ל, ז

ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך³

In fact, since the nations of the world will realize who Mashiach is, these enemies will offer little resistance:

ישועות משיחו, העיון הראשון, ג
מהנפלאות המיוחדות למלך המשיח והוא שהיה לוחם מלחמותיו והוא במנוחה ומחריב את אויביו בלי
חרב וחנית, כי זהו ההבדל המיוחד למשיח צדקינו שנאמר (ישעיה יא, ד) "והכה ארץ בשבט פיו וברוח
שפתיו ימית רשע" שדרשו חז"ל שנאמר על מלחמת גוג ומגוג⁴

ועיין רש"י שם, ד"ה אחר ישובו בני ישראל אחר ישובו לבית המקדש ובקשו הקב"ה ואת דוד מלכם
תלמוד ירושלמי, מעשר שני, פרק ה, הלכה ב:
אמר רבי אחא זאת אומרת שבית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד וכו'
ואין זה דעת הרמב"ם
¹ע"פ מיכה ד, ח
ובאה הממשלה הראשנה ממלכת לבת ירושלם

² The Mashiach will rule both Yisroel and Yehuda, previously two separate kingdoms:

יחזקאל לז, כב
ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכם

³ וכדומה
ירמיה מו, כח
כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה ואתך לא אעשה כלה

⁴ איגרת תימן, ד
ואמנם המיוחדות שבהן שכאשר יראה יבהיל ה' כל מלכי הארץ משמעו ותפסד מלכותם וימנעו מעמד כנגדו לא
בחרב ולא במרד, רצוני לומר שהם לא ידברו בו ולא יכזבוהו אבל יבהלו מן האותות והנפלאות שיראו על ידו
וידמו אמר ישעיה מתאר הכנע כל המלכים לפניו (ישעיה נב, טו) "עליו יקפצו מלכים פיהם"

זכריה יד, יב
וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עמד על רגליו ועיניו
תמקנה בחריהן ולשונו תמק בפיהם

- f. **He will re-establish the Sanhedrin¹**
- g. **He will determine to which tribe every Jew belongs².**
He will also determine the legitimacy of each Kohen and Levi.
- h. **The Mashiach will restore the practices of shmittah and yovel³**
- i. **The Mashiach will influence every nation to serve Hashem**

צפניה ג, ט
כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכס אחד⁴

iii - *Will the Mashiach perform miracles?*

Will the Mashiach perform miracles as he accomplishes the above tasks, or will he complete them in a mundane, "natural" manner?

רמב"ם הלכות מלכים יא, ג
אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו שהטפשים אומרים. אין הדבר כן שהרי רבי עקיבה חכם גדול מחכמי משנה היה והוא היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח ודמה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח...ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת

Nevertheless, the Rambam does not state that the Mashiach *cannot* perform miracles, merely that he is not required to. Additionally, the question of whether or not he will perform miracles depends on the way in which the redemption occurs.

רמב"ן באור פרשת הנה ישכיל עבדי (כתבי הרמב"ן)
לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחו אשר יבטח בה' כענין שהיה הגואל הראשון, שבא במקלו ובתרמילו לפרעה והכה ארצו בשבט פיו

¹ רמב"ם הלכות מלכים יא, א
המלך המשיח עתיד... וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם

² רמב"ם הלכות מלכים יב, ג
בימי המלך המשיח כשתתישב מלכותו ויתקבצו אליו כל ישראל יתייחסו כולם על פיו ברוח הקודש שתנוח עליו וכו'
ואינו מייחס ישראל אלא לשבטיהם שמודיע שזה משבט פלוני וכו'

³ רמב"ם הלכות מלכים יא, א
ועושין שמטין ויובלות ככל מצותן האמורה בתורה

⁴ זכריה יד, ט
והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

רמב"ם הלכות תשובה ט, ב
ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה' ויבואו כל הגוים לשומעו וכו'

CHAPTER TWO: THE PRE-MESSIANIC ERA

- i. How Chazal viewed the generation preceding the Mashiach
- ii. What will the world at large be like?
- iii. What will the Jewish nation be like?
- iv. Are we living in the era preceding the Mashiach?
 - a. The Chofetz Chaim
 - b. Rabbi Aryeh Kaplan
 - c. Statements of Chazal which seem to have come true in our generation

CHAPTER TWO: THE PRE-MESSIANIC ERA

i - How Chazal viewed the generation preceding the Mashiach

The pre-Messianic era (עקבתא דמשיחא) is predicted by Chazal as a difficult time. The Maharal explains these times as against the natural order, just because the Messianic Era represents a totally new era¹. Chazal understood that the generation immediately preceding the arrival of the Mashiach would be characterized by hedonism, rampant troubles and ignorance of השם². In particular, this would be a time of wars and great anti-Semitism³.

The sages referred to the period of troubles which precedes the arrival of the Mashiach as חבלי משיח, the birth pangs of the Mashiach. Some of the sages even professed a desire that they not witness the coming of the Mashiach, fearing the condition of that generation⁴.

The רמח"ל explains in his דעת תבונות that the ultimate purpose of the world, and therefore of each individual in the world, is the תקון הכללי. There are times in history when

¹ מהר"ל, נצח ישראל לב: כל הויה שבעולם היא מתהוה מקצת אחר מקצת, כמו שתראה בכל הויות צמחים וב"ח שמתהוים מקצת אחר מקצת. ומעתה יש לך לשאול הסבה שתראה בענין הגלות הפך זה, שקודם וסמוך לביאת הגואל נראה שפלות ישראל יותר ממה שהיה כבר. הן מצד שפלותם בעצמם, שכמעט נשתכחה תורה ואין גדולה בישראל והן מרודים ושפלים ובזוים בין העו"ג מאוד מאוד כל שעה יותר ממה שהיה. ... [ותירץ המהר"ל ש]ביאת המשיח שבו התחדשות הויה יגרום הפסד הויה ראשונה

Interestingly, the Abarbanel appears to take the opposite approach, that the troubles of the pre-Messianic era follow the general pattern of creation. Every event, he explains, is best experienced from a strong state of contrast, first darkness than light. (I.e. the light of a single candle stands out more in a dark room than a bright one; a colorful picture stands out greater when it has a white background). השם also desires the arrival of the Mashiach to be experienced in this manner.

² סנהדרין צו ע"ב: א"ר יוחנן דור שכן דוד בא תלמידי חכמים מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות וגזירות קשות מתחדשות ... ופני הדור כפני הכלב והאמת נעדרת ... נערים ילבינו פני זקנים וזקנים יעמדו לפני נערים ... העזות תרבה ... והיין ביוקר

³According to the Abarbanel (previous note), it is just because the time of the Mashiach will be a wonderous time of knowledge, spirituality and goodness that the pre-Messianic era, by contrast, will be so problematic:

ישועות משיחו, העיון הראשון, ה
חז"ל קיימו וקבלו שקרוב לזמן התשועה ירבו הצרות העצומות על ישראל כדי שיעתק עניינם מקצה הרוע וההפסד והכליון הגמור אל הגדולה וההצלחה המופלגת וכו'
והנה חז"ל שיערו בנבואות העתידות מיני הטובות וההצלחות שיעדו הנביאים לימות המשיח שהפכיהם יקדמו לזמן הגאולה בהכרח. כי אם היה שבזמן הגאולה תמלא הארץ דעה את ה' וכולם ידעו אותו למקטנם ועד גדולם, הנה באחרית הגלות יהיה הדבר בהפך ולכן אמר ר' יוחנן בפ' חלק (סנהדרין צז). "דור שכן דוד בא תלמידי חכמים מתמעטין" וכו' עיין שם

⁴ סנהדרין צח:

אמר עולה ייתי ולא איחמיניה וכן אמר רבה ייתי ולא איחמיניה

טומאה, and effect the תקון הכללי¹.

As frightening as this time is, it is a great זכות to be involved with this period, for we have the privilege of participating in the final תקון הכללי. In fact, the more righteous a person, the more likely he is to be a vehicle to facilitate this final תקון, (with the ever-present danger of his suffering as a result²):

רמח"ל, בכללים ראשונים לד: בעוה"ב ודאי כל אחד מקבל לפי מעשיו... ואמנם עדיף כוחם של אלו המתקנים בדרך זה, שכמו שמה שקרה אותם אינו לפי מעשיהם כי אם לפי מציאות ההנהגה הקבועה בכלל, כך השכר לא יהיה לתת להם לבד טוב, אלא לתקן מציאות ההנהגה הכללית. ואז יהיה להם שכר כפול ומכופל, שגרמו תיקון כללי להנהגה, ותועלת לעולם כולו מכח מעשיהם, שהנהגה הכללית נתקנה.

ii - *What will the world at large be like?*

סנהדרין צז.
תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא בו העזות תרבה והיוקר יעות והגפן יתן פריו והיין ביוקר ונהפכה כל המלכות למינות ואין תוכחה

סנהדרין צז.
תניא ר' נהוראי אומר דור שבן דוד בא בו נערים ילבינו פני זקנים וזקנים יעמדו לפני נערים ובת קמה באמה וכלה בחמותה ופני הדור כפני כלב ואין הבן מתבייש מאביו

iii - *What will the Jewish nation be like?*

סנהדרין צז.
אמר ר' יוחנן דור שבן דוד בא בו תלמידי חכמים מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות וגזרות קשות מתחדשות עד שהראשונה פקודה שניה ממחרת לבא

סנהדרין צח.
אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר בר"ש אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושופטים מישראל וכו'

¹ דעת תבונות (דף קצג): בזמן תוקף עקבות משיחא, לא יקשה עלינו אם הצדיקים נשפלים השפלה גדולה, ואם בני האדם צועקים ולא נענים... כי כל זה נולד לפי שאין הצדיקים יכולים אפילו בזכותם לתקן הקלקולים ההם, כי השעה גורמת לכך, וכדי להוליד מזה התיקון השלם שיהיה אחר כך בגילוי יחודו ית' כמו שביארנו

²However, the *Daas Tevunos* further explains that even then השם uses the כלים of הנהגת to deliver to the righteous this suffering required for the תקון הכללי. Therefore He requires at least the most minor of עבירות to "hook" the יסורין onto. Therefore, he uses the standard of השערה. The יסורין are not, therefore, coming as a result of this minor עבירה. They are needed for the grander תקון. But the minor עבירה allows הנהגת המשפט to deliver the יסורין. (Rav Chaim Friedlander in his notes on the *Daas Tvunos* gives an example of Rebbe who when a calf that was about to be slaughtered ran into his arms, sent the calf back to be slaughtered saying that that was what it was created for. Because there was an element of cruelty in Rebbe's response, he subsequently suffered greatly for many years. However, this was not the reason for his suffering, just the way in which it could be delivered.) According to this when the Gemorrah says that the case of צדיק ורע לו is referring to a צדיק גמור אינו גמור that allows for the יסורין for the תקון הכללי to be delivered.

A large portion of the Jewish people will be unable to withstand the troubles and pressures of the time and will leave the fold of Judaism.

איגרת תימן, א

ובאר לנו האדון דניאל מה שהודיעו ה' כי כשיארך גלותנו ויתמידו הצרות עלינו יתמוטטו רבים מן הדת ויכנס בלבם ספק ויתעו בגלל מה שיראוהו מחלשתנו ותגברת הקמים עלינו ומשלם בנו, וקצת אנשים לא יספקו ולא תפסד אמונתם, אמר (דניאל יב, י) "ויתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכלים יבינו"

ישועות משיחו, העיון הראשון, ה
ואני כבר פרשתי כל המאמר הזה במעייני הישועה שמתוך הצרות יצאו רבים מאומתינו מכלל הדת והוא המינות, כי ברשעת הגוים ע"ד האונס רבוא רבבות מישראל עזבו את ה'

Rabbi Elchanan Wasserman, Footsteps of the Messiah

Also, during the time immediately preceding the Mashiach, the Jews will develop a new creed, "Let us be like the nations," as it says, (*Yechezkel* 20, 32) "And what enters your minds will never happen, when you say, 'We will be like the nations, like the families of the lands, to worship wood and stone.'"

iv - Are we living in the era preceding the Mashiach?

a. The Chofetz Chaim

According to the Chofetz Chaim, there is no question that we are living in the era preceding the arrival of the Mashiach. (*The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach*, Targum Press)

"There can be no greater comfort than this, particularly since all the signs of the impending redemption (as recorded in the tenth chapter of Sanhedrin) have already come about...

Another sign listed by our sages is unemployment of both man and animal. This is clearly one of the blights of our times, since trains and automobiles have largely replaced animals as a means of transport and labor. Moreover, many people are also unemployed as a result of the same developments...

A further auger of imminent redemption is that prices will be almost equal everywhere. We see that the cost of wheat, for example, is equal in almost every place, and therefore business has been hurt...

Yet another example mentioned in the same Talmudic passage is that the number of Torah scholars will significantly diminish prior to the advent of Mashiach. Furthermore, youths will shame their elders."

We can add to the words of the Chofetz Chaim about unemployment that with the advent of automation, the problem has become more acute. The internet, mass media, modern distribution and the "global economy" have all increased homogeneity of pricing.

b. Rabbi Aryeh Kaplan

Rabbi Aryeh Kaplan, *The Real Messiah*

If one looks with an unprejudiced eye at the world today, he will see that we are living in an age where almost all the Jewish prophecies regarding the prelude to the Messianic Age are coming to pass...

Religious studies will be despised and used by nonbelievers to strengthen their cause; the government will become godless, academies places of immorality, and the religious will be denigrated. [*Sotah 49b, Sanhedrin 97a, Derech Eretz Zuta 10*]

Judaism will suffer greatly because of these upheavals. There is a tradition that the Jews will split up into various groups, each laying claim to the truth, making it almost impossible to discern true Judaism from the false. This is the meaning of the prophecy (Isaiah 59:15), "truth will fail." [*Sanhedrin 97a*]

It has also been predicted that many will leave the fold of Judaism completely. This is how our sages interpret the prophecy (Dan. 12:10), "The wicked shall do wickedly, and not understand." [*Rambam, Igeres Teiman*]

Of course, there will be some Jews who remain true to their traditions. They will realize that they are witnessing the death throes of a degenerate old order and will not be drawn into it. But they will suffer all the more for this, and be dubbed fools for not conforming to the debased ways of the pre-Messianic Age. This is the meaning of the prophecy (Isaiah 59:15), "He who departs from evil will be considered a fool." [*Sanhedrin 97a*]

c. Statements of Chazal which seem to have come true in our generation

The following Gemara shows that immediately proceeding the arrival of the Mashiach, the land of Israel will once again bloom fully. The recent explosive development of Israel is plainly obvious.

מגילה יז :
ומה ראו לומר קיבוץ גלויות לאחר ברכת השנים דכתיב ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי
ישראל כי קרבו לבוא

The following *midrashim* about the world and the Jewish nation during the era preceding the arrival of the Mashiach also bear a remarkable resemblance to the world today.

סנהדרין צז.
תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא בו העזות תרבה והיוקר יעות והגפן יתן פריו והיין ביוקר ונהפכה כל
המלכות למינות ואין תוכחה

סנהדרין צז.
תניא ר' נהוראי אומר דור שבן דוד בא בו נערים ילבינו פני זקנים וזקנים יעמדו לפני נערים ובת קמה
באמה וכלה בחמותה ופני הדור כפני כלב ואין הבן מתבייש מאביו

סנהדרין צז.
אמר ר' יוחנן דור שבן דוד בא בו תלמידי חכמים מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות
וגזרות קשות מתחדשות עד שהראשונה פקודה שניה ממחרת לבא

סנהדרין צח.

אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר בר"ש אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל וכו'

The ראשונים also understood that a large portion of the Jewish people would be unable to withstand the troubles and pressures of the time and would leave the fold of Judaism completely.

איגרת תימן, א

ובאר לנו האדון דניאל מה שהודיעו ה' כי כשיארך גלותנו ויתמידו הצרות עלינו יתמוטטו רבים מן הדת ויכנס בלבם ספק ויתעו בגלל מה שיראוהו מחלשתנו ותגברת הקמים עלינו ומשלם בנו, וקצת אנשים לא יספקו ולא תפסד אמונתם, אמר (דניאל יב, י) "ויתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכלים יבינו"

ישועות משיחו, העיון הראשון, ה

ואני כבר פרשתי כל המאמר הזה במעייני הישועה שמתוך הצרות יצאו רבים מאומתינו מכלל הדת והוא המינות, כי ברשעת הגוים ע"ד האונס רבוא רבבות מישראל עזבו את ה'

CHAPTER THREE: EXPECTING AND IDENTIFYING THE MASHIACH

I - Believing in, and awaiting, the coming of the Mashiach

- i. When will the Mashiach arrive?
 - a. Problems inherent in contemplation of the date
 - b. Difficulty of precise calculation
 1. *Why does Hashem conceal the date?*
 - c. Possible times of the arrival of the Mashiach
 1. *Speeding the arrival through prayer*
 2. *Speeding the arrival through Torah*
 3. *Speeding the arrival through repentance*
 4. *Speeding the arrival through anticipation*
 5. *Easing the "birth pangs" of the Mashiach*
- ii. How will the revelation of the Mashiach take place?
- iii. Unknown identity
- iv. In Eretz Yisroel
- v. In a sudden manner
- vi. How will we identify the Mashiach?
 - a. Identification by lineage
 - b. Identification by deed
 - c. Identification by character
- vii. False Messiahs
 - a. Identifying a false messiah
 1. *Bar Kochva*
 2. *Yeshu HaNotzri (Jesus)*
 3. *Shabsai Tzvi*
 - b. Why does Hashem allow false messiahs to proliferate?

CHAPTER THREE: EXPECTING AND IDENTIFYING THE MASHIACH

I - Believing in, and awaiting, the coming of the Mashiach

There are two distinct facets to belief in the coming of the Mashiach. First is the obligation to believe the Mashiach will in fact come. Second is the obligation to await the Mashiach and to fervently hope for his imminent arrival.

i - When will the Mashiach arrive?

a. Problems inherent in contemplation of the date

Chazal had a clearly negative opinion of people who attempt to calculate the date.²

סנהדרין צו :
א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן תיפח עצמן של מחשבי קיצין שהיו אומרים כיון שהגיע את הקץ ולא
בא שוב אינו בא, אלא חכה לו וכו'

מסכת דרך ארץ רבה, פרק יא
רבי יוסי אומר הנותן את הקץ אין לו חלק לעוה"ב

The Rambam explains:

איגרת תימן, ג
ולזה הזהירו החכמים ז"ל מחשב קצים וממנות זמנים לביאת המשיח מפני שיכשיל ההמון ויכניס ספק
בלבם כשיבוא הזמן ההוא ולא בא המשיח. והוא אמרם תפוח דעתן של מחשבי קצין מפני שהם מכשול
לבני אדם וכו'

Additionally, someone who calculates a date for the arrival of the Mashiach will have difficulty believing the Mashiach might arrive at any moment (see 2.B.ii. above).

מבי"ט, בית אלקים, שער היסודות, פרק חמישים (הובא באוצרות אחרית הימים, פרק ג)
וגם אם יגביל לו זמן בעבור הזמן אשר גבל תמעט אמונתו לעתיד, וכן אם יגביל לו זמן - לא יאמין ביאתו
קודם הזמן ההוא...ולכן האמונה היא שלא יחשוב שיתאחר כי אין לו זמן מוגבל ואפשר בכל יום ביאתו
וכו'

For a discussion of why certain *gedolim* attempted to calculate the date, see notes.

b. Difficulty of precise calculation

Simply, it is impossible to calculate the exact date of the Mashiach's arrival.

איגרת תימן, ג
תחילת מה שראוי שתדעהו שהקץ על הברור אי אפשר לאדם לדעתו לעולם, כמו שבאר דניאל ואמר (דניאל
יב, ט) "כי סתמים וחתמים הדברים"

רמב"ן ספר הגאולה, השער הרביעי

ואין תמה על אלו, כי חכמי האמת, רצוני לומר חכמי המשנה והתלמוד זכרם לברכה, טעו בחשבונות וכו'. אמנם אני חושב, כי טעותם היתה מצד רצון אלוקים בהעלמת הקץ כאשר אמר (דניאל יב, ד) "ישוטטו רבים ותרבה הדעת", לא מהיות הקץ סתים מאוד בספר זה.

Even the date of the exodus from Egypt (where the length of the exile was known to be four hundred years long) was unknown to the Jewish people at the time. Certainly it is impossible to calculate the redemption from the current exile, which will last for an unknown duration.

איגרת תימן, ג
ודע שאפלו הקץ שבאר ה' מדתו, רצוני לומר גלות מצרים, והוא אמרו (בראשית טו, יג) "ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה" - לא נודעה אמתתו ונפל בו ספק, קצת אנשים אז חשבו שהן ארבע מאות שנה מעת רדת יעקב למצרים וקצת אנשים חשבו שהן ארבע מאות שנה מתחילת השעבוד וכו'

Even Daniel, a *navi*, reckoned the date of exodus from Babylon incorrectly.

מגילה יב.
אמר רבא אף דניאל טעה בהאי חושבנא, דכתיב בשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים מדקאמר בינותי מכלל דטעה

1 - Why does Hashem conceal the date?

מהר"ל, נצח ישראל, פרק כד
ולפיכך הוסיף עוד שלש שבועות האחת שלא יגלו הקץ, כי כאשר יגלו הקץ הרי יש כאן גאולה, כי מי שיוודע זמנו לצאת כאלו הוא נגאל

יפה תואר, ד"ה לגלות להם הקץ (מדרש רבה, בראשית צח, ב)
ונתכסה מהם פן יהיה לרועץ אם יודע להבאים אחריהם ויטיאשו מן הגאולה אם תהיה לעתים רחוקות, וכתב הרב ש"ט בן ש"ט בפרשה זו שיש אנשים שאינם עובדים להשי"ת רק משום שיקוו אל הגואל ואם ידעו שרחוקה העת ימרדו בו ובתורתו

c. Possible times of the arrival of the Mashiach

There are two possible times for the arrival of the Mashiach. (1) Whenever the Jewish people do *teshuvah* voluntarily. (2) The final time when Mashiach will arrive regardless of our actions. The Mashiach will arrive on whichever of the two happens first.³

שמות רבה כה, טז
א"ר יוחנן אמר הקב"ה לישראל אע"פ שנתתי לקץ שיבא בין עושין תשובה בין שאין עושין בעונתה היא באה אם עושין תשובה אפילו יום אחד אני מביא אותה שלא בעונתה, הוי היום אם בקולו תשמעו וכו'

רס"ג אמונות ודעות, מאמר השמיני, ב
ולכן ירחמך ה' מאמינים אנחנו שהוא נתן לשעבודינו שני זמנים האחד מהם זמן התשובה והשני זמן הקץ ואיזה מהן שיקדם נהיה ראויים לישועה, אם עשינו תשובה לא יביט לקץ אלא יהיה כמו שנאמר בתורה וכו' ואם לא עשינו נשאר עד זמן הקץ וכו'

רמב"ן, ביאור לפרשת הנה ישכיל עבדי (כתבי הרמב"ן)
כי המשיח בתשובה יבא מיד ואם לאו יתאחר עד הקץ הבא עליו בשבועה

The Abarbanel states a similar principle, adding a third date, the *earliest* time the Mashiach might arrive.

ישועות משיחו, העיון הראשון, פרק א

אבל אמיתות הדבר הזה אצלי הוא מה שכבר זכרתי שהיה מקובל אצל חז"ל בענין ביאת המשיח ג' גבולי זמנים. האחד זמן הגלות ודברתי שהיה נמנע שיבא בו המלך המשיח. והשני זמן אפשרות בואו התלוי בזכות הדור כפי התשובה והמע"ט. והשלישי גבול זמן החיוב שעכ"פ יבא ולא יעבור שלא יבא בו. ואמרו ז"ל (סנהדרין צח.) אני ה' בעתה אחישנה זכו אחישנה לא זכו בעתה וכו' עיין שם

See below (2.E.) for an explanation of how the revelation will differ according to whether the Mashiach arrives by way of voluntary *teshuvah* or not. It is important to note that ultimately the Jewish nation will in fact do *teshuvah* before the arrival of the Mashiach. For a complete discussion of this concept, see notes.

Why the sages gave dates

According to the statements quoted in the text, the sages clearly had a negative opinion of those who tried to calculate the arrival date of the Mashiach. However, we find in the Gemara and *Rishonim* (R' Saadyah Gaon, Rambam, Ramban, etc.) those who did in fact attempt to calculate the date. How did they seemingly ignore the warnings of *Chazal*? The Abarbanel answers that the entire prohibition was only against calculating the date by means of astrology. Calculating the date using *pesukim* is permitted.

אברבנאל, מעייני הישועה, מעיין א, תמר ב
ולכן קראו לאלה מחשבי קיצין מלשון מחשבי תקופות ומזלות אבל לא גנו חכמים בדבריהם מי שיחקור ויבין את הקץ מתוך דברי הנביאים ומדברים ברוח הקדש כי כה היה משפטם כל הימים לתת אותות ומופתים לדור שכן דוד בא בו ובהגבלת עתו מדברי דניאל וזה היה דעת אחרוני חכמינו הגאון הנזכר ורש"י והר" אברהם בר' חייא והרמב"ן וזולתם וכו'

The Ramban explains that only early generations were prohibited from calculating the date. Since the *tanaim* and *amoraim* knew that the date was still far off, they didn't want this revealed to the general populace, lest they lose hope in the coming of the Mashiach. Later generations, however, are permitted to calculate the date.

רמב"ן, ספר הגאולה, השער הרביעי
וטרם שנפתח פינו לדבר בענין הקץ אנחנו צריכים להתנצל ממה שאמרו חכמים ז"ל תפח רוחן של מחשבי קיצין ואומר כי הכונה בזה ממה שאמרנו כי מהם ז"ל שיודעים אריכות הקץ אחריהם כמו שאמרו לר' עקיבא יעלו עשבים על לחייך ועדיין בן דוד אינו בא ואינם רוצים שיתגלה הדבר להמון פן יהיה זה רפיון בחלישות תקותם ועכשיו בטלו ממנו הטענות האלה ממה שאנחנו באחרית הימים וכו' עיין שם

The Rambam mentions an additional reason.

רמב"ם, איגרת תימן ג
ואנחנו ננצל רבנו סעדיה ז"ל ונאמר שלא הביאו לזה עם דעתו שאסור לעשות רק היות אנשי דורו רבי ספקות באמונה ונפסדים בה וכמעט שאבדה דת ה' לולי היה הוא ז"ל כי גלה עמקותיה וחזק כח נחלשיה והרביצה ושמרה בלשונו ובקלמוסו וראה מכלל השתדלותו לקבץ המון בני אדם בחשבון הקצים לחזק תוחלתם לאמת והוא ז"ל כל מעשיו לשם שמים וכו'

Finally, the Maharal explains that none of the sages meant that a given date was positively the date of the Mashiach's arrival. Rather the suggested dates were *possible* times of the arrival.

רמב"ן ספר הגאולה, השער הרביעי
ולא בטעם הזה מפני שדברינו בקץ דברי שמא ואיפשר ואין אצלינו בו דבר ראוי לגזור עליו גזרה אמתית ולאמר בו מאמר חלוט שהוא ככה כי אין אנו נביאים לאמר כן בסודות האלקים וכו'

מהר"ל, נצח ישראל, פרק מד
ומזה תדע כי כל מה שאמרו חכמים בענין הקץ לא שהיו גוזרים שכך יהיה בודאי באותו זמן ובאותו שעה
רק שגלה לנו זמן מוכן שראוי שיהיה בו הקץ... כמו שהקץ הוא מהדברים הנעלמים אשר אי אפשר שיהיה
נגלה בבירור וכו'

Since the question of calculating the date is halachic in nature, the above sources should not be taken as a *heter* without express approval of a *posek*.

d. Speeding the process of his arrival

There are several ways we can speed the process of his arrival. Briefly:

1. Prayer
2. Torah
3. Repentance
4. Anticipation
5. Easing the birth pangs of Mashiach

1 - Speeding the arrival through prayer

מדרש רבה, שמות לב, ט
ולא עוד אלא בשעה שצועקים ישראל לפניו תבא להם תשועה כך בסנה... וכן בגדעון... וכן לע"ל בשעה
שיגלה הגאולה בא על ישראל

ועיין פירוש מהרז"ו שם

ולא עוד. שבשעה שצועקים להקב"ה ונראה המלאך הוא סימן לתשועה : בשעה שיגלה. המלאך

אבן עזרא, תהלים קב, יח
הזכיר כי בנין ציון יהיה בעבור תפלת ישראל בגלות שהם דומים כערער בערבה

רבינו בחיי, שמות ב, כג
ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה כי אף על פי שהגיע הקץ כבר לא היו ראויים לגאולה, אלא מרוב
שצעקו אל ה' מן העבודה קבל תפלתם... לרמוז כי ביאת הגואל תלויה בתשובה ובתפלה

2 - Speeding the arrival through Torah

בבא בתרא ח.
אמר עולא פסוק זה בלשון ארמית נאמר אי תנו כולהו עתה אקבצם וכו'

ועיין רש"י שם
אם תנו כולם. וכן רובן יהיו שונין ועוסקים בתורה כשיגלו בעמים : עתה אקבצם. בקרוב אקבצם

סנהדרין צט :
א"ר אלכסנדרין כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה וכו' ולוי אמר אף מקרב את
הגאולה וכו'

3 - Speeding the arrival through repentance

שמות רבה כה, טז
א"ר יוחנן אמר הקב"ה לישראל אע"פ שנתתי לקץ שיבא בין עושין תשובה בין שאין עושין בעונתה
היא באה אם עושין תשובה אפילו יום אחד אני מביא אותה שלא בעונתה, הוי היום אם בקולו תשמעו וכו'

See also **2.C.iii.** above.

4 - *Speeding the arrival through anticipation*

Even the actual anticipation for the arrival of the Mashiach will hasten his arrival.

ילקוט שמעוני, איכה תתקצ"ז
אמר לפניו רבש"ע שמא אין חזרה לבנים, אמר להם אל תאמרו כך יש דור שהוא מצפה למלכותו מיד הם נגאלים, שנאמר ויש תקוה לאחריתך נאם ה' וישבו בנים לגבולם

5 - *Easing the "birth pangs" of the Mashiach*

What can a person do to avoid the troubles that will befall the world and the Jewish nation during the era preceding the arrival of the Mashiach?

שבת קיח.
א"ר שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצל משלש פורעניות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג וכו'

סנהדרין צח:
שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים

מדרש רבה (פרשת וישב, הובא באוצרות אחרית הימים, פרק ה)

אמר הקב"ה לישראל על הר סיני, אם זכיתם להצפין ולקבל תורתי ולעשותה אני מציל אתכם משלש פורעניות, ממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם

ii - *How will the revelation of the Mashiach take place?*

Although it is difficult to know the precise details of how the Mashiach will be revealed, we do have the following rule: The revelation will differ according to whether or not we do *teshuvah* voluntarily (see **2.C.iii.** above and note 3). If the Jewish nation repents voluntarily and begins to serve השם properly, the redemption will take place in a miraculous manner. If not, the redemption will be an extended, mundane, "natural" process which will appear to be the unfolding of historical events¹. It is crucial to keep this in mind when studying the words

SECTION 3- CHAPTER 3-II- HOW WILL THE REVELATION OF THE MASHIACH TAKE PLACE?-III- UNKNOWN IDENTITY

¹ However, the Yerushalmi says that even where the Geula starts slowly, it pick up speed as it goes along:

ירושלמי ברכות א א (דף ד:)- כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימאה קימאה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת. מאי טעמא (מיכה ז): כי אשב בחושך ד' אור לי. כך בתחילה (אסתר ב): ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך (שם ו): ויקח המן את הלבוש ואת הסוס ואח"כ (שם): וישב מרדכי אל שער המלך ואחר כך (שם): ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואח"כ (שם ח): ליהודים היתה אורה ושמחה

of *Chazal* regarding the revelation, because it is not always obvious to which path of redemption they are referring.

סנהדרין צח.

אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה וכתוב עני ורוכב על חמור - זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב על חמור

The Ohr HaChaim explains.

אור החיים, פרשת בלק כד, יז
וכפל הענין ושנוי הלשון יתבאר על פי דבריהם ז"ל שאמרו שאם תהיה הגאולה באמצעות זכות ישראל יהיה הדבר מופלא במעלה ויתגלה הגואל ישראל מן השמים במופת ואות...מה שאין כן כשתהיה הגאולה מצד הקץ ואין ישראל ראויים לה תהיה באופן אחר ועליה נאמר שהגואל יבוא עני ורוכב על חמור וכו' וכנגד גאולת בעתה שרמזו במאמר אשורנו ולא קרוב אמר וקם שבט מישראל, פירוש שיקום שבט אחד מישראל כדרך הקמים בעולם דרך טבע וכו'

iii - Unknown identity

The identity of the Mashiach will be completely unknown - even to his friends and family - until he reveals himself to be the Mashiach.

איגרת תימן, ד
ואולם איכות עמידתו היא שלא יודע כלל קדם עמדו בעוד שאינו משיח וכו'
ואמר ישעיהו גם כן מתאר הגלותו מבלתי שידע לו לא אב ולא אם ולא משפחה ולא יחס ולא קרובים,
אמר (ישעיה נג, ב) "ויעל כיונק לפניו וגו'"

Unknown to himself

Even the person who is destined to become the Mashiach (see 3.A. below) will be unaware of his destiny until the *שם* reveals to him that he will be the Mashiach.

רבי חיים ויטאל, ארבע מאות שקל כסף, הובא באוצרות אחרית הימים, חלק ב, פרק ו
ואז ביום ההוא של הקץ...יזכה להיות גואל...ואז יכיר בעצמו שהוא המשיח

שו"ת חתם סופר, חלק ו, סימן צח, ד"ה הריני נזיר
והנה בהא דביאת בן דוד צריך אני להציע הוצעה אחת והוא כמו שהיה משה רבינו ע"ה שהיה הגואל הראשון נזדקין שמנים שנה ולא ידע ולא הרגיש בעצמו שהוא יהיה גואל ישראל ואפילו כשאמר לו הקב"ה לך כי אשלחך אל פרעה מכל מקום סירב ולא רצה לקבל על עצמו כן יהיה אם ירצה ה' הגואל האחרון...וכאשר מצינו בשאול אחר שנמשח באה עליו רוח ממשלה ורוח הקודש אשר מלפנים לא הרגיש בעצמו כן היה בגואל הראשון וכן יהיה בגואל האחרון והצדיק הזה בעצמו אינו יודע וכו'

iv - In Eretz Yisroel

איגרת תימן, ד
ואולם איך יעמד המשיח ואנה יעמוד, הוא יעמד בארץ ישראל דוקא ובה יתחיל להגלות כאמרו יתעלה (מלאכי ג, א) "ופתאם יבוא אל היכלו"

v - *In a sudden manner*

The arrival of the Mashiach will occur in a sudden manner. "האדון" refers to the Mashiach; "מלאך הברית" refers to Eliyahu HaNavi.

מלאכי ג, א
 ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא וכו'

This is more than just a principle; it is the actual basis for *halachic* rulings.

עירובין מג.
 תא שמע הריני נזיר ביום שכן דוד בא מותר לשתות יין בשבתות ובימים טובים ואסור לשתות יין כל ימות החול

רש"י שם ד"ה ואסור כל ימות החול
 דילמא אתי

ועיין בכורות נג:
 וכי תימא אפשר דשדי ביה מומא בכולי עדריה מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליכא וכו' עיין שם

Also, see the Ramban, (ביאור לפרשת הנה ישכיל עבדי [כתבי הרמב"ן]) for a discussion of the details of the revelation of the Mashiach.

vi - *How will we identify the Mashiach?*

Each and every generation contains a person who, by virtue of their righteousness, is fitting to become the Mashiach.

שו"ת חתם סופר, ח"ו, סימן צח, ד"ה הריני נזיר
 ומיום שחרב בית המקדש מיד נולד אחד הראוי בצדקתו להיות גואל ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו, ואז יערה עליו רוחו של משיח וכו'

פרי צדיק, פרשת דברים, אות יג
 שבכל דור יש נפש אחד שראוי להיות משיח אם יהיה הדור זכאי

For a discussion of the Mashiach's genealogy, see notes.

a. **Identification by lineage**

Hashem promised King David that his kingdom would last forever, as it says, "(Shmuel 2, 7:16) And your dynasty and your kingdom will remain steadfast forever before you, your throne will remain firm forever." Therefore, we know that the Mashiach must be a descendant of King David.

ישעיה יא, א
 ויצא חטר מגזע ישי וכו'

For a discussion of the soul of the Mashiach, see notes.

b. Identification by deed

The most simple way to identify the Mashiach will be to examine the person's actions. If he accomplishes the goals set for the Mashiach (see **1.B.**), we know he is the Mashiach.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
ואם יעמוד מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ונצח כל האומות שבסביביו ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי

c. Identification by character

Since we know the Mashiach will reach the level of *nevuah* (see below, **3.B.ii.b.**), we know he must possess the prerequisite qualities necessary to attain prophecy.

איגרת תימן, ד
ואנחנו נתנה בכל נביא שיהיה בתכלית החכמה ואז ינבאהו ה', כי העקר בידנו (שבת צב.). "אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר" ובארו שענין גבור כובש את יצרו, ועשיר עשיר בדעתו

vii - False Messiahs

a. Identifying a false messiah

Once we know the identifying characteristics for the Mashiach, it is actually quite simple to expose a false messiah. Since we know, for example, that the Mashiach will eventually be a *navi*, anyone who claims to be the Mashiach must exhibit the characteristics necessary for prophecy.

איגרת תימן, ד
ואנחנו נתנה בכל נביא שיהיה בתכלית החכמה ואז ינבאהו ה', כי העיקר בידנו (שבת צב.). "אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר" ובארו שענין גבור כובש את יצרו, ועשיר עשיר בדעתו. ואולם כשיתפאר אדם שאינו חכם גדול שהוא נביא לא נאמינהו, כל שכן כשיתפאר אחד מעמי הארץ שהוא משיח.

Also, he must accomplish the goals designated for the Mashiach. Therefore, if a person claims to be the Mashiach, yet fails to fulfill these goals, we know he is a false messiah. This is the most simple, effective method for exposing false messiahs; no pretender to the title Mashiach has ever passed this acid test. See the Ramban below who makes the same point regarding Yeshu HaNotzri.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה

Additionally, as we will explain below, the Mashiach will not change a single *mitzvah* of the Torah. Therefore, any person who claims to be the Mashiach, yet tampers with the מצוות is clearly a false messiah.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ג

ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת חוקיה ומשפטיה לעולם ולעולמי עולמים ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן וכל המוסיף או גורע או שגלה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשרון הרי זה בודאי רשע ואפיקורוס

1 - Bar Kochva

After the First Churban (70 CE), Bar Kochba (Bar Koziva¹) led a revolt against the Romans which for a time looked like it might be successful². (132-135CE). He even succeeded in recapturing Jerusalem and of establishing a period of independent Jewish sovereignty in most of Eretz Yisroel³. The emerging consensus amongst the greatest sages of the time, including Rabbi Akiva⁴, was that Bar Kochba was the Mashiach.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ג
שהרי רבי עקיבה חכם גדול מחכמי משנה היה והוא היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח⁵.

However, Bar Kochba became arrogant at his own military prowess⁶, leading to his killing his uncle, the great R' Elazar HaModai in a fit of rage⁷. After that Bar Kochba lost his Heavenly help⁸, Beitar fell and Bar Kochba was killed¹.

¹His original name was Bar Koziva but R' Akiva changed his name to Bar Kochba ("son of a star"), an illusion to the verse, "A star shall go forth from Yaakov" (Numbers 24:17). The "star" of that verse would be the Messiah. (History of the Jewish People, vol. 11, pg. 62)

² אברבנאל: ישועות משיחו, העיון הראשון, ד
והנה ספור בן כוזיבא הוא קצר אצלינו מאוד וכו' אבל בספרי דברי הימים אשר לרומיים ראיתי אני דברים רבים ועצומים במלחמותיו ומגבורות לבו ואכזריותו על אויביו ושהוא הלך לאלכסנדריה של מצרים ועשה נקמה גדולה באוכלסי רומי שהיו שם ונתפשט בכל מלכות מצרים ובבל ואיש לא עמד בפניו ובכל מקום שהיה הולך היה שופך דמי האויבים כמים מבלי חמלה וכו'.

³ סנהדרין צז ע"ב

⁴ איכה רבתי ב, ה
ר' עקיבא כד הוה חזי ליה להדין בר כוזיבא אמר היינו מלכא משיחא
אמנם הרדב"ז (פ' יא מהל" מלכים ג) כתב וז"ל: ולענין בן כוזיבא אין ספק שהיה מחלוקת בין החכמים מקצתם לא האמינו שהוא משיח ומקצתם האמינו

⁵ ועיין בישועות משיחו, העיון הראשון, פרק ד

⁶ A massive effort by the Romans led to the recapture of Jerusalem. But this did not end the revolt. Bar Kochba and most of his troops withdrew to Beitar, where the fighting was to continue for some three and a half years. At first the battle went well for Bar Kochba and his men, who performed amazing feats of bravery. Unfortunately, Bar Kochba himself became arrogant, attributing his victories to his personal strength. (*History of the Jewish People*, pg. 65)

⁷He accepted a slanderous accusation of treachery against his uncle.

⁸ The Jerusalem Talmud relates that when Bar Kochba killed R' Elazar, a voice from heaven proclaimed, 'You have killed R' Elazar HaModai, the strong arm and right eye of Israel. Therefore your own arm shall wither and your right eye grow dim.' Thereupon Beitar fell to

Since Bar Kochba died without fulfilling the tasks designated for the Mashiach, he could not have been the Mashiach.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה וכו'

רמב"ם שם הל ג:
ודמה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח עד שנהרג בעונות וכו'

2 - Yeshu HaNotzri (Jesus)

The introduction of the Rambam to the subject.

איגרת תימן, א
ותחילת מי שמצא זה הדעת היה ישוע הנצרי, שחוק עצמות, והוא מישראל שאף על פי שהיה אביו גוי ואמו ישראלית העיקר בידינו (יבמות מה:): "גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר" ואולם נקראהו "ממזר" להפליג בחרפתו. והוא הביא לחשב שהוא שליח מאת ה' לבאר ספקות התורה ושהוא המשיח היעוד לנו על ידי כל נביא וכו'

The Ramban brings several strong proofs that Yeshu could not have been the Mashiach. First, Yeshu did not fulfill many of the prophecies concerning the Mashiach.

רמב"ן ספר הויכוח, מט
שהנביא אומר במשיח (תהלים עב, ח) "ומשלו מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ" והוא לא היה לו ממשלה אבל בחייו היה נרדף מאויביו ומתחבא מפניהם ולבסוף נפל בידם ולא היה יכול להציל עצמו, איך יושיע כל ישראל, ואף אחרי מותו לא היתה לו ממשלה...וכן הנביא אומר שבזמן המשיח (ירמיה לא, לג) "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי וכו'" ואומר (ישעיה יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" ואומר (ישעיה ב, ד) "וכתתו חרבותם וכו' ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" ומימי ישו ועד הנה כל העולם מלא חמס ושוד, והנוצרים שופכים דמים יותר משאר האומות וכו'.

The Ramban also points out that Yeshu did not complete many of the tasks designated for the Mashiach.

רמב"ן ספר הויכוח, עח
כי המשיח עליו לקבץ נדחי ישראל ונפצות יהודה שנים עשר שבטים. ומשיחכם ישו לא קבץ מהם איש וכו' והמשיח יש לו לבנות בית המקדש בירושלים וישו לא עשה בו לא בנין ולא הריסה. והמשיח ימשול בכל העמים והוא לא משל אפי' על עצמו.

And the final nail in the coffin: why should anyone believe Yeshu was the Mashiach if Yeshu, supposedly omnipotent, couldn't even prove it to the sages of his time?

רמב"ן ספר הויכוח, קג

the Romans and Bar Koziva was slain. (Jerusalem Talmud, Taanis, 4:5) (History of the Jewish People, pg. 65)

¹ סנהדרין צג:

בר קוזיבא מלך תרתין שנין ופלאגא אמר להו לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין נחזי אנן אי מורח ודאין כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין קטלוהו אבל הראב"ד כתב שישראל הרגוהו ועל זה כתב הרדב"ז וז"ל לשונו: ויש לפרש הא דאמרין בפרק חלק (צג:): כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין קטלוהו כלומר רפו ידיהו ממנו ובאו הגוים והרגוהו. אי נמי אגדות חלוקות הם ע"כ וכן הביא הכסף משנה שיטה אחרת מאיכה רבתי

אבל דבר אחד אומר שאני תמה מאד עליו כי הדברים שהוא אומר באזנינו להאמין בישו שהוא משיח, ישו עצמו הוא המביא הדבר לאבותינו והוא אשר נשתדל לומר אותו להם, ובפניו הכחשוהו הכחשה גמורה וחזקה והוא היודע והיכול לאמת דבריו יותר מן המלך כפי סברתכם שהוא אלו-ה. ואם אליו לא שמעו לו אבותינו הרואים אותו ויודעים בו איך נאמין אנחנו ונשמע בקול המלך שאין לו ידיעה בדבר אלא שמועה רחוקה ששמע מבני אדם שלא ידעו בו ולא היו מארצו כאבותינו היודעים ועדים שראו כמותם

Also, Yeshu desired to cancel many of the מצוות, a sure indication of a false messiah.

איגרת תימן, א

ופרש התורה פרוש מביא לבטול כל התורה וכל מצוותיה והתר כל אזהרותיה וכו'

R. Pinchas Stopler makes the following additional points (*Was Jesus the Messiah, The Real Messiah*)

- [1] Nowhere does our Bible say that the Messiah would be a god or G-d like. The very idea that G-d would take on human form is repulsive to Jews because it contradicts our concept of G-d as being above and beyond the limitations of the human body and

situation. Jews believe that G-d alone is to be worshipped, not a being who is His creation, be he angel, saint, or even the Messiah himself.

- [2] Nowhere does the Bible predict that the Messiah will be born to a virgin. In fact, virgins never give birth anywhere in the Bible. This idea is to be found only in pagan mythology. To the Jewish mind, the very idea that G-d would plant a seed in a woman is unnecessary and unnatural. After all - what is accomplished by this claim? What positive purpose does it serve?

- [3] The true Messiah is to reign as King of the Jews. Jesus' career as described in the New Testament lasted all of three years, at the end of which he was crucified by the Romans as a common criminal. He never functioned as anything but a wandering preacher and "faith healer," certainly, he held no official position or exercised any rule of any kind.

- [4] Nowhere does the Jewish Bible say that the Messiah would come once, be killed, and return again in a "second coming." The idea of a second coming is a pure rationalization of Jesus' failure to function in any way as a messiah, or to fulfill any of the prophecies of the Torah or the Prophets. The idea is purely a Christian invention, with no foundation in the Bible.

3 - Shabsai Tzvi

Berel Wein, *Triumph of Survival*, Chapter 2:

The young boy received a traditional Jewish education. Possessed of a good mind and a diligent nature, he excelled in his studies. Before his twentieth birthday, he was reportedly ordained a *chacham* (the Sephardic rabbinic title) and apparently was well regarded in the scholarly circles of his community. Even though the study of the Kabbalah was usually reserved for people of greater maturity, Shabtai was initiated into the mysteries of that study early in his scholastic career...

He also began to practice ascetic ways...and other forms of behavior that caused his acquaintances to first consider him strange, then strangely holy, and, finally, purely pious and almost godly. The young Shabtai evidenced a charismatic air that blinded others to his faults and encouraged abnormal adulation.

Apparently, by then he was also afflicted by the classic mental disturbance that would hound him all his life, the recorded symptoms of which, as described by his contemporaries, suggest a manic-depressive psychosis. Although this illness sheds light on his future behavior, nevertheless his charisma, shrewdness, and attraction to others were sufficient to convince a great deal of the Jewish world that this insanity was really a gift of prophecy.

In 1648 Shabtai first began to experience messianic delusions...In one of his manic moments he had an apocalyptic vision of himself saving Israel as its messiah.

However, the bizarre nature of his behavior continually caught up with him, and he was driven out of many Jewish communities, sometimes even undergoing the pain and humiliation of public flogging. During this period, Shabtai publicly violated many precepts of basic Jewish law and was guilty of behavior insulting to the holy Torah scroll.

By the summer of 1665, the team of Nathan and Shabtai was firmly established, and on the holiday of Shavuot of that year, Nathan proclaimed Shabtai the messiah at a public gathering in Gaza. Shabtai first demurred modestly, but then, adopting the role of leader and savior, he publicly admitted his "true" messianic nature and began tinkering with the observances and rituals of traditional Judaism.

He also engaged in public licentious sexual behavior, ate non-kosher foods, pronounced a newly formulated benediction "Who has permitted that which has previously been forbidden"...

However, in September 1666, the Sultan [of Turkey] tired of the game and had Shabtai brought before him to Adrianople. In the middle of September 1666, Shabtai denied before the Sultan and his court any messianic pretensions on his part. The council of the Sultan then presented him with the choice of martyrdom or conversion to Islam. Shabtai Tzvi, "the messiah of Israel, the hope of the ages, the scion of David and the culmination of Jewish destiny," chose apostasy at the age of forty...

The charade had come to an end.

b. Why does Hashem allow false messiahs to proliferate?

Why does Hashem allow false messiahs to proliferate? By spreading knowledge of the concept of the Mashiach, they increase the contrast of the truth the real Mashiach will signify when he arrives.

רמב"ם הלכות מלכים יא, ד
 וכל הדברים האלו של ישוע הנצרי ושל זה הישמעאלי שעמד אחריו אינן אלא לישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד וכו'
 כיצד כבר נתמלא העולם כולו מדברי המשיח ומדברי התורה וכו' וכשיעמוד המלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא מיד הם כולן חוזרין ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום

ישועות משיחו, העיון הראשון, א
 וקודם זמנה תעו מן הדרך איש לדרכנו פנו בזמן ביאתו ומקרינו וגם מאת ה' היתה זאת לפרסם בעולם כולו המלך המשיח אשר יבא ושימלאו ממנו פיות בני אדם ולבותיהם אפילו בדיעות מזויפות ודרכים כוזבים כדי שבבא עתו ובהילו נרו יכירו וידעו כל יושבי תבל ושוכני ארץ כי שקר נחלו אבותיהם בענין משיחם וכו' ואם קודם בואו לא היה לבב בני אדם פונה אחריו הנה בזמן ביאתו האמתית לא יוכל להתאמת ולפרסם עניינו בעולם כי אם בקושי גדול וכו'.

Using the above principle, the Abarbanel explains the following *midrash* (סנהדרין צו).

ישועות משיחו, העיון הראשון, א

ואפשר לומר עוד, שבמה שאמר "שני אלפים ימות המשיח" הודיע שבשני האלפים האחרונים האלה היו בני אדם כולם להוטים אחרי ביאת המשיח ויבלו ימיהם לאמר כבר משיח בא או בא יבא ולא יאחר, מה שלא היה כן בארבעת האלפים מהשנים הראשונים שלא יצא טבעו של משיח בעולם לא באמת ולא כפי מחשבת בני אדם אבל באלפיים האחרונים האלה רוב העולם או כולו בארצותם לגוייהם ישוטטו מחשבותיהם בענין ביאת המשיח, הלא תראה שבתחילת אלו האלפיים שנה האחרונים קמו תלמידי ישו הנוצרי... גם קרוב לאותו זמן בביתר בן כוזיבא בסוף האלף הרביעי שעשה עצמו משיח. ואחריהם קם מחמד נביא הישמעאלים ואמר שמשחו ה' לנגיד ומצוה לאומים ונמשך אחריו רוב הישוב. וגם בגלותינו קמו רבים שעשו עצמם משיחים... כאלו טבע הזמן הביא מחשבות בני אדם לשוטט אחר ביאת המשיח.

CHAPTER FOUR: WHAT WILL THE WORLD BE LIKE AFTER THE MASHIACH ARRIVES?

- i. The nature of the world during the time of the Mashiach.
 - a. The Mashiach will not change the Torah
- ii. A description of the era of the Mashiach
 - a. Acceptance of Hashem
 - b. World peace and Harmony of Nature
 - c. Return of nevuah
 - d. Weakening of the evil inclination
 - e. Financial prosperity
- iii. The Non-Jews during the era of the Mashiach
 - a. Acceptance of Hashem
 - b. Non-Jewish attitude toward the Jews
 - c. Converts during the time of the Mashiach

CHAPTER FOUR - WHAT WILL THE WORLD BE LIKE AFTER THE MASHIACH ARRIVES?

i - The nature of the world during the time of the Mashiach.

The Ramban and the Maharal explain that during the era of the Mashiach, the world (and the creation at large) will return to a state of perfection, similar to the world which would have existed had The First Man not sinned. Although the intrinsic nature of the world will remain unchanged (gravity will still function, weapons will still exist), our lives will be radically altered (world peace, etc.). All the changes listed below (in 4.B.) can be understood within this framework.

רמב"ן, ויקרא כו, ו
והוא הנכון כי תהיה ארץ ישראל בעת קיום המצות כאשר היה העולם מתחילתו קודם חטאו של אדם הראשון וכו'
ועל כן אמר הכתוב על ימי הגואל היוצא מגזע ישי שישוב השלום בעולם ויחדל הטרף ורעת הבהמה וכל הרמש כאשר היה בטבעם מתחילה... ויהיה המעשה על המשיח העתיד לבא ועיין רמב"ן, ספר הויכוח, לט

מהר"ל, נצח ישראל, פרק נ
כי למאן דאמר אין בין העולם הזה לימות המשיח רק שעבוד מלכיות, יהיה העולם נוהג ע"פ טבעו ומנהגו בדברים הטבעיים ולא יהיה נוהג שלא על פי הטבע רק יהיה נוהג בדברים אשר הם אפשר בטבע רק שיהיו הכל צדיקים, וכך לענין הברכה אין ספק שיהיה ברכת הארץ הקדושה בכל שהיא מוכנת לברכה בכל אם לא שהחטא גורם וכו'
הרי כי לעתיד כאשר יסתלק החטא מבני אדם, האדמה אשר אררה השם בשביל חטא אדם תחזיר לקדמותה ולברכתה כאשר היה קודם שחטא האדם. ולמאן דאמר אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד, לא יקשה מה שאמר כאן כי תוציא הארץ פירות כל יום ויום כי דבר זה לא נקרא נס שהרי היה בתחלת בריאת העולם אם לא היה החטא וכו'

R' Saadyah Gaon adds that although we have a basic idea of what the world will be like during the time of the Mashiach, the true reality will defy our imagination.

רס"ג, אמונות ודעות, המאמר השמיני, א
כאשר היינו במצרים אשר לא הבטיח לנו אלא שני דברים שידון לנו מעושקינו ושיתן לנו ממון רב והוא אמרו (בראשית טו, יד) "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" וכבר ראו עינינו את אשר עשה לנו קריעת הים והמן והשליח ומעמד הר סיני וחזרת השמש וכל הדומה לכך כל שכן כאשר הבטיחנו בדברים גדולים ונרחבים מן הטוב והאשר והרוממות והעוז והכבוד אשר עשאו פי כמה ממה שאירע לנו מן הכניעה והעינוי... עתיד לעשות לנו כפל כפלים למעלה ממה שהבטיחנו מה שלא נוכל למנותו בקלות ולסכמו וכו'

For a discussion on how long the Messianic age will last, see סנהדרין צט.

a. The Mashiach will not change the Torah

The Mashiach will not change the Torah in any way. All the מצוות will still apply during the time of the Mashiach. This is one of the Rambam's thirteen principles.

רמב"ם, פירוש המשניות לפרק חלק

והיסוד התשיעי הבטול והוא שזו תורת משה לא תבטל ולא תבוא תורה מאת ה' זולתה ולא יתוסף בה ולא יגרע ממנה לא בכתב ולא בפירוש וכו'

רמב"ם מלכות מלכים יא, ג
ועיקר הדברים ככה הן שהתורה הזאת אין חוקיה ומשפטיה משתנים לעולם ולעולמי עולמים ואין מוסיפין עליהם ולא גורעין מהן וכל המוסיף או גורע או שגלה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשרון הרי זה בודאי רשע ואפיקורוס

For a discussion regarding *midrashim* which seem to indicate that certain מצוות will change, see notes.

ii - *A description of the era of the Mashiach*

There will be many changes in the world during the time of the Mashiach. Briefly, they are:

- a. Acceptance of השם
- b. World peace and harmony of nature
- c. Return of prophecy
- d. Weakening of the evil inclination
- e. Financial prosperity

a. Acceptance of Hashem

During the time of the Mashiach, every nation will believe in השם. The world will also accept the Torah as השם's true teaching.

ישעיה ב, ב-ג
והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'...והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וירנו מדרכיו

ישעיה יא, ט
כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

ישעיה סו, כג
והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'

ירמיה לא, לג
ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם

צפניה ג, ט
כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכס אחד

זכריה יד, ט

והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

רמב"ם הלכות מלכים יב, א
ויחזרו כולם לדת האמת

The primary occupation of the world will be to know and understand השם.

רמב"ם הלכות מלכים יב, ה
ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד

b. World peace and Harmony of Nature

During the time of the Mashiach, all nations will live peacefully with one another and war will cease to exist.

ישעיה ב, ד
וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

רמב"ם הלכות מלכים יב, ה
ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר

The Rambam holds that, as far as nature is concerned, עולם כמנהגו נוהג. The lion will still attack the lamb and the psukim that appear to the contrary are not to be understood literally. The Ramban, however, understands the psukim literally. He asserts that there will indeed be a change in the fundamental nature of animals¹.

c. Return of *nevuah*

Nevuah, a state currently unattainable even by people on the proper spiritual level, will return to the world during the time of the Mashiach.

ישעיה נא, טז

ואשם דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך

ישעיה ס, ב
ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה

יואל ג, א
והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם

¹רמב"ן, דרוש תורה תמימה

על כן נתמה מן הרמב"ם ז"ל שהוא מגרע הניסים ומגביר הטבע, ואומר שאין הניסים עומדים אלא לפי שעה הם, וכתבו באגרת תחית המתים, ואם כן למה אמר כל הפסוק, ואריה כבקר אכל תבן עתה ראו נא, קהילות ישראל, היעלה על דעתכם שהאריה בזמן הזה רשע, ובימים ההם יעשה תשובה ויכיר את בוראו וימנע מן הטרף"

"זו הוא הברייתא השנויה בספרא ולא הסכימו הקהילות לעקרה...פסוק ואריה כבקר יאכל תבן, כפשוטו...ולדעת רבי שמעון משביתן שלא יזיקו בכל ארץ ישראל כמו בירושלים, כמו שאמרו, ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים, ולימות המשיח שכתוב בו, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, משביתן מן העולם...לפי ששני הזמנים שוים זה בארץ וזה בכל העולם, וזה נראה כי מחטא אדם הראשון היה הטורף, דכתיב, ואיבה אשית בינך ובין האישה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, הנה שאינו נושך בעקב אלא מפני האיבה הזאת, והוא הדין לכל שאר חיות, ואולי לא היו טורפות זו את זו עד שחטא אדם שנתאררה האדמה בעבורו, והוא עתיד להיות בטל לימות המשיח, כאשר אזכיר בעזר הבורא."

It will become easy to attain the proper spiritual level necessary for *nevuah*.

רמח"ל, מאמר העיקרים, בגאולה
ורוח הקדש יהיה שפוך על כל בשר באפן שיזכו לו הכל בלי קשי כלל, והוא מה שאמר הנביא "אשפך את
רוחי על כל בשר"
ועיין ביצועות משיחו, העיון השלישי, פרק שביעי

d. Weakening of the evil inclination

During the time of the Mashiach, the evil inclination will become powerless. Instead, a person's natural inclination will be to do good.

יחזקאל לו, כו
ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסרת את לב האבן מבשרכם
רמב"ן, דברים ל, ו
כי מזמן הבריאה היתה רשות ביד האדם לעשות כרצונו... אבל לימות המשיח תהיה הבחירה בטוב להם
טבע וכו'

רמח"ל מאמר העיקרים, בגאולה
שירבה הטוב בכל הצדדים ויסור הרע לגמרי בין במה שנוגע לנפש ובין במה שנוגע לגוף דהינו לב האבן
יעשה לב בשר, והוא שתגבר בבני האדם הנטיה לטובות ובאפן שלא ימשכו אחרי החמר כלל אלא ינטו
תמיד לעבודה ולתורה ויתגברו בה וכו'

e. Financial prosperity

During the time of the Mashiach, there will be great financial prosperity in the world, and in Eretz Yisroel in particular.

יחזקאל לד, כו-כו
ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה יהיו ונתן עץ השדה את פריו והארץ
תתן יבולה

ישעיה ס, ה עד סוף פרק סא
אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך כי יהפך עליך המון ים חיל גוים יבאו לך שפעת גמלים תכסך בכרי מדין
ועיפה כלם משבא יבאו זהב ולבונה ישאו ותהלות ה' יבשרו כל צאן קדר יקבצו לך אילי נביות ישרתונך
יעלו על רצון מזבחי ובית תפארת אפאר וכו'

ילקוט שמעוני, ישעיה, תעח

וכל גבולך לאבני חפץ אמר רבי בנימין לוי עתידין תחומי ירושלים להיות מלאים אבנים טובות ומרגליות
וכל ישראל באים ונוטלים חפציהם מהם לפי שישראל בעולם הזה מתחמים באבנים ובצורות אבל לעתיד
לבא מתחמין באבנים טובות ומרגליות

רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
וישארו בימיו החזק והחלש ביחס לזולתו אלא שבאותם הימים תוקל על בני אדם פרנסתם מאד עד
שכשיעבוד האדם איזה עבודה מועטת שתהיה ישיג תועלת גדולה וזהו ענין אמרם (שבת ל:) עתידה ארץ
ישראל להוציא גלוסקאות וכלי מילת וכו'

f. Torah Study

שם משמואל (קרח ור"ח תמוז שנת תרע"ב): ונראה דהנה כל חומר הוא מתפעל ובעל שינוי, ... ולא נגאלו ישראל (ממצרים) אלא בזכות קבלת התורה ... היפוך המצריים שהם בעלי שינוי ... שכל איש הזוכה לתורה נותנת לו עוז שלא יהיה בעל שינוי כל כך בנקל.. ומשה רבינו ... היה נבדל מהחומר לגמרי והיה כולו שכלי (מהר"ל) ... ע"כ רק הוא היה יכול להוריד את התורה ... ולישראל שוב באמצעות התורה יש מקום להגיע לידי מידה זו. ... אך בחטא העגל, שיצא לפועל באשר אז היה משה מרומם מהם ... זה מורה שעדיים לא הגיעו ישראל לידי מדה זו וכל מה שזכו ישראל הכל באמצעות משה ... עד גמר התיקון שאז נאמר (ירמיהו לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגוי לאמור דעו את ד' כי כולם ישעו אותי למקטנם ועד גדולם, ובמדרש (ב"ר פ' צח) אין ישראל צריכין לתלמודו של המלך המשיח דכתיב אליו גוים ידרושו ולא ישראל. ... והנה כתיב אתם תהיו לי ממלכת כהנים ואתא בבעל התורים שהכוונה היתה שכל ישראל יהיו כהים ולעתיד יתקיים זה כדכתיב ואתם כהנים ד' תקראו. ולהנ"ל יבנו הדברים, כשיזכו ישראל בעצמם לא באמצעות משה שוב לא יהיו צריכין לכ"ג אמצעי ... (וזה היה) הכוונה במתן תור

iii - *The Non-Jews during the era of the Mashiach*

During the time of the Mashiach, the relationship between the Jewish people and the Non-Jews will change in the following three ways.

a. Acceptance of Hashem

During the time of the Mashiach, every nation will believe in השם. The world will also accept the Torah as השם's true teaching. Sources can be found above.

b. Non-Jewish attitude toward the Jews

The Non-Jews will accord the Jewish people great honor during the time of the Mashiach.

ישעיה מט, כב
הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך בחצן ובנתיך על כתף תנשאנה

ישעיה סו, כ
והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי ירושלם אמר ה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'

זכריה ח, כג
בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשנות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלקים עמכם

ילקוט שמעוני, ישעיה תצט
ובאים כלם ונופלים על פניהם לפני משיח ולפני ישראל ואומרים נהיה לך ולישראל לעבדים וכו'

c. Converts during the time of the Mashiach

During the time of the Mashiach, many Non-Jews will desire to convert to Judaism. However, once the Mashiach reveals himself, the Jewish people will no longer accept converts.

עבודה זרה ג:

דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגיירין ומי מקבלינן מינייהו והתניא אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה אלא שנעשו גרים גרורים ומניחין תפילין בראשיהן תפילין בזרועותיהם ציצית בבגדיהם מזוזה בפתחיהם כיון שרואין מלחמת גוג ומגוג אומר להן על מה באתם אומרים לו על ה' ועל משיחו שנאמר למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק וגו' וכל אחד מנתק מצותו והולך שנאמר ננתקה את מוסרותימו וגו' והקב"ה יושב ומשחק.

עבודה זרה כד.

אמר להן ר"א כולם גרים גרורים הם לעתיד לבא.

רש"י שם ד"ה גרורים

גרורים מעצמן נגררין להתגייר אע"פ שאין מקבלין אותן.

APPENDICES

APPENDIX A: MISCELLANEOUS ISSUES **REGARDING MASHIACH**

- i. The necessity of teshuvah
- ii. The genealogy of the Mashiach
- iii. The soul of the Mashiach
- iv. Midrashim which seem to indicate that some mitzvos will be changed

APPENDIX A: MISCELLANEOUS ISSUES REGARDING MASHIACH

a. The necessity of teshuvah

There are many sources which indicate that ultimately, the Jewish people will do *teshuvah*. In fact, the Mashiach will not come unless the Jews do *teshuvah*.

סנהדרין צו :
כתנא ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

רס"ג אמונות ודעות, מאמר השמיני, ה
אלא שמסורת הנביאים קבלה שיבואו עלינו צרות ומצוקות שעל ידם נבחר לשוב ונזכה לישועה, והוא מאמר קדמונינו (סנהדרין צו) : אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו הקב"ה מעמיד להן מלך שקשיין גזירותיו מהמן והן עושין תשובה ונגאלין

רמב"ם תשובה ז, ה
אין ישראל נגאלין אלא בתשובה וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן וכו'

However, the above sources seem to contradict the sources quoted in the main text. If, as the *midrash* states, there is a final date on which the Mashiach will arrive regardless of our actions, it seems *teshuvah* is not an absolute necessity. The sources here clearly state that we must do *teshuvah* before the Mashiach arrives.

The answer, related to me by *HaRav* Moshe Shapiro, is that without doubt, the Jewish people must do *teshuvah* before the Mashiach arrives. If we are not willing to do *teshuvah* on our accord, השם will "force" the Jewish nation to do *teshuvah*, as in the Gemara quoted here.

When חז"ל said there are two possible times for the arrival of the Mashiach, one if we do *teshuvah* and one regardless, they meant this: If we do *teshuvah of our own accord*, the Mashiach will come immediately. If, however, we do not do *teshuvah of our own accord* the Mashiach will arrive at a preset time. However, before that time, השם will arrange events in the world that will cause the Jewish nation to do *teshuvah*. Clearly, the second option will be less pleasant than the first.

b. The genealogy of the Mashiach

The Abarbanel quotes the following *midrash* which states that the Mashiach's genealogy will be similar to that of Esther, whose father died before she was born, and whose mother died in childbirth.

ישועות משיחו, העיון השלישי, פרק ג

וכבר השיבו עליו שרצו באמרם שהמשיח לא יהיה לו אב שלא ילמד חכמתו מאחר אלא מעצמו כאברהם אבינו... והביאו ראיה ע"ז ממאמר אחר לר' ברכיה זה עצמו באיכה רבתא (ד, ג) וז"ל אמר הקב"ה לישראל אתם אמרתם בבבל יתומים היינו ואין אב חייכם שאני מעמיד לכם גואל שאין לו אב ואם הדא הוא דכתיב

(אסתר ב, ז) "היא אסתר בת דודו כי אין לה אב ואם" וא"כ תאמר ששתוקית היא אלא כיון שנתעברה אמה מת אביה וכיון שנולדה מתה אמה.

c. The soul of the Mashiach

Although the concept of *gilgul* is beyond the scope of this work, the following statements of the *Rishonim* which discuss the soul of the Mashiach are noteworthy.

ישועות משיחו, עיון הראשון, פרק ה והקדמה החמישית שמישיח בן דוד אשר יבא להושיע את ישראל ושאר בני אדם אשר יולדו בדורו יהיו מנשמות מתגלגלות בעבור שכבר תמו לבא בגופות הנשמות שנבראו כולם וחזרו לעשות היקף אחר וכו' ולכן אמרו שהמישיח עצמו תתגלגל בו נשמת אדם הראשון... וכך אמרו שהיא עצמה היתה נשמת דוד... ועשו המקובלים סימן לדבר "אדם" כי האלף תרמוז לאדם ראשון והד' לדוד והמ' למשיח וכו'

אור החיים על בראשית מט, יא כי הלא ידעת דברי הזוהר הקדוש כי משה הוא הגואל אשר גאל את אבותינו הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם... ולא יקשה בעיניך דבר זה באומרו הלא מלך המשיח משבט יהודה מזרעו של דוד המלך ע"ה וי"א שדוד עצמו מלך המשיח... וא"כ היאך אנו אומרים שהוא משה וכו' יש לך לדעת כי בחינת נשמת משה ע"ה היא כלולה מ"י"ב שבטי ישראל... ולעתיד לבא תתגלה בעולם שורש המלכות שבמשה שהוא עצמו מלך המשיח והוא דוד וכו' עיין שם ועיין בספר ויאל משה, מאמר שלש שבועות, לז

d. *Midrashim* which seem to indicate that some *mitzvos* will be changed

Although the Rambam quoted in the text states clearly that the Mashiach will not change any of the מצוות, the following *midrashim* seem to indicate that certain מצוות will in fact change during the time of the Mashiach.

ירושלמי מגילה, פרק א, הלכה ה ר' יוחנן אמר הנביאים והכתובים עתידין ליבטל וחמשת ספרי תורה אינן עתידין ליבטל וכו'

רמב"ם הלכות מגילה ב, יח כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח חוץ ממגילת אסתר והרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה וכהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם

ילקוט שמעוני, משלי, תתקמד טבחה מסכה אף ערכה שלחנה... אף ערכה שלחנה בעולם הזה ובעולם הבא אי זה זה שם טוב שקנתה שכל המועדים עתידין ליבטל וימי הפורים אינן בטלין לעולם א"ר אלעזר אף יום הכיפורים לא יבטל לעולם שנאמר והיתה זאת לכם לחקת עולם

The Abarbanel explains the second *midrash* in the following way.

ישועות משיחו, העיון הרביעי, פרק ד ואמנם מה שאמר ש"כל המועדים בטלים חוץ מפורים ויום הכיפורים" אין זה ביטול מצות המועדים לא ממצות הפסח ואיסור חמץ ומצות המצה בחג הפסח ולא משבת בסוכות ולא מנטילת לולב בחג הסוכות ואיסור מלאכה שכל המועדים ושאר מצות התורה שא"א שיפול בהם שינוי כ"א ביטול מעלת מעלת זכירתם וזה שאנחנו היום נעשה אותם המועדים זכר ליציאת מצרים ונגדיל עניינם מפני שאין לנו נס גדול מזה אבל בזמן הגאולה לגודל מעלתה על גאולת מצרים לא ישימו לב אל זכרון יציאת מצרים והניסים והנפלאות שנעשו בצאתם כי בראותם המסות הגדולות אשר יעשה ה' להם לימות המשיח תשכחנה הראשונות ולא תעלינה על לב וכו'

The Mareh HaPanim, quoting the Alshich, explains the Yerushalmi.

מראה הפנים על ירושלמי מגילה, פרק א, הלכה ה
וראיתי להרב ר' משה אלשיך ז"ל מה שכתב בענין זה בחבורו על מגלת אסתר ולפרש הדברים כפשטן ושוב
לא קשיא קושית הראב"ד אין ספר שאין בו לימוד דודאי הדבר אמת הוא אין ספר מהנביאים וכתובים
שאיין בו איזה לימוד ללמדנו אבל אמתת הדבר כך הוא דכלפי שאמרו חז"ל ליכא מידי דכתיבי בנביאים
וכתובים ולא רמיזי באורייתא וכדאשכחן בפ"ק דתענית דף ט וכו'
א"כ הכל רמיזי בכתובי וכן בנביאי אלא שצריך בינה יתרה להוציא הרמז מן התורה ולידע ולהבין ולהשכיל
המקום ההוא בהתורה שנרמז בה כל דבר ודבר מהכתובים... וכל זה הוא עכשיו אבל לעתיד דכתיב ומלאה
הארץ דעה וגו' ולא יצטרכו ללמוד זה מזה כולם ידעו וישכילו לכל הנרמז בהתורה מהנביאים והכתובים
ולא יצטרכו כלל ויבטלו לגמרי כי מן התורה שאינה בטלה לעולם ממנו ידעו וילמדו הכל וכו'
ועיין בשו"ת הרשב"א, חלק א, סימן צג
ועיין בשו"ת רדב"ז, חלק ב, תתכח

It is important to note that when the Rambam says that the Mashiach will not change the Torah in any way, he was only referring to the time of the Mashiach. However, during the period of **הבא**, after the resurrection of the dead, it is certainly possible that the מצוות will change. Thus we find in the words of the sages:

נדה סא :
אמר רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא

תוס' שם
...ויש לומר דמהך מתניתין לא משמע אלא שכל זמן שהוא מת אין עליו משום איסור כלאים אבל הך
דקתני דלכתחילה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשיעמוד לעתיד יעמוד במלבושיו שנקבר בהן שמע
מינה שמצות בטילות לעתיד לבא

Yet the principle of the Rambam remains true; anyone who claims there will be a change in the מצוות in this world (as Yeshu and others did) is clearly a fraud.

**APPENDIX B: BELIEF IN THE MASHIACH - A
PRINCIPLE OF FAITH?**

APPENDIX B: BELIEF IN THE MASHIACH - A PRINCIPLE OF FAITH?

According to the Rambam, belief in the coming of the Mashiach is one of the thirteen basic tenets of Judaism.

רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
והיסוד השנים עשר ימות המשיח והוא להאמין ולאמת שיבא ואין לומר שנתאחר אם יתמהמה חכה לו
וכו'

Accordingly, a person who denies this principle (or any of the other twelve) is considered an apostate.

רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
וכאשר יפקפק אדם ביסוד מאלו היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ
בנטיעות וחובה לשנותו וכו'

However, the בעל העקרים argued that although the concept of the Mashiach is certainly true, and to not believe it is a transgression, nevertheless it is not considered a principle on which the entire Torah is dependent.

ספר העקרים, מאמר ראשון, פרק א
אלא שבלי ספק רבי הלל לא היה מאמין בביאת המשיח כלל ואף על פי כן לא היה נמנה בכלל הכופרים לפי
שאין ביאת המשיח עקר לתורת משה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל וכו'.
והיא אמונה ראוי לכל בעל דת יהודית להאמינה...וכן רבי הלל היה חוטא לפי שלא היה מאמין בביאת
הגואל אבל לא היה כופר בעקר וזהו דעת האחרונים וכו'.

ועיין שם, מאמר רביעי, פרק מב

Even the Rambam agrees that only belief in the general principle is a basic tenet of Judaism. Specific details, such as whether or not the arrival of Eliyahu HaNavi will proceed the arrival of the Mashiach, or the manner in which the Mashiach will arrive - these details are not included in the tenet. Therefore a person who believes in the coming of the Mashiach yet does not believe one of these details is not considered an apostate.

רמב"ם הלכות מלכים יב, ב
ועל כל פנים אין סידור הויית דברים אלו ולא דקדוקן עיקר בדת

It is worthy to note that although the בעל העקרים argued with the Rambam, the opinion of the Rambam has become the accepted opinion among the Jewish people.

APPENDIX C: THE WAR OF GOG U'MAGOG

APPENDIX C: THE WAR OF GOG U'MAGOG

1. At the time of the redemption, a Non-Jewish nation will rise against the Jewish people in an attempt to destroy them. The war which will take place is known as The War of Gog U'Magog, Gog referring to the Non-Jewish king, and Magog referring to the nation he rules.

רמב"ם הלכות מלכים יב, ב
יראה מפשוטן של דברי הנביאים שבתחילת ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג ושקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד נביא לישראל לישר ישראל ולהכין לבם וכו'.

אברבנאל על יחזקאל לח
הכוונה הוללת בנבואה הזאת להגיד שקודם קיבוץ הגלויות כשיבאו הנוצרים לכבוש את הארץ ישראל ולמשול בירושלים ויעלו עליהם אנשי המזרח וירכתי הצפון...הנה יהיה אחת מן האומות שיבוא על הנוצרים וילחמו בהם על ארץ ישראל גוי גוג וארץ המגוג שיעלו שם באותה מלחמה קהל גדול וחיל רב עמהם פרס כוש ופוט ושאר האומות

2. There are many prophecies concerning the war of Gog U'Magog, including:

יחזקאל, פרקים לח-לט
זכריה, פרקים יב-יג
ירמיה, פרק ל
דניאל, פרקים יא-יב

3. Why will השם cause such a war to occur at the height of the redemption? The primary reason is that because of the great miracles that will take place during the war, the entire world will finally believe in השם.

יחזקאל לח, ט
למען דעת הגוים אתי בהקדשי בדך לעיניהם

ועיין פירוש המלבי"ם שם
שעל ידי המופתים שאעשה בדך יכירו כולם אלוקותי וכו'

זכריה יד, א-ט
הנה יום בא לה' וחלק שללך בקרבך ואספתי את כל הגוים אל ירושלם...והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

For additional reasons see:

זכריה יב, ב
פירוש המלבי"ם שם
זכריה יג, ט
פירוש רש"י ומצודת דוד שם
עבודה זרה ג: דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגייירין וכו'

4. Ultimately, Gog U'Magog will be destroyed in such a miraculous manner that the Jewish nation will not even have to fight a battle.

יחזקאל לח, כב
ונשפטתי אתו בדבר ובדם וגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר עליו ועל אגפיו ועל עמיה רבים אשר אתו

פירוש המלבי"ם על יחזקאל לט, ט
כי לא יצטרכו מעתה לכלי נשק אחר שה' נלחם להם

איגרות משה (או"ח, חלק ד, סימן פא)
ובקראי דיחזקאל לא הוזכר כי מלך המשיח וישראל ילחמו בכלי זין אלא השי"ת יהרגם בדבר ובדם וגשם
ואבני אלגביש ואש וגפרית וכו'

5. There is an argument among the sages as to whether the war of Gog U'Magog will take place before the arrival of the Mashiach or immediately afterward. The following midrash clearly states that the war will take before the arrival of the Mashiach.

מדרש רבה, ויקרא ט, ו
לכשיתעורר גוג הנתון בצפון יבא ויפול בדרום...מלך המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה בהמ"ק הנתון בדרום
וכו'

ועיין פירוש יפה תואר שם
מסדר המדרש נראה כי קבוץ גליות ומלחמת גוג יהיו לפני בוא מלך המשיח ואח"כ יבוא משיח צדקנו
לבנות בהמ"ק וכו'

The following Gemara states that the arrival of the Mashiach will proceed the war.

עבודה זרה ג:
דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגייירין...כיון שרואין מלחמת גוג ומגוג אומר להן
על מה באתם אומרים לו על ה' ועל משיחו וכו'
ועיין פירוש הרד"ק על יחזקאל לח, ז

6. It is unknown which nation of the modern world is Magog, and which person is Gog.

פירוש המלבי"ם על יחזקאל לח, יז
ר"ל כי שם גוג ושם מגוג כבר ישכח בימים ההם עד שלא ידעו כלל מי היא האומה שנקראת בפי הנביא מגוג
ושם מלכה גוג רק אז כשיבא על הארץ ויתקיימו דברי הנביא אז ידעו שזה הוא המלך גוג שנבא עליו וכו'.

APPENDIX D: ELIYAHU HANAVI

APPENDIX D: ELIYAHU HANAVI

1. There is a tradition that at the time of the redemption, Eliyahu HaNavi will return to the Jewish people.

מלאכי ג, כג
הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא
רמב"ם הלכות מלכים יב, ב
ויש מן החכמים שאומרים שקודם ביאת המלך המשיח יבא אליהו

2. There are many reasons why Eliyahu will come, among them the following. First, Eliyahu will urge the Jewish nation to repent.

רש"י על מלאכי ג, כד
והשיב לב אבות . להקדוש ברוך הוא : על בני . על ידי בני יאמר לבנים דרך אהבה ורצון לכו ודברו אל אבותיכם לאחוז בדרכי המקום וכו'.

רד"ק על מלאכי ג, כג
והוא יזהיר האבות והבנים יחדיו לשוב בכל לב אל ה' והשבים ינצלו מיום המשפט.

Second, Eliyahu will begin the process of bringing peace to the world.

משניות עדיות, פרק ח, משנה ז
וחכמים אומרים לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם וכו'.

ועיין מכילתא, פרשת בשלח טז, לו

Also, Eliyahu will be the one to anoint the Mashiach as a king.

רמב"ן, ספר הויכוח, כד
וביום שימשח אליהו למשיח במצות הקל, יקרא משיח.

Finally, Eliyahu will clarify halachic uncertainties.

רש"י ד"ה עד יבא ויורה צדק לכם (בכורות כד).
עד שיבא אליהו ויורה אם מותר אם אסור.

APPENDIX E: THE TEN TRIBES

APPENDIX E: THE TEN TRIBES

1. The Ten Tribes (every tribe with the exception of Yehuda and Binyomin) were exiled by the King of Ashur during the time of the first *Beis HaMikdash*.

מלכים ב, יז, ו
בשנת התשיעית להושע לכד מלך אשור את שמרון ויגל את ישראל אשורה וישב אתם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי

2. The Gemara relates an argument between R' Akiva and R' Eliezer regarding whether or not the Ten Tribes will return to the Jewish people during the redemption.

סנהדרין קי :
עשרת השבטים אינן עתידין לחזור שנא' וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף הם הולכים ואינן חוזרים דברי ר"ע ר"א אומר כיום הזה מה יום מאפיל ומאיר אף עשרת השבטים שאפילה להן כך עתידה להאיר להם

However, there are three points which both R' Akiva and R' Eliezer agree on. First, both agree that a portion of the Ten Tribes have already returned to the Jewish people.

מגילה יד :
ר' יוחנן אמר ירמיה לא הוה התם שהלך להחזיר עשרת השבטים ומנלן דאהדור דכתיב כי המוכר אל הממכר לא ישוב אפשר יובל בטל ונביא מתנבא עליו שיבטל אלא מלמד שירמיה החזירן ויאשיהו בן אמון מלך אליהן וכו'

רש"י על סנהדרין קי : , ד"ה אין עתידים לחזור
אין עתידים לחזור ממקום שגלו והא דאמרינן בגמ' דירמיה החזירן לא שהחזירן כולן אלא מקצתם החזיר

Second, both agree that only the majority of the Ten Tribes were exiled. A small portion of each of the ten remained with the rest of the Jewish people in Eretz Yisroel.

ישועות משיחו, העיון הראשון, פרק ד
אך אמנם היה דעת ר"ע כמו שהוא האמת עם היות שגלו רוב השבטים והולכים מלך אשור לחלח וחבור נהר גוזן וערי מדי שלא הלכו שם מקטנם עד גדולם כי בכבוש המלכות אי אפשר שלא ימלטו רבים ויברחו ויצאו אנה ואנה וכבר זכרו חז"ל שרבים מהשבטים בזמן גלותם הלכו לחזקיהו ונתישבו בערי יהודה ועל זה אמר ישעיהו (יד, לב) "ומה יענה מלאכי גוי כי ה' יסד ציון ובה יחסו עניי עמו" שהם בני השבטים שנתישבו שמה וכו' עיין שם

Finally, both agree that during the time of the Mashiach, there will certainly be twelve tribes. Their argument was only regarding whether or not those who were exiled were lost among the Non-Jews.

מהר"ל, נצח ישראל, פרק לד
ואין מחלוקת אם יהיו לעתיד כל עשרת השבטים או רק יהודה ובנימין שאין לומר שיהיה חסר שבט אחד מישראל ח"ו שדבר זה א"א לומר שאין חלוק יותר מזה שיהיו ח"ו מקצת ישראל בלבד ולא הכל וכו' עיין שם

APPENDIX F: TWO MESSIAHS

APPENDIX F - TWO MESSIAHS

1. There is an accepted tradition mentioned in the words of the sages that there will in fact be two messiahs. The Mashiach referred to in most of this work is Mashiach ben Dovid, a direct descendant of King David. Additionally, there will be a Mashiach ben Yosef, a descendant of Joseph, who will precede Mashiach ben Dovid.

סוכה נב:

ויראני ה' ארבעה חרשים מאן נינהו ארבעה חרשים אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידה משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ואליהו וכהן צדק

2. Mashiach ben Dovid will serve all the functions mentioned above (1.B.) The purpose of Mashiach ben Yosef will be primarily to lead the Jewish nation in war.

ישועות משיחו, עיון הראשון, פרק ד

ולפי שהיה מקובל באומה שקודם משיח בן דוד יבא משיח בן יוסף לא לעשות משפט וצדקה כ"א בלבד ללחום מלחמות ה' ונקם ישיב לצריו וכו'.

3. The era of Mashiach ben Yosef will be a time of great troubles for the Jewish nation, culminating in the death of Mashiach ben Yosef during the battle against Gog U'Magog.

זכריה יב, י

והביטו אלי את אשר דרקו וספדו עליו כמספד על היחיד וכו'

סוכה נב.

הא הספידא מאי עבידתיה פליגי בה רבי דוסא ורבנן חד אמר על משיח בן יוסף שנהרג וכו'

רס"ג, אמונות ודעות, המאמר השמיני, ה

ואמרו עוד כי סבת הדבר תהיה עמידת איש מזרע יוסף בהר הגליל ויתקבצו אליו שרידי אנשים מן האומה ויהיו פניו אל הבית המקודש אחר שכבר החזיקו בו ה"רום" וישב בו זמן מסויים, ואחר כך ילחם בו איש שמו ארמיליוס וילחם בהם ויכבוש את העיר ויהרוג וישבה וישמיד ויהיה האיש אשר מזרע יוסף בכלל ההרוגים ותבוא על האומה צרה גדולה באותו זמן והקשה שבכולן קלקול היחסים בינם ובין כל הממלכות עד שיגרשום אל המדברות וירעבו ויתענו וכו'.

ישועות משיחו, עיון שלישי, פרק יא

ואמנם בענין תנאי היסורים שהוא העין החמישי כיונו לומר לענין משיח בן אפרים במלחמותיו ויסוריו ומיתתו...ולכן אמרו במשל שעשה הקב"ה תנאי עם המשיח וכאלו אמר לו שהוא עתיד לבא בעול ברזל ויסורים קשים בסבת עונותיהם של ישראל הדבקים עמו וכו'

Mashiach ben Yosef will be aware that he will perish during the war of Gog U'Magog. Nevertheless, he will accept this decree of השם, praying that he will rise during the resurrection.

ישועות משיחו, עיון שלישי, פרק יא

וזה המשיח שקבל על עצמו היסורים וידע מיתתו והתפלל על תחיית המתים כדי שיקום עמהם וכדי להגין על עמו.

4. As with many concepts of the era of the Mashiach, the coming of Mashiach ben Yosef may depend on the manner in which the redemption arrives. If the Mashiach arrives because the Jewish nation repents on their own accord, it is possible that the time of troubles will be avoided.

רס"ג, אמונות ודעות, המאמר השמיני, פרק ו
ואומר עוד על שני המצבים יחד כלומר אם לא נשוב ויארעו מאורעות משיח בן יוסף ואם נשוב ונפטר מהם
יתגלה לנו משיח בן דוד פתאום אם כבר קדם לו משיח בן יוסף יהיה כשליח לפניו ומדריך לאומה ומפנה
את הדרך וכו'. ואם לא יבוא יבואינו משיח בן דוד פתאום כאמרו (יחזקאל כה, יד) "ופתאם יבוא אל היכלו
האדון אשר אתם מבקשים".

APPENDIX G: THE NESHAMA

APPENDIX G: THE NESHAMMA

A human has five levels of soul:

נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה¹

מכתב מאליהו²: נפש, רוח נשמה הם כנגד אני אתה הוא, היינו נפש הוא האני אם כל שאיפותיו הגשמיות, והתעוררות הרגש הרוחני היא כבר מבחינת רוח, והיא מבטאת בנו בגדר אתה, והנשמה העליונה, השפעת קדושה מלמעלה, אשר תכליתה הוא רק הרוחניות, אננה משזגהית עם עצמותינו, והיא מושגת לנו רק בבחינת הוא, שכאשר אנו חושבים בדבר תביעותיה, כאלו היא איננה נוכחית. והיצר הטוב מגיש טענותיה המקומה.

The highest level of soul we can be aware of is our נשמה which translates into our thoughts³. The purpose of the נשמה is to purify the body⁴. Moshe Rabbeinu purified his body to being like the מלאכי השרת, to the point where his body glowed with spirituality⁵. Prior to the נשמה being put into the גוף, the נשמה was no different to any other created being – a complete taker of השם's goodness⁶ with all the shame that implies⁷. However, after being placed in a highly deficient, physical body⁸, the נשמה can now become an active force for good⁹. It can take the body up to great spiritual heights¹⁰. In this way, man¹¹ shares

¹ דרך ד'

² ח"א דף 143 (קונטרס החסד פ"ג)

³ נפש החיים שער ב פ' יז

⁴ דרך ד' (א ג יב): הנה הגוף גס וחשוך בעל החסרונות ויש לנשמה להגביר עליו ההארה והקדושה לזכנו ולהזהירו.

דעת תבונות (דף נה): אבל עיקר בואה בו הוא לזכך אותו זיכוך ממש, להעלותו משפל מדרגתו החומרית וחשכה אל המדרגה העליונה להיות כמלאכי השרת.

⁵ דעת תבונות שם: ודבר זה מצאנו כבר במשה רבינו ע"ה שזכה וזיכך חומריותו, עד ששב למדרגת מלאך ממש וחונך ואליהו נתעלו לשמים אחר שזכנו את חומריותם זיכוך גדול.

⁶ דעת תבונות דף קסח: והנה הנשמות עצמן טרם רדתן לגוף אינן אלא כשאר הנבראים – תלויים בבורא יתברך, לפי שאין להם שם עבודה ובחירה.

⁷ דעת תבונות שם: בבושת מקבל הצדקה.

⁸ דרך ד' (א ג יב): הגוף גס וחשוך, בעל חסרונות.

⁹ דעת תבונות שם: רק אחר רדתן לגוף אז ניתן להם הבחירה, ואז בדבר זה הם תלויים בעצמן, ולא בבורא יתברך.

¹⁰ דעת תבונות (דף נה): אבל עיקר בואה בו הוא לזכך אותו זיכוך ממש, להעלותו משפל מדרגתו החומרית וחשכה אל המדרגה העליונה להיות כמלאכי השרת.

¹¹ היינו הצדיקים (שם)

with G-d the task of bringing the world to completion, becoming His partner in creation¹. This partnership facilitates a type of intimacy with G-d which is a source of great joy².

The fact that the נשמה combines with the גוף in an integrated being is a פלא, which we do not fully understand³.

By doing this, the נשמה itself grows⁴. However, the נשמה is much more powerful than the body. This is because it is more spiritual, and therefore closer to the Ultimate Source of energy. Left to its natural state, it would immediately take over the body, dragging it to the highest possible levels. There would then be no choice or growth as we understand it in this world. In order to allow for this worldly growth, G-d chose to restrict the power and expression of the נשמה in the body, for as long as we live in this world⁵.

Although we have stated that the partnership of the נשמה with the body is also ultimately to the נשמה's advantage, the נשמה also pays a price for this partnership with something which is really much lower than itself. This disadvantage is recuperated after death, when the נשמה goes to עולם נשמות⁶. There, using as its starting point the amount of Torah and מצוות the person has done in this world, the נשמה continues to grow⁷. This is really a catch up of the status it should have achieved in this world, had the first man not sinned.

¹דעת תבונות שם: ותראי כמה כבוד גדול חלק הבורא ב"ה אל הצדיקים שחשבתם לשותפים אליו, וכמו שארז"ל(זוהר ח"א ה): עמי אתה (אם פתח) – עמי אתה. (ע"ש באורך)

²דעת תבונות שם: והנה כביכול, כנסת ישראל לבה גס בהקב"ה כאשה לבעלה, וזה מצד היות לה חלק בתיקון העולם עצמו, ... [נ]הנים מזיו השכינה [לא מתוך בושא אלא] מתוך שמחה והרמת ראש (ע"ש)

³רמ"א או"ח סוף ס"א: שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו וקושרו דבר רוחני בדבר גשמי ובאבני אליהו המובא בסידור הגר"א: ומפליא לעשות – שיש פליאה באדם שהרי הנשמה אינה צריכה לאכול אלא הגוף אעפ"כ אם לא היה אוכל ד' או ה' ימים היתה נשמתו יוצאת ממנו הרי זה פליאה גדולה וכי מאי איכפת לנשמה שהגוף אינו אוכל אלא הקב"ה זיוגם יחד שתרגיש הנשמה בצרכי הגוף.

⁴דעת תבונות (דף נה): אך הדרך אשר בו תוכל הנשמה לזכך את גופה, הלא הוא במעשה המצוות וקיום התורה, כי נר מצוה ותורה אור, וכל מה שהיא מרבה לקנות תורה ומצוות – מרבה זיכור לגוף ההוא, וזכות לעצמה – שהיא מקיימת רצון עצמה.

ועל זה כתב ר' חיים פרידלנדר (שפתי חיים – פרקי אמונה ובחירה – ח"ב דף רכב-ג): לכאורה הנשמה איננה זקוקה לזיכור ... [אלא שזיכור הגוף הוא] זכות לנשמה ... [ועל ידי זה] היא זוכה לעצמה = עילוי, להתעלות ממדרגה למדרגה, ואחר פטירת האדם חוזרת הנשמה אל עולם הנשמות, לפי התורה והמצוות שקנתה בעולם הזה.

ובדרך ד' (א ג יב): ואלו היתה [הנשמה] פועלת [פירוש מזככת] אותה [את הגוף] היתה משתלמת בזה שלימות גדול מצד מהות הפעולה עצמה, שהרי פעולת השלימות היא היות מטיב ומשלים זולתו, ועוד שזאת היא הפעולה הנאותה לה לפי טבעה וחקה, שלכך נוצרה, וכל נברא משתלם כשפועל מה שחקק לו הבורא ית"ש שיפעל – וחסר משלימות כל זמן שלא יפעלהו.

⁵כל זה ע"פ דרך ד'

⁶דרך ד' (א ד יב): ואמנם, בצאת הנשמה מהגוף ולכתה אל עולם הנשמות, הנה שם מתפשטת ומזדהרת בזהירה, כפי מה שראוי לה על פי מעשיה, וכפי מה שהיא משגת שם כל זמן היותה שם – מתחזקת ממה שנחלשה בגוף, ומזדמנת יותר למה שראוי שתעשה בזמן התחיה, עד שכשתשוב לגוף בזמן הראוי, תוכל לפעול בו הפעולה הנאותה לד'.

⁷רמב"ן שער הגמול, סימן שמו עכשיו ביארנו כונתנו בשכרי המצות וענשן ונחזור בקצרה כי שכר הנפשות וקיומם בעולם הנשמות נקרא לרבותינו "גן עדן" ופעמים קורין אותו "עליה" ו"שיבה של מעלה" ואחרי כן יבאו ימי המשיח והוא מכלל העולם הזה ובסופן יהא יום הדין.

After עולם נשמות, it is then recombined with the body, when it grows, level after level, together with the body. Although the higher levels of the body in these stages is like the level which the נשמה had achieved during earlier, lower stages. there is always a difference between the נשמה and the body.

APPENDIX H: SOURCES

APPENDIX H: SOURCES

i - Olam HazeH VeOlam Haba:

דרך ד' ח"א פ"ג
דעת תבונות
הרב יואל שוורץ – גוף ונשמה
רמב"ן: ספר הגאולה

ii - Mashiach:

ישועות משיחו לאברבנאל
רמב"ם הלכות מלכים, יא-יב
רמב"ם איגרת תימן
רמב"ם איגרת תחיית המתים
דרך ה' לרמח"ל
רס"ג אמונות ודעות, מאמר ז-ט
רמב"ם פירוש המשניות לפרק חלק
רמב"ן ספר הגאולה
רמב"ן ספר הויכוח
רמב"ן, ביאור לפרשת הנה ישכיל עבדי
The Chofetz Chaim on Awaiting Mashiach
Ikvesa D'Meshicha, R' Elchonon Wassermann